

# परित्राण

(मूल पालि व निदान लिसें अर्थ नापं)



अनुवादक :

मचाकाजी महर्जन

सम्पादक :

महदरुण शालन्धर



नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

# परित्राण

(मूल पालि व निदान लिसें अर्थ नापं)



**अनुवादक**

मचाकाजी महजंन

**सम्पादक**

मदनरत्न मानन्धर

Downloaded from <http://www.dhamma.digital>

पिकाक :

धर्मकीर्ति प्रकाशन

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार

श्रीघः, नःघः, यें ।

फोनः ०१-४२५९४६६

बुद्ध सम्बत् : २५६२

विक्रम सम्बत् : २०७५

नेपाल सम्बत् : १९३९

इस्वी सम्बत् : २०१८

Dhamma.Digital

सफू : १,३०० (द्वःछि व स्वसः)

कम्प्युटर : मचाकाजी महर्जन

थाकू : इम्प्रेशन अफसेट प्रेस  
कुलेश्वर, कालिमाटी, यें

## पिकाक पाखें

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी, धर्मकीर्ति विहारपाखें बुद्ध शिक्षा सम्बन्धी ज्ञानबद्धक सफू पिथना: बुद्धधर्म प्रचारया ज्याय् ग्वाहालि याना वयाच्चंगु सकसिनं नं स्पूगु हे खँ ख: । थ्व सफू 'परित्राण (मूल पालि व निदान लिसें अर्थ नापं) धर्मकीर्ति प्रकाशनया रूपय् ब्वमिपिनिगु न्त्य:ने तयेदया: जिमित तसकं हर्ष जुयाच्चंगु वु । बुद्ध बियाबिज्या:गु अमूल्य ज्ञानयात थ्वीके अ:पुक थ्व 'परित्राण मूल पालि व निदान लिसें अर्थ नापं' सफू उपासक आशाकाजी महर्जन, वय्क:या जहान रत्नमाया महर्जन, म्त्याय् शुवर्णमैयों महर्जन सहित परिवारया दक्व दुज:पिनि पाखें पिदंगु ख: । थ्व सफू ब्वना: बुद्धया मूल शिक्षायात सीका:, थ्वीका: थ:गु जीवनय् छ्यला: जीवनयात भिंका यंके फयेमा धैगु कामना यानाच्चवना । अथे हे थ्व सफू धर्मदान या:पिं दाता परिवारपिनिगु जीवन नं बुद्धशिक्षानुकूल जुया: न्त्यज्या: वने फयेमा धैगु आशिका यानाच्चवना ।

थ्व सफू इलय् हे पिथनेत मा:गु ग्वाहालि या:मह मचाकाजी महर्जन, भाषा शुद्धि लिसें प्रुफ स्वया: ग्वाहालि याना दीमह मदन रत्न मानन्धर व इम्प्रेसन अफसेट प्रेस, कुलेश्वरयात नं यक्व यक्व सुभाय् बियाच्चवना ।

दिं : २०७५ साल कार्तिक २९ गते

भिक्षुणी धम्मवती

सासनधज धम्माचरिय

अगमहागन्थवाचकपण्डित

अध्यक्ष,

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार, श्रीघ: न.घ: येँ

## गुणः खँ

जिमि अबु आशाकाजी महर्जनजु चयन्यादँ क्यंगुया तसताय् थुगु परित्राण (मूल पालि व निदान लिसँ अर्थ नापं) सफू धर्मदान यानाच्चवना ।

अबु आशाकाजी महर्जनजु न्हापा न्हापा थुगु बुद्धधर्म प्रति मन क्वसाःम्ह मखु । न्हिच्छिं बँ ज्या व मेमेगु ज्यायासँ लिमलाकाच्च्वंम्ह वय्कः गुथि व धर्मया नामय् हिंसाकर्म तक नं यानावया च्वना दीम्ह खः । थौकन्हे वय्कः त्यःर त्वाः (श्री नायेश्वर गुथि)या गुरू नापं थाकुलि नं खः ।

विस्तारं थीथी मनुतयेगु संगतजुयाः विहारय् वने सयावल । नापं अष्टमाया महर्जनजुं थःगु हे छ्येँ पुन्हिया कन्हेखुन्हुयागु पारू पत्तिकं भोजन पुचःपाखें गुरूमांपिन्त भोजन दान याईबले भोजन पुचःया दुजः मां रत्नमाया महर्जननाप उगु भोजनया ज्याइवलय् सहभागी जुइगु याना दित् ।

वय्कः अबु आशाकाजी महर्जन अष्टमाया महर्जनजुया सल्लाहकथं अन्तरराष्ट्रिय भावना केन्द्रय् भिन्निन्हुतक प्रवजित जुया दिइधुंकूगु दुसा मां रत्नमाया महर्जननं स्वक्वः तक ऋषिणी प्रवज्या जुया दिइ धुंकूगु दु ।

बुद्धधर्म प्रति आस्था दुगुया कारणं हे थौं कन्हे धर्मकीर्तिं विहारे अष्टमी, आमाई, पुन्हि व संल्लुवलय् जुइगु बुद्धपूजाया नापनापं मेमेगु ज्याइवःस ठ्वति कया दी । थुगु हे क्रमय् बुद्धधर्म प्रति आस्था बढे जुजुं वय्कः नं थःगु हे छ्येँ अष्टमाया महर्जनजुया सल्लाहकथं न्हिच्छियंक महापरित्राण पाठ व त्हेन्हुयंक अभिधर्म पाठ याकाः पपय्या ज्या यानादित् । अथे हे यानाः अबु आशाकाजी

महर्जनजुया थःगु चयन्यादें क्यंगु बुदिया उपलक्ष्ययात कयाः धर्मदान  
 यायेगु मतिङ्ग तयादीगुलिं अष्टमाया महर्जनया सल्लाहकथं छैजःपिं  
 नापं छलफल ब्याकाः थुगु परित्राण (मूल पालि व निदान लिसें  
 अर्थ नापं) सफू पिथनेगु क्वःछिनाः छिगु ल्हातयत्क्क थ्यंकेगु कुतः  
 याना च्वना ।

थुगु सफूया प्रकाशकपाखें आशिका तथा भिंकामना याना बिज्याःम्ह  
 अतिकं हनेबहःम्ह धम्मवती गुरूमां, थुगु सफू पियनेत माःगु ग्वाहालि  
 कम्प्युटर सेटिङ्ग यानादीम्ह मचाकाजी महर्जनजु, सम्पादन नापं  
 भाषा शुद्धिकरण यानाः ग्वाहालि यानादीम्ह मदनरत्न मानन्धरजु,  
 अथे हे इलय् हे सफू छापेयाना ग्वाहालि यानादीम्ह सानुकाजी  
 महर्जनजु (इम्प्रेसन प्रेस, कुलेश्वर, यैं) नापं प्रत्यक्ष अप्रत्यक्षरूपं  
 ग्वाहालि यानादीपिं सकलसितं जि शुवर्णमैयाँ महर्जनपाखें यक्वयक्व  
 सुभाय् देछाना च्वना ।

नापं मदुम्ह काय् रमेश प्रजापतिया नामं दाँ न्याद्दः ग्वाहालि  
 यानादीम्ह निनि पञ्चमाया प्रजापतियात नं यक्व यक्व सुभाय्  
 देछासें मदुम्ह रमेश प्रजापतिया सुखावती भुवनस बास लायेमा  
 धैगु कामना याना । अथे हे दाँ भिन्त्यासः ग्वाहालि यानादीम्ह मले  
 कान्ठी प्रजापतियात नं यक्व सुभाय् बियाच्वना ।

अन्तय्, थुगु धर्मदानया पुण्यं सुयातं छुं रोगब्याधी, भय, अन्तराय,  
 मदयेमा नापं निर्वाणया लैपुई न्त्याःवने फुपिं जुयेमा धैगु कामना  
 यासें सकल दिवंगत जुद्धुकूपिं बाज्या, अजि, पाजु, तता, थःथिति,  
 जातिबन्धुपिन्त निर्वाण लायेत हेतु जुडुमा धैगु कामना याना च्वना ।

शुवर्णमैयाँ महर्जन

खसिदें यैं

## थुगु सफूया दाता परिवारपि



अबु आशाकाजी महर्जन

वगु दि : वि.सं. १९९१ असोज सुबः अष्टमी



मां रत्नमाया महर्जन

वगु वि : वि.सं. १९९३ फागुन अष्टमी



जि शुवर्णमैयाँ महर्जन

वगु दि : वि.सं. २०२९ जेष्ठ २९ चौथी



निनि पञ्चमाया प्रजापति

### भापं

दाजु रत्नकाजी महर्जन

तताजु मैया महर्जन

दाजु सानुकाजी महर्जन

तताजु शान्ति महर्जन

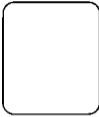
दाजु पुष्प महर्जन

तताजु नानीशोभा महर्जन



# अनिच्यावत संस्कारा

अबुया पाखे



बाज्या स्व. अष्टनारायण महर्जन  
वृग् वि : वि.सं. १९७०  
मवृग् वि : वि.सं. २०१२ पौष

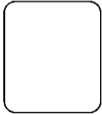
अजि स्व. राजनमाया महर्जन  
वृग् वि : वि.सं. १९७२  
मवृग् वि : वि.सं. २०४३ जेष्ठ

मांया पाखे



बाज्या स्व. सृजमान प्रजापति  
वृग् वि : -----  
मवृग् वि : वि.सं. २०४२ वैशाख २

अजि स्व. वेष्णामाया प्रजापति  
वृग् वि : -----  
मवृग् वि : वि.सं. २०३९ फागुन १६



पाजु स्व. पूर्णमान प्रजापति  
वृग् वि : वि.सं. १९९१ भावण  
मवृग् वि : वि.सं. २००९ भावण

तता स्व. सानुछोरी महर्जन  
वृग् वि : वि.सं. २०२० भावण  
मवृग् वि : वि.सं. २०१९ भावण

## धलः पौ

न्याः	विषय	निदान	सूत्र
१.	बुद्धपूजा विधि	१ (अर्थ)	१
२.	आवाहन सुत्त	१३ (अर्थ)	१२
३.	मङ्गल सुत्त	१५	१८
४.	रतन सुत्त	२०	२८
५.	मेत्त सुत्त	३३	३८
६.	खन्ध सुत्त	४१	४१
७.	मोर सुत्त	४३	४४
८.	वट्ट सुत्त	४५	४७
९.	धज्ज सुत्त	४८	४९
१०.	आटानाटिय सुत्त	५२	५४
११.	अंगुलिमाल सुत्त	५८	५९
१२.	बोज्झु सुत्त	५९	६०
१३.	पुब्बण्ह सुत्त	६४ (अर्थ)	६१
१४.	धर्मचक्कप्पवत्तन सुत्त	७३ (अर्थ)	६८
१५.	अनत्तलक्खन सुत्त	९८ (अर्थ)	९२
१६.	महासमय सुत्त	१०४	१२२
१७.	मैत्री भावना	१३४ (अर्थ)	१३२
१८.	सम्बुद्धे गाथा	१३७ (अर्थ)	१३७
१९.	नीच्याम्ह बुद्धपिनिगु नां	-	१३८
१९.	हेतु पच्चयो	-	१३९
२१.	पुण्यानमोदन	१४० (अर्थ)	१४०
२२.	परित्राण यायेगु विन व बार		१४१
२३.	मांया गुण		१४२
२४.	यःगु एं मव		१४४

## पञ्चशील

नमोतस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

(स्वक्वः ब्वनेगु)

अर्थ - वसपोल भगवान अर्हत् सम्यक्सम्बुद्धयात् नमस्कार ।

(स्वक्वः ब्वनेगु)

बुद्धं सरणं गच्छामि ।

धम्मं सरणं गच्छामि ।

संघं सरणं गच्छामि ।

दुतियम्पि बुद्धं सरणं गच्छामि ।

दुतियम्पि धम्मं सरणं गच्छामि ।

दुतियम्पि संघं सरणं गच्छामि ।

ततियम्पि बुद्धं सरणं गच्छामि ।

ततियम्पि धम्मं सरणं गच्छामि ।

ततियम्पि संघं सरणं गच्छामि ।

अर्थ -

(जि) बुद्धया शरणाय् वने ।

(जि) धर्मया शरणाय् वने ।

(जि) संघया शरणाय् वने ।

निक्वः नं बुद्धया शरणाय् वने ।

निक्वः नं धर्मया शरणाय् वने ।

निक्वः नं संघया शरणाय् वने ।

स्वक्वः नं बुद्धया शरणाय् वने ।  
स्वक्वः नं धर्मया शरणाय् वने ।  
निस्वः नं संघया शरणाय् वने ।

## पञ्चशील

- १) पाणातिपाता वेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।
- २) अदिन्नादाना वेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।
- ३) कामेसु मिच्छाचारा वेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।
- ४) मसावादा वेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।
- ५) सुरामेरय मज्ज पमादट्ठाना वेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।

## पञ्चशीलया अर्थ

- १) प्राणी हिंसा यायेमखु धैगु शिक्षा धारण याये ।
- २) सुयागुं वस्तु लोभ चित्तं कायेमखु अर्थात् खुया कायेमखु धैगु शिक्षा धारण याये ।
- ३) थःम्ह मिसा वा मिजं बाहेक मेपिं सुं नं मिसा मिजं गमन यायेमखु धैगु शिक्षा धारण याये ।
- ४) असत्य, मखुगु खँ ल्हायेमखु धैगु शिक्षा धारण याये ।
- ५) थ्वँ, अय्लाः, अफिम आदि बेहोश जुइगु वस्तुत सेवन यायेमखु धैगु शिक्षा धारण याये ।

## बुद्ध वन्दना

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स  
इतिपि सो भगवा अरहं सम्मासम्बुद्धो, विज्जाचरण सम्पन्नो  
सुगतो लोकविद्, अनुत्तरो पुरिस दम्म सारथी, सत्था  
देवमनुस्सानं, बुद्धो भगवाति ।

नमो तस्स सम्मासम्बुद्धस्स  
ये च बुद्धा अतीता च, ये च बुद्धा अनागता ।  
पच्चुप्पन्ना च ये बुद्धा, अहं वन्दामि सब्बदा ॥  
नत्थि मे सरणं अञ्जं बुद्धो मे सरणं वरं ।  
एतने सच्च वज्जेन, होतु मे जय मङ्गलं ॥  
उत्तमङ्गेन वन्देहं, पादपंसु वरुत्तमं ।  
बुद्धे यो खलितो दोसो, बुद्धो खमतु तं ममं ॥  
बुद्धं जीवितपरियन्तं, सरणं गच्छामि ।

अर्थ -

वसपोल भगवान बुद्ध अर्हत् खः । वांलाक ज्ञान लाभयाना  
बिज्याःम्ह खः । विद्या व आचरणं युक्तम्ह खः । भिङ्गु लँपुई  
बिज्याःम्ह खः । विश्वया खँ स्यूम्ह खः । मनुष्य देवपिनि गुरु  
खः । बोध जुया बिज्याःम्ह बुद्ध खः । क्लेशयात नाशयाना  
बिज्याःम्ह भगवान खः ।

उजाःम्ह सम्यक् सम्बुद्धयात नमस्कार ।

न्हापा जुया बिज्याये धुंकीपिं बुद्धपिन्त नं, लिपा जुया बिज्याइपिं बुद्धपिन्त नं, आः दुपिं बुद्धपिन्त नं जिं सदां नं वन्दना याये ।

बुद्ध छम्ह बाहेक मेपिं जितः शरण मद्दु । श्व हे उत्तम शरण खः । श्व सत्य वचनया प्रभावं जितः जय मङ्गल जुयेमा ।

वसपोलया तुतिपालिइ च्वंगु 'धू' यात नं जिं उत्तम भाःपाः शिरं वन्दना याये । यदि बुद्धया प्रति छुं अपराध यानागु दत धाःसा उकियात बुद्धं क्षमा याना बिज्याहुँ ।

जीवन दतले जि बुद्धया शरणाय् वने ।

## धर्म वन्दना

स्वाक्खातो भगवता धम्मो, सन्दिट्ठिको, अकालिको  
एहिपस्सिको ओपनेय्यिको पच्चत्तं वेदितब्बो विज्झी'ति ।

नमो तस्स निट्ठयानिकस्स धम्मस्स ।

ये च धम्मा अतीता च, ये च धम्मा अनागता ।

पच्चुप्पन्ना च ये धम्मा, अहं वन्दामि सब्बदा ॥

नत्थि मे सरणं अञ्जं धम्मो मे सरणं वरं ।

एतने सच्च वज्जेन, होतु मे जय मङ्गलं ॥

उत्तमङ्गेनं वन्देहं धम्मञ्च दुविधं वरं ।

धम्मे यो खलितो दोसो, धम्मो खमतु तं ममं ॥

धम्मं जीवित परिपन्तं सरणं गच्छामि ।

अर्थ -

श्व धर्म भगवानद्वारा बांलाक कना तःगु खः । श्व हे जन्मे खने दयेक फल दइगु धर्म खः । समय बिते मज्जीवं फल दइगु खः । थन वयाः परीक्षा यानाः स्वः वा धाये बहःगु धर्म खः । च्वय् यंकीगु धर्म खः । बुद्धिमानी न्याम्हसिनं नं थः थम्हं श्वीका कायेमाःगु धर्म खः ।

निवाणाय् यंकीगु उजागु धर्मयात नमस्कार ।

न्हापा दुगु धर्मयात नं, लिपा वइगु धर्मयात नं, आः दयाच्चंगु धर्मयात नं जिं सदां नं वन्दना याये ।

धर्म बाहेक मेपिं जितः शरण मद्दु । श्व हे उत्तम शरण खः । श्व सत्य वचनया प्रभावं जितः जय मइल जुयेमा ।

निता प्रकारं उत्तमगु धर्मयात जिं शिरं वन्दना याये । यदि धर्मया प्रति छुं अपराध यानागु दत धाःसा उक्कियात धर्म क्षमा याना बिज्याहुं ।

जीवन दतले जि धर्मया शरणय् वने ।

## संघ वन्दना

सुप्पटिपन्नो भगवतो सावक संघो, उजुप्पटिपन्नो भगवतो सावक संघो, आयप्पटिपन्नो भगवतो सावक संघो, सामीचिप्पटिपन्नो भगवतो सावक संघो, यदिदं चत्तारि पुरिसयुगानि अट्ठ पुरिसपुग्गला, एस भगवतो सावक संघो, आहुनेय्यो, पाहुनेय्यो, दक्खिनेय्यो, अञ्जलिकरणीयो, अनुत्तरं पुञ्जकखेतं लोकस्साति ।

नमो तस्स अट्ठारियपुग्गल महासंघस्स ।  
 ये च संघा अतीता च, ये च संघा अनागता ।  
 पच्चुप्पन्ना च ये संघा, अहं वन्दामि सब्बदा ॥  
 नत्थि मे सरणं अञ्जं संघो मे सरणं वरं ।  
 एतने सच्च वज्जेन, होतु मे जय मङ्गलं ॥  
 उत्तमङ्गेनं वन्देहं, संघञ्च तिविधुत्तमं ।  
 संघे यो खलितो दोसो संघो खमतु तं ममं ॥  
 संघं जीवित परियन्तं, सरणं गच्छामि ।

अर्थ -

भगवान् बुद्धया श्रावकसंघपिं बांलाक धर्माचरण याइपिं  
 खः । तप्यंगु मार्गय् बिज्याइपिं खः । (न्याय) निर्वाण मार्गय्  
 बिज्याइपिं खः । गौरवपूर्वक धर्माचरण याइपिं खः । थुपिं  
 प्यज्वल पुरुषपिं दु, च्याम्ह व्यक्तपिं दु । थुपिं हे भगवानया  
 श्रावकसंघपिं खः । आदरणीयपिं, पाहुना याये योग्यपिं, दान  
 वी योग्यपिं, नमस्कार याये योग्यपिं, लोक जनपिनि अपरिमित  
 पुण्यक्षेत्रपिं खः ।

उजाःपिं आर्यअष्ट पुद्गल महासंघपिन्त नमस्कार ।

न्हापा जुया बिज्याये धुकूपिं संघपिन्त नं, लिपा जुया  
 बिज्याइपिं संघपिन्त नं, आः दुपिं संघपिन्त नं जिं सदां नं  
 वन्दना याये ।

संघ वाहेक मेपिं जितः शरण मदु । थ्व हे उत्तम शरण  
 खः । थ्व सत्य वचनया प्रभावं जितः जय मङ्गल जुयेमा ।



स्वता प्रकारया उत्तम संघपिन्त जिं शिरं वन्दना याये ।  
यदि संघया प्रति छुं अपराध यानागु दत धाःसा उक्कियात संघं  
क्षमा याना बिज्याहूँ ।

जीवन दतले जि संघया शरणाय् वने ।

## जल-पूजा

अधिवासेतु नो भन्ते पानीयं उपनामितं ।

अनुकम्पं उपादाय पटिगणहातु मुत्तमं ॥

अर्थ- भो भगवान, त्वनेगु जल चढेयाना, स्वीकार याना  
बिज्याहूँ । जिमि उपरे अनुकम्पा तयाः ग्रहण याना बिज्याहूँ ।

## खाद्य-पूजा

अधिवासेतु नो भन्ते, खज्जकं उपनामितं ।

अनुकम्पं उपादाय पटिगणहातु मुत्तमं ॥

अर्थ- भो भगवान, खाद्य पदार्थ चढेयाना, स्वीकार याना  
बिज्याहूँ । जिमि उपरे अनुकम्पा तयाः ग्रहण याना बिज्याहूँ ।

## भोजन-पूजा

अधिवासेतु नो भन्ते, भोजनं उपनामितं ।

अनुकम्पं उपादाय पटिगणहातु मुत्तमं ॥

अर्थ- भो भगवान, भोजन चढेयाना स्वीकार याना बिज्याहूँ ।  
जिमि उपरे अनुकम्पा तयाः ग्रहण याना बिज्याहूँ ।

## फलफूल पूजा

अधिवासेतु नो भन्ते, फलानि उपनामितं ।

अनुकम्पं उपादाय पटिगणहातु मुत्तमं ॥

अर्थ- भो भगवान्, फलफूल चढेयाना, स्वीकारयाना बिज्याहूँ ।

जिमि उपरे अनुकम्पा तथाः ग्रहण याना बिज्याहूँ ।

## प्रदीप-पूजा

घनसारप्पदित्तेन दीपेन तमधंसिना ।

तिलोकदीपं सम्बुद्धं, पूजयामि तमोनुदं ॥

अर्थ- त्रिलोकया प्रकाश जुया बिज्याःम्ह सम्भ्यक् सम्बुद्धयात

अन्धकार नाश याद्दुगु चन्दनादि श्व प्रदिपं पूजा याये ।

## पुष्प-पूजा

वण्णगन्ध गुणोपेतं एतं कुसुम सन्ततिं ।

पूजयामि मुनिन्दस्स सिरीपाद सरोरुहे ॥

पूजेमि बुद्धं कुसुमेन नेन,

पुञ्जेन मेतेन च होतु मोक्खं ।

पुष्पं मिलायाति यथा इदम्मे

कायो तथा याति विनास भावं ॥

अर्थ- वर्णं व सुगन्धं युक्तगु श्व स्वानं शाक्य मुनिन्द भगवान्

बुद्धया चरणे पूजा याये । श्व स्वानं बुद्धयात पूजा

याये । थुक्रिया पुण्यं जितः मोक्ष लायेमा । श्व स्वां सुखूचिना  
वथे श्व जिगु शरीर नं विनाश जुया वनी तिनि ।

## धूप-पूजा

गन्ध सम्भार युत्तेन धुपेनाहं सुगन्धिना ।

पूजये पूजनेय्यन्तं-पूजा भाजन मुत्तमं ॥

अर्थ - पूजा यायेत उत्तम पात्र जुया विज्याःम्ह पूज्य भगवान्  
बुद्धयात श्व सुगन्धयुक्तगु धुपं पूजा याये ।

## चैत्य-पूजा

वन्दामि चैतियं सब्बं, सब्ब ठानेसु पतिट्ठितं ।

सारीरिक धातु महाबोधिं, बुद्धरूपं सकलं सदा ॥

अर्थ - फुक्क थासय् प्रतिष्ठित जुया च्वंगु चैत्ययात नं,  
भगवानया पवित्र धातुयात नं, महाबोधि वृक्षयात नं, बुद्धरूपयात  
नं जिं सदां नं वन्दना याये ।

## क्षमा-याचना

कायेन वाचा चित्तेन, पमादेन मया कतं ।

अच्चयं खम मे भन्ते, भूरिपञ्जो तथागत ॥

अर्थ- भो भगवान्, यदि जिगु काय, वाक्, चित्तद्वारा प्रमादवश  
छुं अपराध यानातःगु दुसा, गम्भिराति गम्भीरगु प्रजा दुम्ह  
छल्पोल तथागतं जितः क्षमा याना विज्याहूं ।

## आशिका

इमाय बुद्ध पूजाय, कताय सुद्ध चेतसा ।  
चिरं तिट्ठतु सद्धम्मो, लोको होतु सुखी सदा ॥  
इमाय बुद्ध पूजाय यं पुञ्जं पसुतं मया ।  
सब्बं तं अनुमोदित्वा, सब्बेपि तुट्ठमानसा ॥  
पूरेत्वा दान शीलादि, सब्बापि दसपारमी ।  
पत्वा यथिच्छित्तं बोधिं, फुस्सन्तु अमतंपदं ॥

अर्थ- शुद्ध चित्तं यानागु श्व बुद्धपूजाद्वारा प्राप्त जुक्को पुण्यया प्रभावं तथागतया सद्धमं चिरं स्थायी ज्वीमा । सकल लोक सुखी ज्वीमा । श्व बुद्धपूजाद्वारा जितः गुलि नं पुण्य प्राप्त जगु दु, व ब्याक्कं पुण्य खनाः सन्तुष्टज्जयाः सकसिनं अनुमोदन या । दान शीलादि दश पारमि ब्याक्कं पुरेयानाः थःगु इच्छानुसार उत्तमगु बोधि प्राप्त याना निवाण सुख अनुभव यायेमा ।

## प्रतिपत्ति-पूजा

इमाय धम्मानुधम्म पटिपत्तिया बुद्धं पूजेमि ।  
इमाय धम्मानुधम्म पटिपत्तिया धम्मं पूजेमि ।  
इमाय धम्मानुधम्म पटिपत्तिया सघं पूजेमि ।  
अद्धा इमाय पटिपत्तिया जाति जरा ब्याधि  
मरणम्हा परिमुच्चिस्सामि ॥

इमिना पुञ्ज कम्मेन, मा मे बाल समागमो ।  
सतं समागमो होतु, याव निब्बान पत्तिया ॥

अर्थ- श्व धर्म आचरणद्वारा बुद्धयात पूजा याये । श्व धर्म  
आचरणद्वारा धर्मयात पूजा याये । श्व धर्म आचरणद्वारा  
संघयात पूजा याये । श्व धर्म आचरणद्वारा अवश्य नं जि  
जन्म, जरा, ब्याधि मरणं मुक्त जुये । श्व पुण्यया प्रभावं  
बाल जनपिनि संगत याये म्वाःलेमा । निर्वाण मथ्यंतले  
सत्पुरुषपिनि सत्संगत याये दयेमा ।

इदम्मे पुञ्जं आसवक्खया वहं होतु ।  
इदम्मे पुञ्जं निब्बानस्स परुचयो होतु ।  
इदम्मे पुञ्जं सब्बे सत्ता अनुमोदन्तु ।

अर्थ- श्व जिगु पुण्यं आश्रव क्षय जुयेमा । श्व जिगु पुण्य  
निर्वाणया हेतु ज्वीमा । श्व जिगु पुण्ययात सकल सत्त्वपिसं  
अनुमोदन यायेमा ।



## आवाहन सूत्रया निदान

थुगु सूत्रय् सम्पूर्णं चक्रवालय् च्वनाच्च्वंपिं देवतापिन्त परित्राण  
न्यं वा धकाः इनाप यानातःगु दु । अथे हे दक्व यक्ष देवतापिन्त  
पुण्यानुमोदन यानाः रक्षा घायेत प्रार्थना यानातःगु दु ।

### आवाहन सूतं

समन्ता चक्कवालेसु, अत्रा गच्छन्तु देवता ।  
सद्धम्मं मुनि-राजस्स, सुणन्तु सगग मोक्खद ।  
धम्मस्सवण-कालो, अयं भद्दन्ता ।  
धम्मस्सवण-कालो, अयं भद्दन्ता ।  
धम्मस्सवण-कालो, अयं भद्दन्ता ।  
नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ॥  
ये सन्ता सन्त-चित्ता, ति-सरण सरणा ।  
एत्थ लोकन्तरे वा, भुम्मा भुम्मा च देवा,  
गुण-गण गहणा, ब्यावटा सब्ब कालं ।  
एते आयन्तु देवा, वर-कनक-मये  
मेरू राजे वसन्तो सन्तो सन्तोस-हेतुं ॥  
मुनि-वर-वचनं सोतु मगगं समग्गा ॥  
सब्बेसु चक्कवालेसु, यक्खा देवा च ब्रह्मणो,  
यं अम्हेहि कतं पुञ्जं, सब्बसम्पत्ति साधकं ।  
सब्बे तं अनुमोदित्वा, समग्गा सासने रता

पमाद-रहिता होन्तु, आरक्खासु विसेसतो ॥  
 सासनस्स च लोकस्स, वुड्ढी भवतु सब्बदा ।  
 सासनम्पि च लोकञ्च, देवा रक्खन्तु सब्बदा ॥  
 सद्धिं होन्तु सुखी सब्बे, परिवारेहि अत्तनो ।  
 अनीघा सुमना होन्तु, सह सब्बेहि जातिभि ॥

राजतो वा, चोरतो वा, मनुस्सतो वा, अमनुस्सतो वा,  
 अग्गितो वा, उदकतो वा, पिसाचतो वा, खाणुकतो वा,  
 कण्टकतो वा, नक्खत्ततो वा, जनपदरोगतो वा, असद्धम्मतो  
 वा, असन्दिट्ठितो वा, असप्पुरिसतो वा, चण्ड-हत्थि-अस्स-  
 मिग-गोण-कुक्कुर अहि विच्छिका-मणि-सप्प-दीपि-अच्छ-  
 तरच्छ-सूकर-महिंस-यक्ख-रक्खसा-दीहि नाना भयतो वा,  
 नाना रोगतो वा, नाना उपद्दवतो वा, आरक्खं गणहन्तु ।

आवाहनं सुत्तं निदिठत्तं

## आवाहन सूत्रया अर्थ

वसपोल भगवान अर्हत सम्यक सम्बुद्धयात नमस्कार

सम्पूर्ण चक्रवाल्य् च्वनाच्चंपिं देवतापिं, मुनिराज तथागतं  
 कना बिज्याःगु व मोक्ष प्राप्तज्वीगु सद्धर्म श्रवण यायेत थुगु  
 थासय् वयाः न्यं बिज्याहुं ।

थुगु लोकान्तरय् शान्त जुयाच्चंगु, शान्त चित्त जुयाः  
 त्रिशरणे वना च्वंपिं, जमीनय् च्वंपिं, आकाशय् च्वंपिं देवतापिं,

हानं सर्वदा लौकिक व लोकोत्तर गुण उपकार लाभयायेगु  
 आशा कयाच्च्वपिं देवतापिं, उक्त कनकमय सुवर्णं परिपूर्णं  
 पर्वतराज्य् वास यानाच्च्वपिं सज्जन देवतापिं, सन्तुष्ट हेतु  
 जुया च्वंम्ह तथागतया उत्तमगु धर्मोपदेश न्यनेत दक्वं मिलय्  
 जुयाः वा । सम्पूर्णं चक्रवालय् च्वपिं देवतापिं, ब्रह्मापिं,  
 यक्षपिं, दक्वं सम्पत्ति पूर्ण ज्वीगु जिमिसं यानागु थुगु पुण्ययात  
 अनुमोदन यानाः दक्वं मिले जुयाः थुगु शासनय् आनन्द जुयाः  
 च्वने दयेमा । प्रमाद मदुपिं जुयाः विशेष रक्षा यायेमाल ।

शासनय् व लोकय् न्ह्याबले उन्नति, वृद्धि जुयेमा ।  
 शासनय् व लोकय् नं न्ह्याबले देवतापिसं रक्षा यायेमा ।  
 सम्पूर्णजनपिं मिलेजुयाः थःगु परिवार सहित दुःख वेदना  
 मदयाः हर्षित उत्साहित जुयेमा ।

राज भय, खँया भय, मनुष्य भय, अमनुष्य भय, मियागु  
 भय, लःयागु भय, पिशाच भय, खुसिइ तानातःगु पं कीया  
 भय, कया भय, नक्षत्र भय, गामे गामे ज्वीगु सरूवा रोग  
 भय, असद्वर्मया भय, मिथ्यादृष्टिपिनिगु भय, असत् पुरुषपिनिगु  
 भय, दुष्ट जुया च्वनीपिं किसि, सल, मृग, इहं, खिच्चा,  
 न्हेबि, विच्छि, सर्प, चितुवा, भालु, फा, म्ये, यक्ष व राक्षस  
 आदिया कारणं ज्वीगु अनेक भय उपद्रवयात नाश यानाः  
 रक्षा यायेगु ज्यायात दक्व देवतापिसं रक्षा याना  
 बिज्याहुँ ।

•



## मङ्गल सूत्रया निदान

भगवान् बुद्धं मङ्गलसूत्रं देशना यानां विज्याःगु स्वयाः  
भिनिर्दे न्ह्यः लोक्य् मंगल कोलाहल उत्पन्नं जुल ।

लोक्य् इलय् व्यलय् जुडगु कोलाहल न्याता प्रकारया दु ।  
गथेकि (१) कल्प कोलाहल, (२) बुद्ध कोलाहल, (३) चक्रवर्ति  
कोलाहल, (४) मङ्गल कोलाहल, (५) मोनेय्य कोलाहल ।

१) कल्प विनाश जुडगु इं स्वयाः छगू लख दें न्ह्यः लोक व्यूह  
देवता मनुष्यलोक्य् विज्यानाः थुगु कल्प छगू लख दें  
पुलकि श्व लोक ब्रह्म लोकतक नं नष्ट जुई धकाः जुडगु  
कोलाहलयात 'कल्प कोलाहल' धाइ ।

२) लोक्य् बुद्ध उत्पन्नं ज्वीगु खःसा लोकपाल देवतापिसं  
मनुष्यलोक्य् वया 'थौं सिबें द्रुःछि दें लिपा लोक्य् सर्वज्ञ  
बुद्ध उत्पन्नं ज्वी' धकाः जुडगु कोलाहलयात 'बुद्ध कोलाहल'  
धाइ ।

३) अथे हे लोक्य् चक्रवर्ति राजा उत्पन्नं ज्वीगु खःसां सच्छि  
दें न्ह्यः हे 'थौं सिबें सच्छि दें लिपा चक्रवर्ति राजा उत्पन्नं  
ज्वी' धकाः जुडगु कोलाहलयात 'चक्रवर्ति कोलाहल' धाइ ।

४) लोक्य् मङ्गल धर्म उत्पन्नं ज्वी भिनिर्दे न्ह्यः हे मङ्गल  
कोलाहल जुड । श्व कोलाहल मनुष्यलोकं उत्पन्नं जुयाः  
ब्रह्मलोकतक फैले जुड ।

५) अथे हे सुं मोनेध्य पुद्गल (विशेष प्रकारया भिक्षु) उत्पन्न  
ज्वीगु जुलकि न्ह्य् दै न्ह्यः मोनेध्य कोलाहल उत्पन्न ज्वी ।

थ्व न्यागू कोलाहल मध्ये छगू समय राजगृह नगरया  
संस्थागारं छम्ह मनु 'थौं जिं छगू मङ्गल ज्या याये मानि'  
धकाः संस्थागार भवनं पिहाँ वन । मङ्गल शब्द न्यनेवं  
संस्थागारया मनूतेसं थवंथवय् मङ्गलया वारे चर्चा यात ।  
गुलिस्यां धाल - मङ्गल धैगु सुथय् दनेसातं तुयुम्ह सा खनीगु,  
प्वायेदुम्ह मिसा खनीगु, रोहित न्या खनीगु, सायागु घ्यः  
खनीगु, न्ह्यगु कापः खनीगु, दुरू, धौ खनीगु हे मङ्गल खः, थ्व  
सिबें तःधंगु मङ्गल छु दै ? थुगु खँयात गुलिस्यां स्वीकार  
यात । गुलिस्यां स्वीकार मयाः ।

थथे संस्थागारया दक्व दुजःपिसं सर्वसम्मतिं स्वीकार  
मयासेलि गुलिस्यां थुकियात विरोध यायेगु मङ्गल मखु तर  
न्यनेगुली मङ्गल दु, गथेकि जाःगु, पूर्ण जुयाच्चंगु, न्ह्यःने हँ,  
भोजन या धैगु शब्द न्यनेगु हे मङ्गल खः । थ्व सिबें उत्तमगु  
मङ्गल मेगु मदु धाल ।

थ्व श्रुतमङ्गलयात नं सुनां सुनां विरोध घानाः मुत्त मङ्गल  
अर्थात नतुनेगु, सवाः कायेगु व स्पर्श यायेगुयात हे मङ्गल  
धयाच्चन । गथेकि सुथय् दनेवं पृथ्वीयात स्पर्श यायेगु, वार्जंगु  
घाँय् थीगु, गोबर थीगु, शुद्धगु वस्तु थीगु, रोहित न्या थीगु,  
लँ, वहः थीगु, भोजनया सवाः कायेगु हे मङ्गल खः, थ्व

स्वयाः च्चे मेगु छुं हे मङ्गल मद्दु । थ्व खँयात नं गुलिस्स्यां  
स्वीकारयात गुलिस्स्यां स्वीकार मयाः । थथे संस्थागारया  
दुजःपिं छपं मजुसे स्वक्कू दल । सुनां नं सुयातं हे चित्त  
बुभ्केयाये मफयाः मङ्गलया बारे विवाद जुल । न्ह्याथाय् वंसां  
मङ्गलया जक खँ जुइगु जुल । थुगु खँ भुमिस्य देवतापिसं नं  
न्यनाः उमि दथुइ नं थुकिया बारे चर्चा जुल; तर उमिसं नं  
निर्णय याये मफु । थथे जुजुं च्वथ्यंक च्वपिं देवतापिनिसं  
ब्रम्हलोकतक नं थ्यनाः भिनिदँतक चर्चा जुयातुं च्वन तर  
सुना नं हे थुकिया बारे निर्णय कायेमफु । थथे हे च्वय् च्वय्  
देवतापिनि दथुइ नं यक्व हे चर्चा जुल तर सुना नं हे निर्णय  
याये मफुसँलि देवराज इन्द्रं बिचाः यात कि देव, मनुष्य, मार  
व ब्रम्हलोकय् सर्वज बुद्धजक थुकिया बारे व्याख्या याये फइ ।  
उकिं भगवान बुद्धयाथाय् वनाः न्यने माल धकाः इन्द्र देवगणपिं  
सहित चान्हेया प्रहरय् श्रावस्तीया जेतवन विहारय् थःगु दिव्य  
प्रकाशं जेतवनया दक्व थासे प्रकाशमान यानाः भगवान बुद्ध  
दुथाय् वनाः बुद्धयात वन्दना यानाः थथे प्रार्थना यात ।

‘कल्याणया आकांक्षा यानाः यक्व देवता व मनुष्यपिसं  
मङ्गलया बारे यक्व हे विचार याये धुन । तर सुनानं थुइके  
मफुत उकिं छःपिसं हे मङ्गलया विषय कना बिज्याहुँ ।’

भगवान बुद्धं इन्द्रयागु प्रार्थनायात स्वीकार याना बिज्याना  
११ गाथाया माध्यमं ३८ प्रकारया मङ्गल धर्म देशना याना

बिज्यात । व हे मङ्गल धर्मयात देवतापिं नापं दक्व ब्रह्मलोकपिसं  
 अनुमोदन (स्वीकार) यात । तथागतं मङ्गलसूत्र देशना याना  
 बिज्याःगु बखते द्वःछि कोटी देवतापिं अर्हत (जीवन मुक्त)  
 जुल । श्रोतापन्न जूपिनिगु ल्याख हे मन्त । मङ्गलया बारे दक्व  
 खँ न्यने धुंकाः बुद्धयात अभिनन्दन यानाः देवतापिं दक्व तसकं  
 प्रसन्न जुयाः थःथःगु थासे तं लिहाँवन ।

कन्हेकुन्हु भगवानं आनन्दयात मङ्गल सूत्र उपदेश याना  
 बिज्यात । आयुष्मान आनन्दं भिक्षुपित कना बिज्यात । थुगु हे  
 क्रमं लोकय् मङ्गल धर्म उत्पन्न जुल धैगु खँ सुत्तनिपात  
 अट्ठकथा ग्रन्थय् उल्लेख जूगु खः ।

## मङ्गल सुतं

यं मङ्गलं द्वादस हि, चिन्तयिसु स-देवका ।

सोत्थानं नाधिगच्छन्ति, अट्ठतिसञ्च मङ्गलं ॥

देसितं देव देवेनं, सब्ब पाप विनासनं ।

सब्ब लोक हित्थायु, मङ्गलं तं भणाम हे ॥

एवं मे सुतं-एकं समयं भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने  
 अनाथपिण्डिकस्स आरामे । अथ खो अञ्जतरा देवता  
 अभिक्कन्ताय रत्तिया अभिक्कन्तवण्णा केवलकप्पं जेतवनं  
 ओभासेत्वा येन भगवा तेनुपसइमि । उपसइमित्वा भगवन्तं  
 अभिवादेत्वा एकमन्तं अट्ठासि । एकमन्तं ठिता खो सा देवता  
 भगवन्तं गाथाय अज्झभासि ।

बहू देवा मनुस्सा च, मङ्गलानि अचिन्तयुं ।  
आकंखमाना सोत्थानं, ब्रूहि मङ्गलमुत्तमं ॥१॥

असेवना च बालानं, पण्डितानञ्च सेवना ।  
पूजा च पूजनेय्यानं, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥२॥

पतिरूप देसवासो च, पुब्बे च कतपुञ्जता ।  
अत्तसम्मापणिधि च, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥३॥

वाहुसच्चञ्च सिप्पञ्च, विनयो च, सुसिक्खितो ।  
सुभासिता च या वाचा, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥४॥

मातापितु उपट्ठानं, पुत्तदारस्स सङ्गहो ।  
अनाकुला च कम्मन्ता, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥५॥

दानं च धम्मचरिया च, जातकानं च सङ्गहो ।  
अनवज्जानि कम्मनि, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥६॥

आरती विरती पापा, मज्जपाना च संयमो ।  
अप्पमादो च धम्मेषु, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥७॥

गारवो च निवातो च, सन्तुट्ठि च कतञ्जुता ।  
कालेन धम्मस्सवणां, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥८॥

खन्ती च सोवचस्सता, समणानञ्चदस्सनं ।  
कालेन धम्मसाकच्छा, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥९॥

तपो च ब्रह्मचरियञ्च, अरिय-सच्चान दस्सनं ।

निब्बान सच्छिकरिया च, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥१०॥

फुट्ठस्स लोकधम्मोहि, चित्तं यस्स न कम्पति ।

असोकं विरजं खेमं, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥११॥

एतादिसानि कत्वान, सब्बत्थमपराजिता ।

सब्बत्थ सोत्थिं गच्छन्ति तं तेसं मङ्गलमुत्तमं'ति ॥१२॥

मङ्गल सुत्तं निट्ठितं



## रतन सूत्रया निदान

भगवान् ब्रुवन् राजगृह नगरया बेलुवन विहारय् च्चना बिज्याना च्चंबले अत्यन्त सुख समृद्धिं परिपूर्णं जुयाच्चंगु वैशाली नगरय् छकः तसकं दुर्भिक्षं जुल । उगु दुर्भिक्षं यानाः गरीब दुःखीपिनि नये मखनाः धमाधम सिना वना च्चन । सीपिनिगु दाह कर्म याये मखनाः सीपिनिगु म्हे उखेयुखे वौंछोया तल । उकियागु नवःगुलिं भूत-प्रेतादि अमनुष्यत नगरय् दुहाँ वयाः दुःख बियाच्चन । सीपिनिगु नवःगुलिं यानाः सर्पया विष स्वयाः नं कडागु अहिवात धयागु रोग फैलेजुल । थये जुयाः वैशाली दुर्भिक्ष भय, भूत-प्रेत भय, महामारी रोगया भय उत्पन्न जुयाच्चन ।

उगु इलय् देशवासीत दक्क छथाय् मुनाः जुजुया थाय् वनाः प्रार्थना यात - 'महाराज ! थुगु देशय् स्वता प्रकारया

भय अन्तराय वयाच्चंगु दु । श्वया सिबे न्हापा न्हयगु पुस्तातक  
नं थये जूगु मदु । धर्म पालन मयाइपिं जुजुपिनिगु इलय् जक  
थये जुइ फई । उकिं छःपिसं छकः दसराज धर्मया बारे  
बिचाः याना बिज्याहूँ ।'

जुजुं थःगुपाखें जकं छु गलिं जुलला धकाः बिचाः याना  
स्वःबले गनं छुं हे गलिं जूगु मखनाः संस्थागार भवनय्  
प्रजापिन्त भेलायानाः थये धया बिज्यात - 'प्रजागण ! राजधर्मय्  
जिं छुं हे त्रुति मखना । यदि गनं त्रुति जूगु दुसा प्रजागणपिसं  
हे धया ब्यसा बांलाइं ।'

प्रजागणपिसं नं छुं हे त्रुटि ल्वीके मफुसैलिं जुजुं प्रजागण  
पाखें हे छु याःसा थुगु भय तना वनी धकाः सल्लाह काल ।  
थये सल्लाह काःबले सुनां क्षमा पूजा यायेमाल धाल । जुजुं  
वहे अनुसारं पुजा याकल । अयनं भय तना मवं । गुलिस्यां श्व  
लोके पूरण काश्यप, मक्खलि गोशाल, निगण्ठ नाथपुत्त,  
अजीत केश कम्बल, पकुध कच्चायन, बेलट्ठी सञ्जय नां  
वुपिं खुम्ह गणाचार्यपिन्त सःता हःसा भय तनावनी धाल ।  
श्व खँय् सुयानं चित्त बुभ्ने मजू । अले गुलिस्यां दक्व धर्म  
स्युम्ह, त्रिलोकय् प्रख्यात जुया च्वम्ह, दक्व प्राणीपिनिगु हित,  
सुखया नितिं धर्मोपदेश याना बिज्याःम्ह, असमान ऋद्धि  
आनुभाव दुम्ह भगवान बुद्धयात भीगु देशय् ह्येफःसा स्वंगुलिं  
भय, अन्तराय तनावनी धाल । थुगु खँ न्यनाः दक्व प्रजागणपिं

अत्यन्त प्रसन्न जुयाः भगवान् थौ कन्हे गन च्वना बिज्यानाच्चंगु  
दु धकाः नृत्यसः तल । महाली नांया लिच्छवी जुजुं भगवान्  
बुद्ध थौ कन्हे राजगृहया बेलुवन विहारय् च्वना बिज्याना  
च्चंगु दु धकाः लिसः बिल ।

महाली जुजुं भगवान् बुद्ध बेलुवन विहारे दु धकाः गथे  
यानाः सिल धाःसा - न्हापां भगवान् बुद्ध राजगृह नगरे  
बिज्याःबले महाली नं राजगृहय् वयाच्चंगु व भगवानया उपदेश  
न्यनाः बिम्बिसार जुजु सहित एकलाख बीसहजार व्यक्ति  
श्रोतापन्न जग्गु मध्ये महाली नं श्रोतापन्न जग्गु जुयाच्चन ।  
बिम्बिसार जुजुं भगवान् बुद्धयात् बेलुवन विहार दान आदि  
दक्व स्वयावःगुलिं 'भगवान् बुद्ध बेलुवन विहारय् दु' धकाः  
महाली जुजुयात् जवाफ् ब्युगु जुयाच्चन ।

महालीया खं न्यनाः मेमेपिं जुजुपिसं पुरोहितया काय् व  
महालीयात् 'छिपिं राजगृहय् वनाः भगवान् बुद्ध थन बिज्याकेत  
जुजु बिम्बिसारयात् प्रार्थना याःवने माल' धकाः धाल । थथे  
धयाः यक्व प्रजागणपिं नापं महाली व पुरोहितया काय्यात्  
राजगृहय् छ्वत ।

उपिं राजगृहय् बिम्बिसार जुजुयाथाय् थ्यंकाः कोसेली  
बियाः विन्ति यात् - 'हे देव, वैशालिइ स्वंगू प्रकारया भय  
अन्तराय जुयाच्चंगु दु । भगवान् बुद्ध वैशालिइ बिज्यात् धाःसा  
व भय अन्तराय दक्वं शान्त जुयावनी । उकिं त्रिलोकया नाथ



जुया च्वना बिज्याःम्ह तथागतयात वैशाली ब्वना यंकेत छःपिसं  
छक्वः प्रार्थना याना बिज्यात धाःसा तसकं उत्तम जुइ ।

बिम्बिसार जुजुं आज्ञा जुल - 'भन्ते भगवान बुद्ध जिगु  
अधिकारय् दुम्ह मखु । उकिं छिपिं हे वनाः याः हूँ ।'

उपिं दक्व भगवान बुद्धया थाय् वनाः आदरपूर्वक वन्दना  
यानाः प्रार्थना यात - भन्ते भगवान ! थौं कन्हे वैशालिइ  
स्वता प्रकारका भय अन्तराय दयाः यक्व हे मनूत सिना वन ।  
उकिं छःपिं जिमिथाय् देशय् छक्वः बिज्याये माल । छःपिं  
बिज्याःसा जिमिगु देशय् दुगु उगु स्वंगू प्रकारका भय अन्तराय  
शान्त जुयावनी ।

भगवानं उमिसं याःगु प्रार्थना न्यनाः बिचाः यानाबिज्यात ।  
वैशालिइ रत्नसूत्र पाठ याना ब्यसा भय अन्तराय मदयावनी ।  
रत्नसूत्र देशना न्यनाः ८४,००० (चय्यप्यद्धः) प्राणीपित दुःख  
कष्टं मुक्त जुइगु ज्ञान प्राप्त जुई । हानं एक करोड चक्रवाल  
पर्यन्त रत्न सूत्रया आनुभाव दयावनी । थथे स्वंगू प्रकारया  
महत्व खनेधुंकाः भगवानं उमिगु प्रार्थनायात स्वीकार  
यानाबिज्यात ।

बिम्बिसार जुजु नं भगवान बुद्धं वैशाली बिज्यायेगु निमन्त्रणा  
स्वीकार याना बिज्याःगु खँ न्यनाः नगरय् नाय्खिं च्वयेकाः  
भगवान बुद्धया थाय् बिज्यानाः न्यन - 'भन्ते भगवान ! वैशालीया  
निमन्त्रणा स्वीकार याना बिज्याये धुनला ?'

भगवानं - 'खः दायक !' धका आज्ञा जुद्धुकाः 'भन्ते !  
 अथेखःसा लें बांलाकेगु ज्या सिमधःतक बिज्याये मते ।' धकाः  
 प्रार्थना यानाः राजगृह खुसितक न्यागू योजन लें दयेके बियाः  
 छायेपिकल । छगू योजनय् छगू छगू विहार दयेके बिल । लें  
 दक्व नृत्यइपुसे च्चंक बांलाक छायेपिके धुंकाः लैय् वहः थें  
 तुयुगु फि लायेके बिल । थाय् थासे पूर्ण घः तयेकाः ध्वजा  
 पटाका ब्वयेकाः, केरायागु मा, तुयागु मा, नैक्यायागु मायागु  
 तोरण धवाखा दयेकाः देवलोकया मार्गय् थें शोभायमान  
 जुडक गमन यानाबिज्यात । उगु इलय् बिम्बिसार जुजुं राज  
 परिवार, मन्त्री, भारदार, सैन्य सहित भगवान बुद्धयात नितं  
 दुगु तुयुगु छत्र कुडकाः मेमेपिं भिक्षुपिन्त नं म्हतिं छगू छगू  
 छतं दुगु छत्र कुडकाः लावालस्कर सहित तुरिय, नृत्य गीत  
 आदि सङ्गीत बाद्यवाजनं आकास गुञ्जायमान यानाः थीथी  
 सुगन्ध चूर्णं ह्वयेके बियाः पुष्प धुप तथाः पूजा यानाः तसकं  
 हर्ष उल्लास जुडक पूजा सत्कार यानाः भगवानयात गङ्गा  
 घाटतक तःवन । प्रत्येक योजनय् दयेका तःगु विहारय्  
 भगवानयात चच्छि विश्राम याकाः महादान बिल । न्यान्हु  
 दुखुन्हु गङ्गा घाटय् थ्यंकाः भगवान सहित न्यासः भिक्षुपिंत  
 गङ्गा पारयाकेत दुंगायात बांलाक छायेपिके बिल ।

वैशालीया लिच्छवी जुजुपिंथाय् नं भगवान बुद्ध गङ्गा  
 घाट थ्यंकः बिज्यात धकाः खबर बियाछ्वत । लिच्छवी

जुजुपिसं नं भगवान् बुद्धयात् तसकं पूजा, सत्कार यायेगु  
 धकाः सल्लाहयानाः वैशाली नगरनिसें गङ्गा घाटतकं स्वंगू  
 योजन लें बिम्बिसार जुजुसिवें निदुगं छायेपिके बियाः भगवान्  
 बुद्धयात् प्यतं दुगु तुयुगु छत्रं कुयेकाः तसकं पूजा सत्कारयानाः  
 स्वागत यायेत गङ्गा घाट पाखे स्वयाः वन ।

बिम्बिसार जुजु नं निगः दुंगा ल्वाकाः तसकं बांलाक  
 मण्डप दयेके बियाः स्वांभाः नं छायेपिकेबियाः थीथी रत्न  
 जडित मण्डपया दथुइ बुद्धासन दयेके बिल । भगवान् बुद्ध  
 उगु आशान्य् फेतुना बिज्यात् । न्यासः भिक्षुपिं नं भगवान्  
 बुद्धया छचाखेरं दोंगाय् च्वना बिज्यात् । बिम्बिसार जुजुं  
 ककुइ थ्यंक लः वयेक गङ्गाय् क्वहाँवनाः भगवानयात् तः  
 बिज्यानाः भगवान् तथागतयाके प्रार्थना यात् - 'भन्ते भगवान् !  
 छःपिं लिहाँ मबिज्याःतले जि थन गङ्गाया घाटे हे पियाच्वने ।'

भगवान् बुद्ध गङ्गाया उखे थ्यंकः बिज्यात् । वैशालीया  
 जुजुपिं नं ककुइ ककुइ थ्यंक गङ्गाय् क्वहाँ वनाः भगवान्  
 बुद्धया स्वागत यायेत वयाच्वन । दोंगा घाटय् दिकेधुंकाः  
 भिक्षुसंघ सहित तथागत दोंगां क्वहाँ बिज्यात् । भगवान् बुद्धं  
 वैशाली गणतन्त्रया भूमिइ पलाः दिकेवं हे अन तसकं वा  
 वल । पुलि पुलि थ्यंक लः बाःवल । नगरया उखेंथुखें  
 वाँछ्वया तःगु सीपिंगु म्ह फुक्क च्चीका यंकाः गङ्गाय् थ्यन ।  
 भूमि दक्क सफा सुगधर जुल ।

भगवान् बुद्धयात् लिच्छवी जुजुपिंसं छगू छगू योजनय्  
 दयेका तःगु विहारय् चच्छि चच्छि विश्राम याकाः बिम्बिसार  
 जुजुं सिबे नं निदुगं दान यात् । स्वन्हु दुखुन्हु भगवान् बुद्ध  
 वैशाली नगरय् थ्यंकः बिज्यात् । देवराज इन्द्र नं पक्व देवतापिंस  
 चाःह्येका भगवानया न्ह्यःने उपस्थित जुल । आनुभाव दुपिं  
 देवतापिनिगु आगमनं यानाः अप्वः थें भूतप्रेतत नं बिस्थूं वन ।

भगवान् बुद्ध सन्ध्या इलय् नगरया लुखाय् दना बिज्यानाः  
 आनन्दयात् आज्ञा जुया बिज्यात् - 'आनन्द ! रत्नसूत्रया वारे  
 जिके सयेकाः लिच्छवी कुमारपिनि नाप पःखाः दुने च्वनाः  
 परित्राण पाठ या ।'

आनन्दं नं भगवान् बुद्धया वचनयात् स्वीकार यानाः भगवान्  
 बुद्धयाके रत्न सूत्र सयेकाः भगवान् बुद्धया पात्र कयाः पात्रय्  
 जायेक लः तथाः नगर द्वारय् दनाः भगवान् बुद्धं दिपइर  
 तथागतया पादमूलय् बुद्ध जुइत याःगु प्रार्थनानिसें पूर्णं याना  
 बिज्याःगु स्वीगू पारमिता, पञ्चमहापरित्याग, स्वंगू चर्या, अन्तिम  
 जन्मय् मायागु गर्भय् बिज्याःगु, जन्म जूगु, महाभिनिष्क्रमण  
 याना बिज्याःगु, दुष्कर चर्या याना बिज्याःगु, बोधिया मूलय्  
 न्याता प्रकारका मारयात् त्याकूगु, सर्वज्ञ ज्ञान लाभ याना  
 बिज्याःगु, धर्मचक्र प्रवर्तन याना बिज्याःगु व नव लोकुत्तर  
 धर्मया महत्त्व दक्व गुणया अनुस्मरण यानाः नगरय् दुहाँ बिज्यानाः  
 स्वबः पःखाः दुने च्वनाः रत्नसूत्र पाठ यानाः चाःहिला बिज्यात् ।

आनन्दं 'यानीध भूतानि समागनानि' गाथा ब्वनाः आकासयु  
लः ह्वला छ्वःबले अन पखानं किकाः सुला च्वपिं, धुं द्वे  
च्चना च्वपिं, वाँछ्वया तःगु धुलय सुलाच्च्वपिं भूत प्रेत तयुग  
म्हयु लाः वन । थथे म्हयु लाःवंबले उपिं भूत प्रेतत तसकं  
ग्यानाः नगरया द्वारं विस्युं वन । द्वारं विस्युं वने मफुपिं पखाः  
तच्छ्यानाः विस्युं वन ।

आनन्द स्थीवरं 'यकिञ्च वित्तं इध वा हुरं वा' आदि  
गाथा ब्वनाः ह्वला छ्वःगु लः लानाः रोगं ग्रस्त ज्ञया च्वपिनिगु  
म्हयु लानाः तुरन्तं द्वे डमिगु ल्वयु शान्तज्ञयाः मदया वन ।  
ल्वयु शान्त ज्ञपिं सकले आनन्द स्थीवरया ल्यल्यु नगर चाःहिला  
च्वन । थुखे लिच्छवी ज्ञज्ञपिसं नगरया दश्वी दगु संस्थागारयु  
नस्वाः ह्वःला इलां तयाः वृद्धासन दयेकाः भगवान वृद्धयात  
संस्थागारयु बिज्याकल । भगवान वृद्ध लायातःगु आशनयु  
फेतुना बिज्यात नापं भिक्षुगण व लिच्छवी ज्ञज्ञपिं भगवान  
वृद्धया छ्चाःखेरं चाःहिला च्वन । देवराज इन्द्र न देवगणया  
नापं च्वने दुथायु च्वन । असंख्य चक्रवालया देवतापि न  
थ्यंकः बल । आनन्द स्थीवरं दक्व नगर चाःहिलाः रोग भय  
शान्त ज्ञपिं दक्वसित ब्वनाः भगवान वृद्धयाथायु थ्यंकाः वन्दना  
यानाः छुखे लिक्क फेतुल ।

भगवान वृद्धं परिषद्यात स्वयाः रन्न सत्र देशना याना  
बिज्यात । देशनाया अन्तयु ८६,००० (चयु प्यठुः) प्राणीपिन्त

दुःख मुक्त जुडगु मार्ग फल निर्वाण प्राप्त जुल । थथे भगवान  
 बुद्धं छवाः तक रत्न सूत्र देशना यानाबिज्यात । अनंलिपा  
 वैशाली नगरय् न्हापा थें हे सुख समृद्धि व सुभिक्ष दया बल ।  
 वैशालिइं सुभिक्ष जूगु सीकाः लिच्छवीतय्त सःताः तथागत  
 वैशालीपाखें लिहाँ बिज्यात ।

लिच्छवीपिंसं नं तसकं आदर सत्कारपूर्वक महादानयानाः  
 गङ्गाया सिथय् तक तः बिज्यात । थुकथं रत्न सूत्रया निदान  
 सुत्तनिपात अट्ठकथा ग्रन्थय् उल्लेख याना तःगु दु ।

## रतन सूतं

पणिधानतो पट्ठाय तथागतस्स दस पारमियो, दस  
 उपपारमियो, दस परमत्थ पारमियोति । समत्तिंस पारमियो  
 पञ्चमहा-परिच्चागे, लोकत्थचरियं ज्ञातत्थचरियं  
 बुद्धत्थचरियन्ति तिस्सो चरियायो पच्छिमभवे गढभवोक्कन्ति,  
 जातिं अभिनिक्खमनं पधानचरियं बोधिपल्लङ्गे मारविजयं  
 सब्बञ्जुतञ्जाणाप्पटिवेधं धम्मचक्रप्पवत्तनं नव  
 लोकुत्तरधम्मेति सब्बेपि' मे बुद्धगुणे आवज्जेत्वा वेसालिया  
 तीसु पाकान्तरेसु तियामरत्तिं परित्तं करोन्तो आयस्मा  
 आनन्दत्थेरो विय कारुञ्जचित्तं उपट्ठपेत्वा ।

कोटीसतसहस्सेसु, चक्कवालेसु देवता ।

यस्सा'नं पटिगण्हन्ति, यञ्च वेसालिया पुरे ॥

रोगा'मनुस्स-दुब्बिभक्खं, सम्भूतं तिविधं भयं ।  
खिप्प'मन्तर धापेसि, परित्तं तं भणाम हे ।  
यानीध भूतानि समागतानि,  
भूममानि वा यानि व अन्तल्लिक्खे ।  
सब्बेव भूता सुमना भवन्तु,  
अथोपि सक्कच्च सुणन्तु भासितं ॥१॥

तस्माहि भूता निसामेय सब्बे,  
मेत्तं करोथ मानुसिया पजाय ।  
दिवा च रत्तो च हरन्ति ये बत्तिं,  
तस्मा हि ने रक्खथ अप्पमत्ता ॥२॥

यं किञ्चि वित्तं इध वा हुरं वा,  
सग्गेसु वा यं रतनं पणीतं ।  
न नो समं अत्थि तथागतेन,  
इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं ।  
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥३॥

खयं विरागं अमतं पणीतं,  
यदज्झगा सक्कयमुनी समाहितो ।  
धम्ममेन समत्थि किञ्चि,  
चनं पणीतं ।  
वत्थि होतु ॥४॥

यं बुद्धसेट्ठो परिवण्णायी सुचिं,  
समाधिमानन्तरिकञ्जमाहु ।  
समाधिना तेन समो न विज्जति,  
इदम्पि धम्मं रतनं पणीतं ।  
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥५॥

ये पुगला अट्ठ-सतं पसत्था,  
चत्तारि एतानि युगानि होन्ति ।  
ते दक्खिणोय्या सुगतस्स सावका,  
एतेसु दिन्नानि महप्फलानि ।  
इदम्पि संघे रतनं पणीतं ।  
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥६॥

ये सुप्पयुत्ता मनसा दल्लेन,  
निक्कामिनो गोतम-सासनम्हि ।  
ते पत्तिपत्ता अमतं विगट्टय,  
लद्धा मुधा निब्बुतिं भुञ्जमाना ।  
इदम्पि संघे रतनं पणीतं ।  
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥७॥

यथिन्दखीलो पठविंस्सितो सिया,  
चतुडिभ वातेहि असम्पकम्पियो ।  
तथूपमं सप्पुरिसं वदामि,



यो अरियसच्चानि अवेच्च पस्सति ।  
 इदम्पि संघे रतनं पणीतं ।  
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥८॥  
 य अरिय सच्चानि विभावयन्ति,  
 गम्भीर-पञ्जेन सुदेसितानि ।  
 किञ्चापि ते होन्ति भुसंपमत्ता,  
 न ते भवं अट्ठम आदियन्ति ।  
 इदम्पि संघे रतनं पणीतं ।  
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥९॥  
 सहावस्स दस्सन सम्पदाय,  
 तयस्सु धम्मा जहिता भवन्ति ।  
 सक्कायदिट्ठि विचिकिञ्छितञ्च,  
 सीलब्बतं वापि यदत्थि किञ्चि ।  
 चतूह-पायेहि च विप्पमुत्तो,  
 छच्चाभिठानानि अभब्ब कातुं ।  
 इदम्पि संघे रतनं पणीतं ।  
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥१०॥  
 किञ्चापि सो कम्मं करोति पापकं,  
 कायेन वाचा उद चेतसा वा ।  
 अभब्बो सो तस्स पटिच्छादाय,

अभब्बता दिट्ठपदस्स वुत्ता ।  
इदम्पि संघे रतनं पणीतं ।  
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥११॥

वनप्पगुम्बे यथाफुस्सितग्गे,  
गिम्हानमासे पठमस्मिं गिम्हे ।  
तथूपमं धम्म - वरं अदेसयि,  
निब्बानगामिं परमं हिताय ।  
इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं ।  
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥१२॥

वरो वरञ्जू वरदो वराहरो ।  
अनुत्तरो धम्मवरं अदेसयि ।  
इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं ।  
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥१३॥

खीणं पुराणं नवं नत्थि-सम्भवं,  
विरत्तचित्ता आयतिके भवस्मिं ।  
ते खीण-बीजा अवरुल्लिच्छन्दा,  
निब्बन्ति धीरा यथायं पदीपो ।  
इदम्पि संघे रतनं पणीतं ।  
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥१४॥

यानीध भूतानि समागतानि,  
भुम्मानि वा यानि व अन्तलिक्खे ।  
तथागतं देव मनुस्स-पूजितं,  
बुद्धं नमस्साम सुवत्थि होतु ॥१५॥

यानीध भूतानि समागतानि,  
भुम्मानि वा यानि व अन्तलिक्खे ।  
तथागतं देव मनुस्स पूजितं,  
धम्मं नमस्साम सुवत्थि होतु ॥१६॥

यानीध भूतानि समागतानि,  
भुम्मानि वा यानि व अन्तलिक्खे ।  
तथागतं देव मनुस्स पूजितं,  
संघं नमस्साम सुवत्थि होतु ॥१७॥

रतन सुत्तं निट्ठितं



## मैत्री सूत्रया निदान

भगवान् बुद्ध श्रावस्तीया जेतवन विहारय् चवना  
बिज्यानाच्चवंगु इलय् न्यासःमह भिक्षुपिं भगवान् बुद्धयाथाय्  
ध्यानभावना सयेकेत बिज्यात । भगवान् बुद्धं इमित ध्यानभावना  
यायेत पाय्छिगु थाय् मामां श्रावस्तिं सच्छिगू योजन उखे  
सच्छिखा छँ दुगु छगू गामे थ्यंकःवन । अनच्चपिं मनूत

भिक्षुपिं बिज्याःगु खनाः लयतायाः बांलागु थासे फेतुकाः  
 बांलाक भोजन तयार यानाः भोजन याकल । भोजन सिधयेका  
 इमिसं - भन्ते ! छःपिं गन बिज्याये त्यनागु धकाः न्यन ।  
 भिक्षुपिसं गन पाय्छिगु बांलाःगु थायु दु अन वनेगु धकाः  
 लिसः बिल । अथे खःसा भन्ते ! छःपिं थन हे वर्षावास च्वना  
 बिज्याहुं धकाः प्रार्थना यात । थन छुं नं भय अन्तराय मदुसा  
 ज्यू धकाः धया बिज्याःगु लिसः न्यनाः गामेच्च्वपिसं गामं  
 तसकं तापाक नं मखु सतिक नं मखु हिमाल नापसं च्वंगु छगू  
 जइलय् छम्ह छम्ह च्वनेज्यूगु न्यासःगू पर्णशाला कुटि दयेका  
 भिक्षुपिन्त माःगु सामानत दान यात ।

न्यासःम्ह भिक्षुपिं उगु जइलय् वनाः ध्यान भावना यानाः  
 सुख शान्तपूर्वकं च्वनाच्च्वन । थुपिं भिक्षुपिनिगु शीलया आनुभावं  
 सिमाय् च्वनाच्च्वपिं वृक्ष देवतापिं विमानय् च्वने मफयाः काय्  
 कला सहित भूमिइ वयाः उखेथुखे जुयाच्च्वन । थुपिं भिक्षुपिं  
 याकनं लिहाँ वनी धकाः मतिइ तयाः दुःख नया च्वनाच्च्वन ।  
 निगू हप्ता वने धुंकाः नं लिहाँ बिभज्यासेलि थन हे वर्षावास  
 च्वने त्यांगु थें च्वं धकाः बिचाः यात । उमिसं थुपिं भिक्षुपिं  
 थन हे वर्षावास च्वन धायेव भीसं स्वलातक तसकं दुःख  
 कष्ट नयाच्च्वने माली । अथेजुयाः थुमित ग्यानापुगु रूप ब्यनाः  
 ख्याना छोयेमाल धकाः थवं थवय् सल्लाहयानाः देवतापिसं  
 निहने बहनी चंक्रमण यायेगु थाय्या लिक्क छ्यौं मदुपिं मकंटा

व पाङ्ग्रे रूप धारण यानाः ख्यायेगु किसिमं भूतप्रेतया सः  
 पिकयाः हालाहल । अथे हे च्वने मजीक नवयेका बिल ।  
 उकिंयानाः उपिं भिक्षुपिं चित्ते शान्ति मदयाः मुसु वद्दगु, छ्यँ  
 स्याइगु आदि रोगं कयाः गंसि जुया वन ।

छन्हु दक्कं मुनाः महास्थविरया सेवाय् वं बलय् महास्थविरं  
 उपिं भिक्षुपिनिगु रूप आकार खनाः आयुष्मानपिंत छु रोग  
 जुल धकाः न्यना बिज्यात । भिक्षुपिं मध्ये गुलिस्यां ग्यानापुगु  
 रूप खना धाल । गुलिस्यां ग्यानापुगु शब्द न्यना धाल,  
 गुलिस्यां दुर्गन्ध बास वःगुलिं रोगं कःगु खः धकाः थःथःपिन्त  
 जूगु खँ कन ।

थ्व खँ न्यनाः महास्थविरं - आयुष्मानपिं ! भगवान बुद्धं  
 सप्पाय (अनुकूल) मिले जूसा जक प्रथम व द्वितीय वर्षावास  
 च्वनेगु विनय प्रज्ञप्त याना बिज्याःगु खः । आः थ्व थासे भय  
 अन्तराय दयावःगुलिं यानाः सप्पाय (अनुकूल) जूगु थाय्  
 भगवानयाके हे न्यंवनेमाली धकाः वनेत ठिक यात । दायक  
 तय्त माया मयाइगु जूगुलिं उमित्त छुं हे सुचं मबिसे आसन  
 मिलथेयानाः पात्र चीवर धारण यानाः भगवान च्वना बिज्याःगु  
 श्रावस्ती वन । वर्षावास च्वनेगु ई नं त्यःगु तर लँय् वर्षावास  
 मच्चंसे वंगुलिं वर्षावास सिमधःनिबले भगवान बुद्धयाथाय्  
 थ्यंकः वन ।

भगवान् बुद्धयात् आदरपूर्वकं वन्दना यानाः छल्लेक्क  
 फेतुत् । अले भगवान् बुद्धं 'भिक्षुपिं ! वषांवास स्वला उखेँ थुखेँ  
 जुइ मज्जधका विनय प्रज्ञप्त याना तयागु दयेक दयेकं छिपिं  
 छाय् वया धकाः न्यना बिज्यात् । भिक्षुपिसं फुक्क खेँ कनाः  
 धाल - जिपिं गन च्वंसा ठिक जुई धकाः भगवानयाके न्यन ।

भगवान् बुद्धं जम्बुद्वीपय् दक्व बिचाः याना बिज्याःबले  
 भिक्षुपिंत अनुकूल थाय् धयागु उपिं न्हापा च्वंगु थाय् बाहेक  
 मेथाय् गनं थाय् मखंसैलि 'भिक्षुपिं ! छिमित अनुकूल थाय्  
 न्हापायागु बाहेक मेथाय् गनं हे मदु । न्हापायाथाय् हे तिहाँ हूँ  
 धकाः आज्ञा जुयाबिज्यात् । अन्तराय दुगु कारणं उगु थासय्  
 वने ग्याःगु खःसा 'भिक्षुपिं ! छिमिसं न्हापा शस्त्र अस्त्र  
 मज्जसे वंगुलिं भय अन्तराय वःगु खः । शस्त्र अस्त्र ज्वना हूँ  
 अन्तराय विघ्न मदया वनी धकाः आज्ञा जुयाबिज्यात् । भिक्षुपिसं  
 गज्याःगु अस्त्र शस्त्र धकाः न्यनेव भगवान् बुद्धं शस्त्र अस्त्र  
 बिया छोय धकाः आज्ञा जुयाः 'करणीय मत्थ कुसलेन' आदि  
 मैत्री सूत्र देशना यानाबिज्यात् । 'भिक्षुपिं ! श्व मैत्री सूत्र  
 जङ्गल्य् दुहाँवसानिसेँ पाठयानाः विहारय् दुहाँ हूँ' धकाः आज्ञा  
 जुया बिज्यानाः भिक्षुपिन्त अन छ्वया बिज्यात् ।

भिक्षुपिसं भगवान् बुद्धयात् वन्दना यानाः बुद्धया वचन  
 अनुसार लिहाँवनाः जङ्गल्य् लिक्क थ्यनेव मैत्री सूत्र पाठ  
 यायां थःपिं न्हापा च्वनागु थासय् थ्यंकः वन । अननिसेँ मैत्री

सूत्रया प्रभावं जङ्गल्य् च्वनाच्च्वपिं देवतापिं नं मैत्री चित्त  
जुयाः न्यासः भिक्षुपिंत स्वागत यानाः ल्हातय् पात्र चीवर  
ज्वनाः तुति तीकाः सेवा यानाच्च्वन । भिक्षुपिन्त अन्तराय  
विघ्न मदयेकेत थुखे उखे पहरा च्वनाच्च्वन । देवतापिं भिक्षुपिं  
नाप मिलय् जुयाः शान्तिपूर्वक च्वनाच्च्वन । न्यासः भिक्षुपिसं  
नं न्हापा थें हे भयानक रूप, शब्द, गन्ध मखन, मताल,  
वास्ना मवल । उकिं चित्त एकाग्र यानाः विपश्यना भावनाया  
कोशिस याना यंकाः श्व भीगु शरीर ताः ई तक च्वनी मखु  
धैगु स्वभाव जूगुलिं चायागु धम्प थें हे खः धकाः बिचाः  
यानाच्च्वन ।

भगवान जेतवन विहारया गन्धकुटीईं बिज्याये धुंकाः  
इपिं भिक्षुपिसं मनय् कल्पना यानाच्च्वंगु खँ सिद्धकाः सच्छिग्  
योजन तापाःसां न्त्यःने हे च्वनाच्च्वंगु थें च्वंक छवण्णा रश्मी  
थःगु शरीरयात प्रकाश याना बिज्यानाः 'कुम्भुपमं, काय  
मिमं विदित्वा नगरूपमं चित्त मिदं थपेत्वा योधेथमारं  
पञ्जायुधेनं, जितञ्च रक्खे अनिवेसिनो सिया' धैगु गाथा  
आज्ञा जुयाबिज्यात ।

अर्थः- 'श्व शरीर तज्याना वनीगु चाया धम्प थें धकाः  
सीकाः चित्तयात सुदृढ यानाः विपश्यना प्रज्ञा, आर्य मार्ग  
प्रज्ञारूपी शस्त्र कयाः क्लेशमार नाप युद्ध या । त्याके धुनागु  
ध्यान समापत्तियात नं रक्षा यानाः अनाशक्त जुया च्वँ ।'

श्व गाथा देशना याना बिज्याःबले उपिं न्यासःम्ह भिक्षुपिं  
दक्व प्यंगू प्रतिसम्भिदासहित अरहन्त जुल । अले इपिं भिक्षुपिं  
भगवान बुद्धया सुवर्ण वणं शरीरया बयान यानाः आदरपूर्वक  
वन्दना यानाः भगवान बुद्धया थाय् थ्यंकः वन । न्यासः  
भिक्षुपिं मैत्री सूत्र रूपी शस्त्र अस्त्रया आधारय् अन्तराय  
विघ्न बाधा मदेकाः अरहन्त फले प्रतिष्ठित जुल ।

थथे मैत्री सूत्र धयागु मैत्री भावना वृद्धि यायां यंकेगु  
कृत्य, भय अन्तराय मदयेकेगु कृत्य, विपश्यनाया जग समान  
जुयाच्चंगु पादक ध्यान कृत्य, थुपिं स्वंगू कृत्य पूरा याना बी  
फुगु खःधकाः धम्मपदट्ठकथा, खुद्दक पाठ अट्ठकथा ग्रन्थय्  
उल्लेख याना तःगु दु ।

## मेत सूतं

यस्सा'नुभावतो पक्खा, नेव दस्सेन्ति भीसनं ।  
यम्हि चेवा' नुयुञ्जन्तो, रत्तिं दिव'मतन्दितो ॥  
सुखं सुपति सुत्तो च, पापं किञ्चि न पस्सति ।  
एवमादिगुणूपेतं, परित्तं तं भणाम हे ॥

करणीयमत्थकुसलेन

यन्तं सन्तं पदं अभिसमेच्च ।

सक्को उज्जु च सुहुज्जु च,

सुवचो चस्स मुदु अनतिमानी ॥१॥



सन्तुस्सको च सुभरो च,  
अप्पकिच्चो च सल्लहुकवुत्ति ।  
सतिन्द्रियो च निपको च,  
अप्पगढभो कुलेस्व ननुगिद्धो ॥२॥

न च खुद्द माचरे किञ्चि,  
येन विञ्जू परे उपवदेय्यु ।  
सुखिनो व खेमिनो होन्तु,  
सब्बेसत्ता भवन्तु सुखितत्ता ॥३॥

ये केचि पाणभूतत्थि,  
तसा वा थावरा वा अनवसेसा ।  
दीघा वा ये व महन्ता,  
मज्झिमा रस्सका अणुकथूला ॥४॥

दिट्ठा वा ये व अ-दिट्ठा,  
ये च दूरे वसन्ति अविदूरे ।  
भूता वा सम्भवेसी व,  
सब्बेसत्ता भवन्तु सुखितत्ता ॥५॥

न परो परं निकुब्बेथ,  
नातिमज्जेथ कत्थचि न कञ्चि ।  
ब्यारोसना पटिघसज्जा,  
नाज्जमज्जस्स दुक्खमिच्छेय्य ॥६॥

माता यथा नियं पुत्रं,  
आयुसा एक पुत्रमनुरक्खे ।  
एवम्पि सब्बभूतेसु,  
मानसं भावये अपरिमाणं ॥७॥

मेत्तञ्च सब्बलोकस्मिं,  
मानसं भावये अपरिमाणं ।  
उद्धं अधो च तिरियञ्च,  
असम्बाधं अवेरं असपत्तं ॥८॥

तिट्ठं चरं निसिन्नो व,  
सयानो यावतास वितमिद्धो ।  
एतं सतिं अधिट्ठेय्य,  
बहम्ममेतं विहारमिधमाहु ॥९॥

दिट्ठिञ्च अनुपगम्म  
सीलवा दस्सनेन सम्पन्नो ।  
कामेसु विनेय्य गोधं,  
न हि जातु' गबभसेय्यं पुनरेतीति ॥१०॥

मेत्त सुत्तं निट्ठित्तं



## खन्ध सूत्रया निदान

भगवान् बुद्ध श्रावस्तीया जेतवन विहारय् च्वना बिज्याना च्चंबले छम्ह भिक्षु सपं न्यानाः सित । श्व खँ भिक्षुपिसं भगवान् बुद्धयात कन । भगवान् बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यात - भिक्षुपिं ! उम्ह मृत्यु जूम्ह भिक्षु प्यंगू राजकूल सर्पतयेत मैत्री चित्त मतः ज्वीका । भिक्षुपिं ! उम्ह भिक्षु प्यंगू राजकूल सर्पतयेत मैत्री चित्त तःगु खःसा व सर्प व भिक्षुयात न्याइमखु । भिक्षुपिं ! सर्प प्यंगू जातिया दई । विरूपक्ख सर्प जाति, एरापथ सर्प जाति, छब्बापुत्त सर्प जाति र कण्हागोतम सर्प जाति । उपिं प्यंगू जातिया सर्पप्रति मैत्री चित्त तःगु खःसा सर्प न्यानाः सी मखु । भिक्षुपिं ! थौं नं निसें थःगु सुरक्षाया लागि प्यंगू जातिया सर्पतयप्रति मैत्री ति धकाः 'विरूपक्खे हि मे मेत्तं' आदि खन्ध सूत्र देशना यानाबिज्यात । श्व खँ चतुक्क निपात अंगुत्तर निकाय व दुक्कनिपात खन्ध जातकय् उल्लेख यानातःगु दु ।

## खन्ध सूत

सब्बासीविसजातीनं, दिब्ब मन्तागदं विय ।  
यं नासेति विसं घोरं सेसञ्चापि परिस्सयं ।  
आणा खेत्तम्हि सब्बन्थं, सब्बदा सब्बपाणिनं ।  
सब्बसोपि निवारंति, परित्तं तं भणाम हे ।

विरूपकखेहि मे मेत्तं, मेत्तं एरापथेहि मे ।  
छब्बापुत्तेहि मे मेत्तं, मेत्तं कण्हागोतमकेहि च ॥१॥

अपादकेहि मे मेत्तं, मेत्तं द्विपादकेहि मे ।  
चतुप्पदेहि मे मेत्तं, मेत्तं बहुप्पदेहि मे ॥२॥

मा मं अपादको हिंसि, मा मं हिंसि द्विपादको ।  
मा मं चतुप्पदो हिंसि, मा मं हिंसि बहुप्पदो ॥३॥

सब्बे सत्ता सब्बे पाणा सब्बे भूता च केवला ।  
सब्बे भद्धानि पस्सन्तु, मा किञ्चि पाप-मागमा ॥४॥

अप्पमाणो बुद्धो, अप्पमाणो धम्मो ।  
अप्पमाणो संघो, पमाणवन्तानि सरीसपानि  
अहिविच्छिका सतपदी, उण्ण-नाभी सरबू मूसिका ॥५॥

कता मे रक्खा, कता मे परित्तं  
पटिक्कमन्तु भूतानि, सोहं नमो भगवतो ।  
नमो सत्तन्नं, सम्मासम्बुद्धानं ॥६॥

खन्ध सुत्तं निट्ठितं



## मोर सूत्रया निदान

भगवान् बुद्ध जेतवन विहारय् च्वना बिज्याना च्वंबलय् छम्ह उद्विग्न चित्त दुम्ह भिक्षुया कारणं 'मिसातेगु कारणं साधारण मनूला छु न्हापा न्हापायापिं पण्डिततेसं न्ह्यसः दँतक कामराग पाखें तापाना च्वंसां नं मिसा सः ताःबले थःत संयम याये मफुत' धैगु आज्ञा जुया बिज्यानाः न्हापाया जन्मया खँ कना बिज्यानाः उबले थःत सुरक्षित जूगु ब्रह्ममन्त्र समानगु मोर सूत्र देशना यानाबिज्यात । गुगु सारांशं थये दु । न्हापा न्हापा बोधिसत्त्व मयूरया जुनी जन्म जुयाबिज्यात । उबले वाराणसीया जुजुया आज्ञां थःत ज्वंःपिं व्याधातय्सं न्हेगु पुस्तातक प्रयत्न यात नं मयूर जुजुं धारण याःगु थ्व ब्रह्ममन्त्र समान जुयाच्चंगु मोर सूत्र परित्राणया बलं थःत पिनें वडगु भय अन्तरायं वयात सुरक्षित याना तःगुलिं ज्वने मफुत । तर छन्हु सुथ न्हापां थुगु परित्राणपाखें थःत सुरक्षित याये मलावं तालिम कयातःपिं मिसापिं मयूरया शब्दं आकर्षित जूगुया कारणं मुग्ध जुयाः थःत परित्राणया बलं सुरक्षित याना मतःगुलिं उकिया जालय् लात । थज्याःगु आनुभावं जायाच्चंगु ब्रह्ममन्त्र समान जुयाच्चंगु सूत्र खः धैगु खँ जातक अट्ठकयालय् उल्लेख यानातःगु दु । (बांलाक सीके सयेकेत जातक अट्ठकया स्वया दिसैं) ।



## मोर सुतं

पूरेन्तं बोधि-सम्भारे, निब्बत्तं मोर-योनियं ।  
येन संविहितारक्खं, महा-सत्तं वने-चरा ॥  
चिरस्सं वायमन्तापि, नेव सक्खिंसु गण्हितुं ।  
ब्रह्ममन्तन्ति अक्खातं, परित्तं तं भणाम हे ।

उदेत' यं चक्खुमा एक-राजा,  
हरिस्सवण्णो पथविप्पभासो ।  
तं तं नमस्सामि हरिस्सवण्णं पथविप्पभासं,  
तया'ज्ज गुत्ता विहरेमु दिवसं ॥१॥

ये ब्राह्मणा वेदगू सव्व-धम्मे,  
ते मे नमो ते च मं पालयन्तु ।  
नमत्थु बुद्धानं नमत्थु बोधिया,  
नमो विमुत्तानं नमो विमुत्तिया ।  
इमं सो परित्तं कत्वा,  
मोरो चरति एसना ॥२॥

अपेत' यं चक्खुमा एक राजा,  
हरिस्सवण्णो पथविप्पभासो,  
तं तं नमस्सामि हरिस्सवण्णं पथविप्पभासं,  
तया'ज्ज गुत्ता विहरेमु रत्तिं ॥३॥

ये ब्राह्मणा वेदगू सव्वधम्मे,  
 ते मे नमो ते च मं पालयन्तु ।  
 नमत्थु बुद्धानं नमत्थु बोधिया,  
 नमो विमुत्तानं नमो विमुत्तिया ।  
 इमं सो परित्तं कत्वा,  
 मोरो वास'मकप्पयी'ति ॥४॥

मोर सुत्तं निदिठतं

## वट्ट सूत्रया निदान

छगू इलय् भगवान् बुद्ध मगध देशय् भिक्षाटन लिपा  
 भोजन सिधयेकाः भिक्षुगण सहित बिज्याना च्वंगु इलय्  
 तसकं ग्यानापुक जइलय् मिं नल । भगवान् बुद्धया न्त्यःने  
 ल्यूने पक्व भिक्षुपिं दयाच्चन । छखे कुंत्याः मेखे मित्याः,  
 पृथकजन भिक्षुपिं सी धकाः ग्यानाः 'भीसं थुखे पाखें मि  
 च्याका बीमाल । अथेयाःसा उखेयागु मि थुखे वये फैमखु'  
 धकाः अरणी पिकयाः मि पिकायेत सन । अले मेपिं भिक्षुपिसं  
 धाल - 'आवुसो ! छिमिसं थव छु यानागु ? आकाशय् च्वनाः  
 नं चन्द्रमा मख्थें, पूर्वं लुयावःगु सहभ्र रश्मीधारी सूर्यमण्डलयात  
 मख्थें, समुद्रया सिथय् च्वनाः नं लः मख्थें, सुमेरुया नापं  
 दनाः नं सुमेरु पर्वत मख्थें देव सहित लोकया अग्र पुद्गल  
 जुया च्वना बिज्याःम्ह सम्यक सम्बुद्धयात थःगु नाप दुगु

मखनाला ? छाय् मेगु मि च्याकेगु ? नु भगवान बुद्धयाथाय् वनेन' धकाः उखें थुखें जुया च्वंपिं उपिं भिक्षुपिं दक्वसित भेलायानाः भगवान बुद्धयाथाय् वन ।

शास्ता महान भिक्षु संघपिं दक्वसिनं चाःहुइकाः छगु थासय् दना बिज्यात । जङ्गलया मिं दक्वसितं पराजय याःथें शब्द तापेदया च्वन । गन भगवान बुद्ध दना बिज्याना च्वंगु खः अन थ्यनकि प्यखेरं हे मि सिना वन । भगवान बुद्धया जःखः स्वीनिगू कोशतक व मि फैले जुइ मफुत । भिक्षुपिंसं गुण प्रशंसा यानाः -'अहो ! बुद्धया आनुभाव, श्व चेतना मदुगु मि नं बुद्ध दना बिज्याःगु थासय् च्याये मफयाः सिना वन । अहो बुद्धया शक्ति ।'

शास्तां भिक्षुपिनिगु खें न्यनाः आज्ञा जुयाबिज्यात - भिक्षुपिं ! श्व जिगु आःयागु बल मखु, गुकिंधाना श्व मि थन थ्यनकि सिना वन । श्व जिगु न्हापा बट्टाईया मचा जुया जन्म जुयाबलेयागु सत्यया बल खः । श्व प्रदेशय् श्व कल्पभर मिं नइमखुत । श्व कल्पतक च्वनीगु प्रातिहार्य खः ।

आयुष्मान आनन्दं शास्तायात आसन संघाटी प्यबःयानाः आसन लायाबिल । शास्ता उके मुलपतिं थ्यानाः च्वना बिज्यात । भिक्षुपिं नं तथागतयात वन्दना यानाः प्यखेर प्यत्तुत ।



भिक्षुपिनिगु प्रार्थना न्यनाः भगवान् बुद्धं पुलांगु खँ जातकय्  
 बयान यानाः वट्ट सूत्र देशना यानाबिज्यात । थ्व खँ जातक  
 अट्ठकथालय् उल्लेख यानातःगु दु । (बांलाक सिके सयेकेत  
 जातक अट्ठकथा स्वया दिसँ) ।

## वट्ट सूत

पूरेन्तं बोधि-सम्भारे, निब्बत्तं वट्ट-जातियं ।  
 यस्स तेजेन दावगिग, महासत्तं विवज्जयि ।  
 थेरस्स सारिपुत्तस्स, लोकनाथेन भासितं ।  
 कप्पट्ठायिं महातेजं, परित्तं तं भणाम हे ॥  
 अत्थि लोके सील-गुणो सच्चं सोचेय्य'नुद्दया ।  
 तेन सच्चेन काहामि, सच्च किरिय' मुत्तमं ॥१॥  
 आवज्जेत्वा धम्म-बलं सरित्वा पुब्बके जिने ।  
 सच्च-बल' मवस्साय, सच्च-किरिय-मकासहं ॥२॥  
 सन्ति पक्खा अ-पतना, सन्ति पादा अ-वञ्चना ।  
 माता पिता च निक्खन्ता, जात-वेद पटिक्कम ॥३॥  
 सह सच्चे कते मय्हं, महापज्जलितो सिखी ।  
 वज्जेसि सोलस करिसानि, उदकं पत्वा यथा सिखी ॥  
 सच्चेन मे समो नत्थि, एसा मे सच्च-पारमी ॥४॥

वट्ट सूतं निदिठतं

## धजगग सूत्रया निदान

भगवान् बुद्ध श्रावस्तीया जेतवन विहारय् च्वना बिज्याःगु इलय् भगवान् भिक्षुपित सम्बोधन याना बिज्यानाः थ्व धजगग सूत्र (परित्राण) देशना याना बिज्याःगु खः ।

विशेषयानाः थ्व धजगग सूत्र परित्राण लुमंकेवं आकाश नं पृथ्वी थें हे जुया वनी । राक्षस, खँ आदि पाखें जुइगु दक्व उपद्रव जालपाखें मुक्त जुया वनी । थुकिया उपमा गथे धाःसा

लंका द्वीपया छम्ह श्रामणोर महाचैत्यय् थहां वना च्वंबले चुलुयाः कुतुं वन । उम्ह श्रामणोरं कुतुं वयाच्वंबले धजगग सूत्रयात लुमंकल । थये लुमंका च्वंबले व श्रामणोर क्वय् बैय् कुतुं मवसे आकाशय् हे बैय् थें हे दना च्वन । ताउत जाय्काः चित्त प्रसन्न यानाः विस्तारं भूमिइ कुहां वल । क्वय् थ्यंबले छुं हे विघ्न अन्तराय मदु । आधार छुं हे मदुगु आकाशय् नं थुकिया अनुस्मरण याये मात्रं पृथ्वी थें आधार भरोसा कायेफु धाःसा बैय् दनाः वा फेतुनाः थ्व सूत्र अनुस्मरण याना च्वंपिं वा पाठ न्यना च्वंपिन्तला भन आधार दयाः विघ्न अन्तराय मदया वनी । थ्व खँ 'सगाथा वगग संयुक्त' पालि अट्ठकथा व परित्राण टीकाय् उल्लेख जुयाच्वंगु दु ।



## धजग्ग सुत्तं

यस्सा'नुस्सरणेनापि, अन्तलिक्खेपि पाणिनो ।  
पतिट्ठ'मधिगच्छन्ति, भूमियं विय सब्बथा ॥  
सब्बुपद्दवजालम्हा, यक्खचोरादि सम्भवा ।  
गणना न च मुत्तानं, परित्तं तं भणाम हे ॥

एवं मे सुत्तं, एकं समयं भगवा सावत्थियं विहरति  
जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे ।

तत्र खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि "भिक्खवो" ति ।  
"भदन्ते"ति ते भिक्खू भगवतो पच्चस्सोसुं । भगवा एतदवोच  
भूतपुब्बं भिक्खवे देवासुरसङ्गामो समुपब्यूल्हो अहोसि । अथ  
खो भिक्खवे सक्को देवानमिन्दो देवे तावन्तिसे आमन्तेसि-  
"सच्चे मारिसा देवानं सङ्गाम-गतानं उपज्जेय्य भयं वा छम्भितत्तं  
वा लोम-हंसो वा ममेव तस्मिं समये धजग्गं उल्लोकेय्याथ ।  
ममं हि वो धजग्गं उल्लोकयत्तं यं भविस्सति भयं वा छम्भितत्तं  
वा लोमहंसो वा सो पहीयिस्सति ॥१॥

नो चे मे धजग्गं उल्लोकेय्याथ । अथ पजापतिस्स देवराजस्स  
धजग्गं उल्लोकेय्याथ' पजापतिस्स हि वो देवराजस्स धजग्गं  
उल्लोकयत्तं यं भविस्सति भयं वा छम्भितत्तं वा लोमहंसो वा,  
सो पहीयिस्सति ॥२॥

नो चे पजातिस्स देवराजस्स धजगं उल्लोकेय्याथ । अथ  
वरुणस्स देवराजस्स धजगं उल्लोकेय्याथ । वरुणस्स हि वो  
देवराजस्स धजगं उल्लोकयतं यं भविस्सति भयं वा छम्भितत्तं  
वा लोमहंसो वा, सो पहीयिस्सति ॥३॥

नो चे वरुणस्स देवराजस्स धजगं उल्लोकेय्याथ । अथ  
इंसानस्स देवराजस्स धजगं उल्लोकेय्याथ । इंसानस्स हि वो  
देवराजस्स धजगं उल्लोकयतं यं भविस्सति भयं वा छम्भितत्तं  
वा लोमहंसो वा, सो पहीयिस्सतीति ॥४॥

तं खो पन भिक्खवे सक्कस्स वा देवानमिन्दस्स धजगं  
उल्लोकयतं, पजापतिस्स वा देवराजस्स धजगं उल्लोकयतं,  
वरुणस्स वा देवराजस्स धजगं उल्लोकयतं, इंसानस्स वा  
देवराजस्स धजगं उल्लोकयतं यं भविस्सति भयं वा छम्भितत्तं  
वा लोमहंसो वा सो पहीयेथापि नो पिपहीयेथ ॥५॥

तं किस्स हेतु ? सक्को हि भिक्खवे देवानमिन्दो अवीतरागो  
अवीतदोसो अवीतमोहो भीरु छम्भी उत्रासी पलायीति ॥६॥

अहञ्च खो भिक्खवे एवं वदामि 'सचे तुम्हाकं भिक्खवे  
अरञ्जगतानं वा, रुक्खमूलगतानं वा सुञ्जागारगतानं वा,  
उप्पज्जेय्य भयं वा छम्भितत्तं वा लोमहंसो वा, ममेव तस्मिं  
समये अनुस्सरेय्याथ- 'इति पि सो भगवा अरहं, सम्मासम्बुद्धो,  
विज्जाचरणसम्पन्नो, सुगतो, लोकविद्, अनुत्तरो  
पुरिसदम्मसारथि, सत्था देवमनुस्सानं, बुद्धो, भगवा' ति ॥७॥

ममं हि वो भिक्खवे अनुस्सरतं यं भविस्सति भयं वा छम्भितत्तं वा लोमहंसो वा, सो पहीयिस्सति ॥८॥

नो चे मं अनुस्सरेय्याथ, अथ धम्मं अनुस्सरेय्याथ-स्वाक्खातो भगवता धम्मो, सन्दिट्ठको, अकालिको, एहिपस्सिको, आपनेय्यिको, पच्चत्तं वेदितब्बो विञ्जू ही' ति ॥

धम्मं हि वो भिक्खवे अनुस्सरतं यं भविस्सति भयं वा छम्भितत्तं वा लोमहंसो वा सो पहीयिस्सति ॥९॥

नो चे धम्मं अनुस्सरेय्याथ अथ संघं अनुस्सरेय्याथ-  
'सुप्पटिपन्नो भगवतो सावकसंघो, उज्जुप्पटिपन्नो भगवतो सावक  
संघो, जायप्पटिपन्नो भगवतो सावकसंघो, सामीचिप्पटिपन्नो  
भगवतो सावकसंघो, यदिदं चत्तारि पुरिसयुगानि अट्ठ पुरिस  
पुगला एस भगवतो सावकसंघो, आहुनेय्यो, पाहुनेय्यो,  
दक्खिनेय्यो, अञ्जलीकरणीयो, अनुत्तरं पुञ्जक्खत्तं लोकस्सा'  
ति ।'

संघं हि वो भिक्खवे अनुस्सरतं यं भविस्सति भयं वा छम्भितत्तं वा लोमहंसो वा सो पहीयिस्सति ॥१०॥

तं किस्स हेतु ? तथागतो हि भिक्खवे अरहं सम्मासम्बुद्धो  
वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो अभीरु अछम्भी अनुत्रासी अपलायी  
ति ।

इदमवोच भगवा, इदं वत्वान सुगतो

अथा परं एतदवोच सत्था ॥११॥

अरञ्जे रुक्खमूले वा सुञ्जागारे व भिक्खवो ।

अनुस्सरेथ सम्बुद्धं भयं तुम्हाकं नो सिया ॥१२॥

नो चे बुद्धं सरेय्याथ, लोकजेट्ठं. नरासभं ।

अथ धम्मं सरेय्याथ, निय्यानिकं, सुदेसितं ॥१३॥

नो चे धम्मं सरेय्याथ, निय्यानिकं, सुदेसितं ।

अथ संघं सरेय्याथ, पुञ्जक्खेत्तं अनुत्तरं ॥१४॥

एवं बुद्धं सरन्तानं, धम्मं संघञ्च भिक्खवो

भयं वा छम्भितत्तं वा, लोमहंसो न हेस्सती'ति ॥१५॥

धजग्ग सुत्तं निट्ठितं

## आटानाटिय सूत्रया निदान

भगवान् बुद्ध राजगृहया गृद्धकुट पर्वतय् च्वना बिज्याःगु  
इलय् छगूलख कोटी यक्ष सैन्य दुम्ह वैश्रवण महाराज,  
छगूलख कोटी गन्धवं सैन्य दुम्ह धृतराष्ट्र महाराज, छगूलख  
कोटी नाग सैन्य दुम्ह विरूपाक्ष महाराज, छगूलख कोटी  
कुशमाण्ड सैन्य दुम्ह विरूढक महाराज, थुपिं प्यम्ह  
चतुर्महाराजपिं थःगु सैन्य परिवारपाखें जनही छगूलख कोटी  
सैन्य ज्वनाः चान्हेया प्रहरय् थःगु शरीरया आभरणया तेजं  
गृद्धकुट पर्वत दक्व जाज्वल्यमान यानाः भगवान् बुद्धयाथाय्

वयाः भक्तिपूर्वक सेवा याना च्वन । उगु इलय् वैश्रवण  
 देवराजं भगवान् बुद्धयात् आदरपूर्वक वन्दना यानाः थये धाल  
 - भन्ते भगवान् ! यक्व यक्ष समूह मध्ये गुलिं गुलिं यक्षत  
 भगवान्प्रति प्रसन्न जुया च्वं पि नं दु । गुलिं गुलिं यक्षत भगवान्प्रति  
 अप्रसन्न जुया च्वं पि नं दु । भिक्षु, भिक्षुणी, उपासक, उपासिका  
 थुपिं प्यंगू परिषद् भगवान्प्रायः ओवाद ग्रहण यानाः जइलय्  
 सिमाक्वय् एकान्तय् ध्यान भावना यानाच्चंगु इलय् भगवान्प्रति  
 अप्रसन्न जुयाच्चं पि यक्षपिंसं दुःख बीफु । यक्षपिंसं प्यता प्रकारया  
 परिषद्पिं दुःख बी मफयेकेत् आटानाटिय नांया सूत्र रक्षाबन्धनया  
 रूपय् छःपिनि शिष्यपिन्त पाठ यायेगु उपदेश बिया बिज्याहुं ।'

भगवान् बुद्धं वैश्रवण महाराजं विन्तियाःगु खँयात् स्वीकार  
 यानाबिज्यात् । अनलिपा चतुर्महाराज देवतापिं थःगु परिषद्नापं  
 भगवान् बुद्धयात् आदरपूर्वक वन्दना यानाः चतुर्महाराज  
 देवलोकय् लिहां बिज्यात् ।

कन्हेकुन्हु छःतुडकाः भगवान् बुद्धं भिक्षुपिन्त सःताः चतुर्महाराज  
 देवतापिं थःगु परिवार सहित वैश्रवण महाराजं निवेदन याःगु  
 खँ, थःमहं स्वीकार यानागु खँ, आदरपूर्वक वन्दना यानाः लिहांवंगु  
 दक्वं खँ धया बिज्यानाः 'भिक्षुपिं ! थौं नं निसै प्यंगुलिं परिषद्प्रायः  
 प्रचण्ड देवतापिं व यक्षपिनि पाखे पीडाकष्ट मजुडक आटानाटिय  
 नांया रक्षाबन्धन सयेकाः पाठया धकाः आज्ञाजुयाः 'विपस्सी च  
 नमत्थु' निसै 'महन्तं वीत सारदं' तकया खुगू गाथा आज्ञा

जुयाबिज्यात । भिक्षुपिसं नं आटानाटिय परित्राण खुगू गाथायात  
 भगवानया आज्ञानुसार सयेकाः जइल पर्वत रुक्खमूल आदि  
 एकान्त थासय् पाठ यायेगु यात । उगु इलय् भिक्षु, भिक्षुणी,  
 उपासक, उपासिका प्यंगुलिं परिषद्यात प्रचण्ड देवतापिं यक्षतेसं  
 दुःख कष्ट मब्बूगुलिं आनन्दपूर्वक सत्पुरुषयागु ध्यान भावना  
 यानाच्चन । थ्व खँ पाथेय्यसुत्त ग्रन्थय् उल्लेख यानातःगु दु ।

थुगु आटानाटिय सूत्रय् थुगु खुगू गाथाया नापं बुद्धवंश  
 पालि व धम्मपद पालिया छुं छुं गाथात नं दु । नापं सीहलद्वीपया  
 आचार्य व मेमेपिं आचार्यपिसं रचना यानातःगु बुद्ध, धर्म,  
 संघया गुण तथा नागपिनिगु गुण प्रशंसा यानाः आशिषया  
 रूपय् रचना यानातःगु गाथात पाठ याइम्व व पाठ न्यनीम्वेसित  
 नं फल बीगु जुई ।

## Dhamma Digital आटानाटिय सुत्तं

अप्पसन्नेहि नाथस्स, सासने साधुसम्मते ।  
 अमनुस्सेहि चण्डेहि सदा किब्बिसकारिभि ॥  
 परिसानं चतस्सन्नं, अहिंसाय च गुत्तिया ।  
 यं देसेसि महावीरो, परित्तं तं भणाम हे ।  
 विप्पस्सिस्स च नमत्थु, चक्खुमन्तस्स सिरीमतो ।  
 सिखिस्सपि च नमत्थु, सब्बभूतानुकम्पिनो ॥१॥



वेस्सभुस्स च नमत्थु, न्हातकस्स तपस्सिनो ।  
 नमत्थु ककुसन्धस्स, मारसेना पमद्दिनो ॥२॥  
 कोणागमनस्स नमत्थु, ब्राह्मणस्स वुसीमतो ।  
 कस्सपस्स च नमत्थु, विप्पमुत्तस्स सब्बधि ॥३॥  
 अङ्गीरसस्स नमत्थु, सक्कपुत्तस्स सिरीमतो ।  
 यो इमं धम्मं देसेसि, सब्बदुक्खापनूदनं ॥४॥  
 ये चापि निब्बुता लोके, यथाभूतं विपस्सिसुं ।  
 ते जना अपिसुणाथ, महन्ता वीतसारदा ॥५॥  
 हितं देवमनुस्सानं, यं नमस्सन्ति गोतमं ।  
 विज्जाचरणसम्पन्नं, महन्तं वीतसारदं ॥६॥  
 एते चञ्जे च सम्बुद्धा अनेकसतकोटियो ।  
 सब्बे बुद्धा समसमा, सब्बे बुद्धा महिद्धिका ॥७॥  
 सब्बे दसबलूपेता, वेसारज्जेहु' पागता ।  
 सब्बे ते पटिजानन्ति, आसभण्ठान' मुत्तमं ॥८॥  
 सीहनादं नदन्ते' ते, परिसासु विसारदा ।  
 ब्रह्मचक्कं पवत्तेन्ति, लोके अप्पटिवत्तियं ॥९॥  
 उपेता बुद्धधम्महि, अट्ठारसहि नायका ।  
 वात्तिंस लक्खणूपेता, सीतानुब्यञ्जनाधरा ॥१०॥

ब्यामप्पभाय सुप्पभा, सब्बे ते मुनिकुञ्जरा ।  
 बुद्धा सब्बञ्जनो एते सब्बे खीणासवा जिना ॥११॥  
 महापभा महातेजा, महापञ्जा महब्बला ।  
 महाकारुणिका धीरा, सब्बेसानं सुखावहा ॥१२॥  
 दीपा नाथा पतिट्ठा च, ताणा लेणा च पाणिनं ।  
 गती बन्धू महेस्तासा, सरणा च हितेसिनो ॥१३॥  
 सदेवकस्स लोकस्स, सब्बे एते परायणा ।  
 तेसा'हं सिरसा पादे, वन्दामि पुरिसुत्तमे ॥१४॥  
 वचसा मनसा चैव, वन्दामे' ते तथागते ।  
 सयने आसने ठाने, गमने चापि सब्बदा ॥१५॥  
 सदा सुखेन रक्खन्तु, बुद्धा सन्तिकरा तुवं ।  
 तेहि त्वं रक्खितो सन्तो मुत्तो सब्बभयेहि च ॥१६॥  
 सब्बरोगा, विनीमुत्तो, सब्बसन्ताप वज्जितो ।  
 सब्बवेर'मतिक्कन्तो, निब्बुतो च तुवं भव ॥१७॥  
 तेसं सच्चेन सीलेन, खन्तिमेत्ताबलेन च ।  
 तेपि अम्हे'नुरक्खन्तु, अरोगेन सुखेन च ॥१८॥  
 पुरत्थिमस्मिं दिसाभागे, सन्ति भूता महिद्धिका ।  
 तेपि अम्हे'नुरक्खन्तु, अरोगेन सुखेन च ॥१९॥

दक्खिणस्मिं दिसाभागे, सन्ति देवा महिद्धिका ।  
 तेपि अम्हे'नुरक्खन्तु, अरोगेन सुखेन च ॥२०॥  
 पच्छिमस्मिं दिसाभागे, सन्ति नागा महिद्धिका ।  
 तेपि अम्हे'नुरक्खन्तु, अरोगेन सुखेन च ॥२१॥  
 उत्तरस्मिं दिसाभागे, सन्ति यक्खा महिद्धिका ।  
 तेपि अम्हे'नुरक्खन्तु, अरोगेन सुखेन च ॥२२॥  
 पुरत्थिमेन धतरट्ठो, दक्खिणेन विरुल्लको ।  
 पच्छिमेन विरुपक्खो, कुबेरो उत्तरं दिसं ॥२३॥  
 चत्तारो ते महाराजा, लोकपाला यसस्सिनो ।  
 तेपि अम्हे'नुरक्खन्तु, अरोगेन सुखेन च ॥२४॥  
 आकासट्ठा च भूमट्ठा, देवा नागा महिद्धिका ।  
 तेपि अम्हे'नुरक्खन्तु, अरोगेन सुखेन च ॥२५॥  
 इद्धिमन्तो च ये देवा, वसन्ता इध सासने ॥  
 तेपि अम्हे'नुरक्खन्तु, अरोगेन सुखेन च ॥२६॥  
 सब्बीतियो विवज्जन्तु, सोको रोगो विनस्सतु ।  
 मा ते भवत्व'न्तरायो, सुखी दीघायुको भव ॥२७॥  
 अभिवादनसीलिस्स, निच्चं बुद्धा-पचायिनो ।  
 चत्तारो धम्मा वड्ढन्ति, आयु वण्णो सुखं बलं ॥२८॥

आटानाटिय सुत्तं निदिठत्तं

## अंगुलिमाल सूत्रया निदान

छन्हु आयुष्मान अंगुलिमालं भगवानयात अभिवादन यानाः  
बिन्ति यात - भन्ते ! यौ जि पात्र चीवर धारणयानाः  
श्रावस्तीइ भिक्षाटन वना । अन छम्ह मिसा प्रभव पीडा ज्वीका  
च्चंगु खनाः जिगु मनय् थज्यागु मतिइ लुल - हाय ! प्राणीपिसं  
दुःख नयाच्चंगु दु । हाय ! प्राणीपिसं दुःख नयाच्चंगु दु ।

अले भगवानं धया बिज्यात - अथे खःसा अंगुलिमाल ! गन  
व मिसा दु अन वनाः थथे धा - 'केहें मय्जु । जि बुसानिसें  
सीकसीकं जिं प्राणी हिंसा यानागु जिं मस्यु । थ्व सत्यया प्रभावं  
छंगु मइल जुयेमा, गर्भया नं मइल जुयेमा ।' थ्व खँ न्यनाः  
अंगुलिमालं बिन्ति यात - भन्ते ! थ्वला जिं तप्यंक हे मखुगु खँ  
ल्हायेगु जुल । भन्ते जिं सीकसीकं यक्व प्राणीघाट यानागु दु ।

भगवान बुद्धं अंगुलिमालया शंका निवारण यानाः हानं  
धया बिज्यात - 'अंगुलिमाल ! अथे खःसा छ गन व मिसा  
दु अन वना छं थथे धा - 'यतो हं भगिनी ..... ।'

हवस् धकाः आयुष्मान अंगुलिमाल वनाः थ्व हे सूत्र पाठ  
यानाबिल । अले थ्व पाठ न्यनाः व मिसायात गुगु वेदना  
जुयाच्चंगु खः व वेदना शान्त जुयाः बालकया जन्म जुल । व  
बालकयात नं मइल जुल । थ्व सूत्र अंगुलिमालयात लोकनाथ  
जुयाच्चंम्ह तथागतं देशना यानाबिज्याःगु सूत्र खः ।

## अंगुलिमाल सुत्तं

परित्तं यं भणन्तस्स, निसिन्न-ठान धोवनं ।  
उदकम्पि विनासेति, सब्बमेव परिस्सयं ॥  
सोत्थिना गबभ-वुट्ठानं, यञ्च साधेति तड्ढखणे ।  
थेरस्स अंगुलिमालस्स, लोकनाथेन भासितं ॥  
कप्पट्ठायिं महातेजं, परित्तं तं भणाम हे ।  
यतोहं भग्गिनि अरियाय जातिया जातो ।  
नाभिजानामि सञ्चिच्च पाणं जीविता वोरोपेता  
तेन सच्चेन सोत्थि ते होतु सोत्थि गबभस्स ।

अंगुलिमाल सुत्तं निट्ठितं

## बोज्झङ्ग सूत्रया निदान

भगवान् बुद्ध राजगृहया वेलुवन कलन्दक निवासय् च्वना  
बिज्याःगु इलय् आयुष्मान् महाकाश्यप पिप्पलि गुफाय् विरामी  
जुयाच्चंथाय् भगवान् बुद्ध बिज्यानाः वस्पोलयागु रोग मदयेकेत  
बोज्झङ्ग सूत्र देशना यानाबिज्यात ।

छन्हु भगवान् बुद्ध थः हे म्हां मफुत्त । उबलय् आयुष्मान्  
चुन्द भगवानयाथाय् वनाः अभिवादन यानाः छखेलिक्क  
फ्यतुत्त । यथे छखेलिक्क फ्यतुनाच्चंम्ह आयुष्मान् चुन्दयात्त  
भगवान् बुद्धं धयाबिज्यात्त - प्रिय पुत्र चुन्द ! जितः बोज्झङ्ग  
सूत्र न्यनेगु इच्छा जुल । बांलाक ताये दयेक पाठ या ।

आयुष्मान् चन्द्रं भगवानया आज्ञायाम शिरोपरं यानाः  
 'सत्तिमे बोज्झङ्गा भगवता सम्मदक्खाता' आदि पाठ  
 यानाविज्याःगु बोज्झङ्ग सूत्रं भगवान् बुद्धं ध्यानपूर्वकं न्यना  
 विज्यात । उबलय् भगवान् बुद्धया शरीरय् जुयाच्च्वंगु दक्व  
 रोग वा फसं ब्वयेका पंक् थे शान्तं जुयावन ।

थुगु परित्राणय् दुगु 'बोज्झङ्गो सत्ति सङ्खातो' आदि  
 गाथा थुगु बोज्झङ्ग सूत्रं देशना सहितं सत्यं कृपाया रूपय्  
 आचार्यपिसं संक्षिप्तं याना रचना यानातःगु गाथा खः । अथेखःसां  
 फलं कमं जुडमखु ।

## बोज्झङ्ग सूतं

संसारे संसरन्तानं, सब्बदुक्खविनासने ।

सत्तं धम्मं च बोज्झङ्गे, मारसेनापमद्वे ॥

बुज्झित्वा येचि मे सत्ता, ति-भवा मुत्तकु-त्तमा ।

अजातिमजराब्ब्याधिं, अमतं निबभयं गता ॥

एवमादिगुणूपेतं, अनेकगुणसङ्गहं ।

ओसधञ्च इमं मन्तं, बोज्झङ्गञ्च भणाम हे ॥

बोज्झङ्गो सत्ति सङ्खातो, धम्मनं विचयो तथा ।

वीरियं पीति पस्सट्ठि, बोज्झङ्गा च तथा परे ॥१॥

समाधुपेक्खा बोज्झङ्गा सत्ते ते सब्बदस्सिना ।

मुनिना सम्मदक्खाता, भाविता बहुलीकता ॥२॥

संवत्तन्ति अभिञ्जाय, निब्बानाय च बोधिया ।  
 एतेन सच्चवज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बदा ॥३॥  
 एकस्मिं समये नाथो, मोगल्लानञ्च कस्सपं ।  
 गिलाने दुक्खिते दिस्वा, बोज्झङ्गे सत्त देसयि ॥४॥  
 ते च तं अभिनन्दित्वा, रोगा मुच्चिसुं तड्ढखणे ।  
 एतेन सच्चवज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बदा ॥५॥  
 एकदा धम्मराजापि, गेलञ्जे ना'भिपीलितो ।  
 चुन्दत्थेरेन तयेव, भणापेत्त्वान सादरं ॥६॥  
 सम्मोदित्वान आबाधा, तम्हा बुट्ठासि ठानसो ।  
 एतेन सच्चवज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बदा ॥७॥  
 पहीना ते च आबाधा, तिण्णान्मिपि महेसीनं ।  
 मग्गाहता किलेसाव, पत्तानुपत्ति धम्मतं ।  
 एतेन सच्चवज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बदा ॥८॥

बोज्झङ्ग सुत्तं निदिठत्तं



## पुष्पह सूतं

यं दुन्निमित्तं अवमङ्गलञ्च,  
यो चा-मनापो सकुणस्स सद्दो ।  
पापग्गहो दुस्सुपिनं अकन्तं,  
बुद्धानुभावेन विनास' मेन्तु ॥१॥

यं दुन्निमित्तं अवमङ्गलञ्च,  
यो चा-मनापो सकुणस्स सद्दो  
पापग्गहो दुस्सुपिनं अकन्तं,  
धम्मानुभावेन विनास' मेन्तु ॥२॥

यं दुन्निमित्तं अवमङ्गलञ्च,  
यो चा-मनापो सकुणस्स सद्दो  
पापग्गहो दुस्सुपिनं अकन्तं,  
संघानुभावेन विनास' मेन्तु ॥३॥

दुक्खप्पत्ता च निददुक्खा, भयप्पता च निब्भया ।  
सोकप्पत्ता च निस्सोका, होन्तु सब्बेपि पाणिनो ॥४॥

एत्तावता च अम्हेहि, सम्भतं पुञ्जसम्पदं ।  
सब्बे देवा'नुमोदन्तु, सब्बसम्पत्ति सिद्धिया ॥५॥

दानं ददन्तु सद्दाय सीलं रक्खन्तु सब्बदा ।  
भावनाभिरता होन्तु, गच्छन्तु देवता' गता ॥६॥



सब्बे बुद्धा बलप्पत्ता, पच्चेकानञ्च यं बलं ।  
अरहन्तानञ्च तेजेन, रक्खं बन्धामि सब्बसो ॥७॥

यंकिञ्चि वित्तं इध वा हुरं वा,  
सग्गोसु वा यं रतनं पणीतं ।  
न नो समं अत्थि तथागतेन,  
इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं ।  
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥८॥

यंकिञ्चि वित्तं इध वा हुरं वा,  
सग्गोसु वा यं रतनं पणीतं ।  
न नो समं अत्थि तथागतेन,  
इदम्पि धम्मो रतनं पणीतं ।  
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥९॥

यंकिञ्चि वित्तं इध वा हुरं वा,  
सग्गोसु वा यं रतनं पणीतं ।  
न नो समं अत्थि तथागतेन,  
इदम्पि संघे रतनं पणीतं ।  
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥१०॥

भवतु सब्बमङ्गलं, रक्खन्तु सब्बदेवता ।  
सब्बबुद्धानुभावेन, सदा सोत्थि भवन्तु ते ॥११॥

भवतु सब्बमङ्गलं, रक्खन्तु सब्बदेवता ।  
 सब्बधम्मणुभावेन, सदा सोत्थि भवन्तु ते ॥१२॥  
 भवतु सब्बमङ्गलं, रक्खन्तु सब्बदेवता ।  
 सब्बसंघानुभावेन, सदा सोत्थि भवन्तु ते ॥१३॥  
 महाकारुणिको नाथो, हिताय सब्बपाणिनं ।  
 पूरेत्वा पारमी सब्बा, पत्तो सम्बोधिमुत्तमं ।  
 एतेन सच्चवज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बदा ॥१४॥  
 जयन्तो बोधिया मूले, सकयानं नन्दिवड्ढनो ।  
 एवमेव जयो होतु, जयस्सु जयमङ्गले ॥१५॥  
 अपराजितपल्लङ्गे, सीसे पुथुविपुक्खले ।  
 अभिसेके सब्बबुद्धानं, अगगप्पत्तो पमोदति ॥१६॥  
 सुनक्खत्तं सुमङ्गलं सुप्पभातं सुहुट्ठितं ।  
 सुखणो सुमुहत्तो च, सुयिट्ठं ब्रह्मचारिसु ॥१७॥  
 पदक्खिणं कायकम्मं, वाचाकम्मं पदक्खिणं ।  
 पदक्खिणं मनोकम्मं, पणीधि ते पदक्खिणे ॥१८॥  
 पदक्खिणानि कत्वान, लभन्त'त्थे पदक्खिणे ।  
 ते अत्थलद्धा सुखिता, विरुल्हा बुद्धसासने ।  
 अरोगा सुखिता होथ, सह सब्बेहि जातिभि ॥१९॥  
 पुब्बण्ह सुत्तं निट्ठितं

## पुष्पह सूत्रया अर्थ

गुगु कुनिमित्त, अमङ्गल, भङ्गपक्षितेगु कुशब्द, पाप ग्रह दुस्वप्न आदि ज्वीगु खः, उपिं दक्व बुद्धया आनुभावं विनाश जुया वनेमा ॥१॥

गुगु कुनिमित्त, अमङ्गल, भङ्गपक्षितेगु कुशब्द, पाप ग्रह दुस्वप्न आदि ज्वीगु खः, उपिं दक्व धर्मया आनुभावं विनाश जुया वनेमा ॥२॥

गुगु कुनिमित्त, अमङ्गल, भङ्गपक्षितेगु कुशब्द, पाप ग्रह दुस्वप्न आदि ज्वीगु खः, उपिं दक्व संघया आनुभावं विनाश जुया वनेमा ॥३॥

दुःख, भय, शोक जुयाच्चपिं प्राणीपित्त दुःख, भय, शोक मदयेमा ॥४॥

ध्व भीसं दान, पुण्य, भावभक्ति यानागु धर्मयात श्री सम्पत्ति सिद्ध याङ्गु आशा याना च्चपिं देवतापिसं अनुमोदन यायेमा ॥५॥

श्रद्धापूवंक दान यायेमा, नृत्याबलें शील पालन यायेमा, भावना याईम्ह ज्वीमा, धर्म श्रवण यायेत बिज्याःपिं दक्व थःथगु थासय् बिज्याहुं ॥६॥

श्रद्धा बलधारी दक्व तथागतपिं, प्रत्येक बुद्धपिं व अरहन्त जूपिनिगु तेज ज्ञान बलं दक्व थासे रक्षा याये धुन ॥७॥

थुगु लोक्य् व नाग गरूड लोक्य् गुलि सम्पत्ति दु हानं  
स्वर्ग्य् गुगु प्रणीतगु रत्न दु । व दक्व रत्न सिबे बुद्ध रत्न  
उत्तम जू । बुद्धयाके श्व हे उत्तमगु रत्नत्व दु । थुगु सत्यं  
कल्याण जुइमा ॥८॥

थुगु लोक्य् व नाग गरूड लोक्य् गुलि सम्पत्ति दु हानं  
स्वर्ग्य् गुगु प्रणीतगु रत्न दु । व दक्व रत्न सिबे धर्म रत्न  
उत्तम जू । धर्मयाके श्व हे उत्तमगु रत्नत्व दु । थुगु सत्यं  
कल्याण जुइमा ॥९॥

थुगु लोक्य् व नाग गरूड लोक्य् गुलि सम्पत्ति दु हानं  
स्वर्ग्य् गुगु प्रणीतगु रत्न दु । व दक्व रत्न सिबे संघ रत्न  
उत्तम जू । संघयाके श्व हे उत्तमगु रत्नत्व दु । थुगु सत्यं  
कल्याण जुइमा ॥१०॥

छिमित दक्व प्रकारया मङ्गल जुइमा, दक्व देवतापिसं  
रक्षा यायेमा । दक्व बुद्धया आनुभावं न्ह्याबलें सुखी  
ज्वीमा ॥११॥

छिमित दक्व प्रकारया मङ्गल जुइमा, दक्व देवतापिसं  
रक्षा यायेमा । दक्व धर्मया आनुभावं न्ह्याबलें सुखी  
ज्वीमा ॥१२॥

छिमित दक्व प्रकारया मङ्गल जुइमा, दक्व देवतापिसं  
रक्षा यायेमा । दक्व संघया आनुभावं न्ह्याबलें सुखी  
ज्वीमा ॥१३॥

महान करुणां युक्त जुया च्वनाबिज्याःम्ह नाथ भगवान् बुद्धं सम्पूर्णं प्राणीपिनिगु हितोपकार यायेया नितिं सम्पूर्णं पारमिता पूर्णं याना बिज्यानाः उत्तम सम्बोधि जान प्राप्तयाना बिज्यात । थुगु सत्य वचनया प्रभावं छिमित न्ह्याबलें सुख आनन्द ज्वीमा ॥१४॥

शाक्य कुमारपिन्त प्रशन्न याना बिज्याम्ह भगवान् बुद्धं बोधिवृक्ष क्वय् मारयात त्याका बिज्याःगु खः । अथेहे छिमित शत्रु विजय यायेया नितिं जुयाच्चंगु मङ्गलपाखें जय जुइमा ॥१५॥

सम्पूर्णं बुद्धपिनिगु अभिषेक यायेत शोभायमान जुया च्वंगु पृथ्वीले पृथ्वीया शिर थें जुयाच्चंगु अपराजित उत्तम बुद्धत्व प्राप्त यानाबिज्याःम्ह भगवान् प्रमुदित जुया बिज्यात ॥१६॥

अथे हे सुनक्षत्र, सुमङ्गल, सुप्रभात, भिंगु उन्नति बुद्धि जुइमा । हानं उत्तम क्षण शुभमुहुर्तं नं जुइमा । उत्तम आचरण याइपिं पुद्गलपिंत बांलाक पूजा जुइमा ॥१७॥

उत्तमगु कायकर्म, उत्तमगु वचिकर्म, उत्तमगु मनोकर्म जुयाः उत्तम कर्मय् स्थीर जुया च्वनेमा ॥१८॥

उपिं देव मनुष्यपिंसं बांलाःगु कर्मयानाः उत्तम फल प्राप्तयानाः सत्पुरुषपिं सुखी जुयाः भगवान् बुद्धया शासनय् उन्नति वृद्धि जुयाः दक्क थःथिति नापं सकसितं निरोगी सुखी ज्वीमा ॥१९॥



## धम्मचक्कप्पवत्तन सूतं

(बुद्धया न्हापांगु उपदेश)

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

भिक्षूनं पञ्चवग्गीनं, इसिपतन नामके । मिगदाये धम्मवरं,  
यं तं निब्बान पापकं ॥ सहम्पति नामकेन महाब्रह्मेन याचितो  
चतुसच्चं पकासेन्तो लोकनाथो अदेसयि ॥ नन्दितं सब्ब देवेहि  
सब्ब सम्पत्ति साधकं सब्बलोक हितत्थाय धम्मचक्कं  
भणामहे ॥

एवं मे सुतं । एकं समयं भगवा वाराणसियं विहरति  
इसिपतने मिगदाये । तत्र खो भगवा पञ्चवग्गिये भिक्षू  
आमन्तेसि; द्वे मे भिक्षवे ! अन्ता पब्बजितेन न सेवित्त्वा  
कतमे द्वे ?

(१) यो चायं कामेसु कामसुखल्लिकानुयोगो हीनो, गम्भो,  
पोथुज्जनिको, अनरियो, अनत्थसंहितो, (२) यो चायं  
अत्तकिलमथानुयोगो दुक्खो, अनरियो अनत्थसंहितो एते खो  
भिक्षवे ! उभो अन्ते अनुपगम्म मज्झिमा पटिपदा तथागतेन  
अभिसम्बुद्धा, चक्खुकरणी, ज्ञाणकरणी, उपसमाय,  
अभिञ्जाय, सम्बोधाय, निब्बानाय संवत्तति ।

कतमा च सा भिक्षवे ! मज्झिमा पटिपदा तथागतेन  
अभिसम्बुद्धा, चक्खुकरणी, ज्ञाणकरणी, उपसमाय, अभिञ्जाय,

सम्बोधाय, निब्बानाय संबत्तति ? अयमेव अरियो अट्ठङ्गिको मग्गो, सेय्यथिदं (१) सम्मादिट्ठि (२) सम्मासङ्गप्पो (३) सम्मावाचा (४) सम्माकम्मन्तो (५) सम्माआजीवो (६) सम्मावायामो (७) सम्मासति (८) सम्मासमाधि । अयं खो सा भिक्खवे ! मज्झिमा पटिपदा तथागतेन अभिसम्बुद्धा, चक्खुकरणी, जाणकरणी, उपसमाय, अभिञ्जाय, सम्बोधाय, निब्बानाय संबत्तति ।

इदं खो पन भिक्खवे ! दुक्खं अरिय सच्चं-जातिपि दुक्खा, जरापि दुक्खा, ब्याधिपि दुक्खो, मरणम्पि दुक्खं, अप्पियेहि सम्पयोगो दुक्खो, पियेहि विप्पयोगो दुक्खो, यम्पिच्छं न लभति तम्पि दुक्खं, संखित्तेन पञ्चुपादानक्खन्धा दुक्खा ।

इदं खो पन भिक्खवे ! दुक्ख समुदयं अरियसच्चं यायं तण्हा पोनोब्भविका नन्दिरागसहगता तत्रतत्राभिनन्दिनी, सेय्यथिदं - (१) कामतण्हा (२) भवतण्हा (३) विभवतण्हा ।

इदं खो पन भिक्खवे दुक्ख निरोधं अरियसच्चं । यो तस्सायेव तण्हाय असेसविरागनिरोधो चागो पटिनिस्सगो मुत्ति अनालयो ।

इदं खो पन भिक्खवे ! दुक्ख-निरोधगामिनी पटिपदा अरियसच्चं अयमेव अरियो अट्ठङ्गिको मग्गो, सेय्यथिदं - (१) सम्मादिट्ठि (२) सम्मासङ्गप्पो (३) सम्मावाचा (४) सम्माकम्मन्तो (५) सम्माआजीवो (६) सम्मावायामो (७) सम्मासति (८) सम्मासमाधि ।

इदं दुःखं अरियसच्चन्ति'मे भिक्खवे ! पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्जा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

तं खो पनिदं दुःखं अरियसच्चं परिञ्जेयन्ति' मे भिक्खवे ! पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्जा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

तं खो पनिदं दुःखं अरियसच्चं परिञ्जात'न्ति मे भिक्खवे ! पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्जा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

इदं दुःखसमुदयं अरियसच्चन्ति'मे भिक्खवे ! पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्जा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

तं खो पनिदं दुःख समुदयं अरियसच्चं पहातब्बन्ति' मे भिक्खवे ! पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्जा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

तं खो पनिदं दुःखसमुदयं अरियसच्चं पहीन'न्ति मे भिक्खवे ! पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्जा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

इदं दुःखनिरोधं अरियसच्चन्ति'मे भिक्खवे ! पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्जा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।



तं खो पनिदं दुक्खनिरोधं अरियसच्चं सच्छिकातब्बन्ति'मे भिक्खवे ! पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्ञा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

तं खो पनिदं दुक्खनिरोधं अरियसच्चं सच्छिकतन्ति'मे भिक्खवे ! पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्ञा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

इदं दुक्खनिरोधगामिनीं पटिपदा अरियसच्च'न्तिमे भिक्खवे ! पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्ञा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

तं खो पनिदं दुक्खनिरोधगामिनी पटिपदा अरियसच्चं भावेतब्बन्ति'मे भिक्खवे ! पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्ञा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

तं खो पनिदं दुक्खनिरोधगामिनी पटिपदा अरियसच्चं भावितन्ति'मे भिक्खवे ! पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्ञा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

यावकीवञ्च मे भिक्खवे ! इमेषु चतूसु अरियसच्चेषु एव तिपरिवट्टं द्वादसाकारं यथाभूतं ज्ञाणदस्सनं न सुविसुद्धं अहोसि, नेव तावाहं, भिक्खवे सदेवके लोके समारके सब्रह्मके

सस्समणब्राह्मणिया पजाय सदेवमुस्साय अनुत्तरं सम्मासम्बोधिं  
अभिसम्बुद्धो'ति पच्चञ्जासिं ।

यतो च खो मे, भिक्खवे ! इमेसु चतूसु अरियसच्चेसु एवं  
तिपरिवट्टं द्वादसाकारं यथाभूतं ज्ञाणदस्सनं सुविसुद्धं अहोसि,  
अथाहं, भिक्खवे सदेवके लोके समारके सब्हमके  
सस्समणब्राह्मणिया पजाय सदेवमनुस्साय अनुत्तरं सम्मासम्बोधिं  
अभिसम्बुद्धो'ति पच्चञ्जासिं' ज्ञाणञ्च पन मे दस्सनं उदपादि  
अकुप्पा मे चेतो विमुत्ति, अयमन्तिमा जाति' नत्थि दानि  
पुनब्भवो'ति ति ।

इदंमवोच भगवा अत्तमना पञ्चवगिगया भिक्खू भगवतो  
भासितं अभिनन्दुन्ति ।

इमस्मिञ्च पन वेट्याकरणस्मिं भञ्जमाने आयस्मतो  
कोण्डञ्जस्स विरजं वीतमलं धम्मचक्खुं उदपादि - यं किञ्चि  
समुदयधम्मं, सब्बं तं निरोधधम्म'न्ति ।

पवत्तिते च पन भगवता धम्मचक्के भुम्मा देवा  
सद्दमनुस्सावेसुं - एतं भगवता बाराणसियं इसिपतने मिगदाये  
अनुत्तरं धम्मचक्कं पवत्तितं अप्पटिवत्तियं समणेन वा ब्राह्मणेन  
वा देवेन वा मारेण वा ब्रह्मणा वा केनचि वा लोकस्मि'न्ति ।

भुम्मानं देवानं सद्दं सुत्वा चातुम्महाराजिका देवा  
सद्दमनुस्सावेसुं - चातुमहाराजिकानं देवानं सद्दं सुत्वा तावत्तिसा  
देवा - यामादेवा - तुसितादेवा - निम्मानरति देवा परनिम्मिता

वसवन्ती देवा - ब्रह्मकायिका देवा सह मनुत्सावेसुं । एतं भगवता बाराणसियं इसिपतने मिंगदाये अनुत्तरं धम्मचक्कं पवत्तितं अप्पट्टिवत्तियं समणेन वा ब्राह्मणेन वा देवेन वा मारेन वा ब्रह्मिणा वा केनचि वा लोकस्मिन्ति ।

इतिह तेन खणेन लयेन तेन मुहुत्तेन याव ब्रह्मलोका सहो अब्भुग्गच्छि । अयञ्च दससहस्सि लोकधातु सइम्पि सम्पक्कम्पि सम्पवेधि । अप्पमाणो च उलारो ओभासो लोके पातुरहोसि, अतिक्कम्म देवानं देवानुभावन्ति ।

अथ खो भगवा इमं उदानं उदानेसि - अञ्जासि वत भो कोण्डुञ्जो, अञ्जासि वत भो कोण्डुञ्जो'ति इति हिदं आयस्मतो कोण्डुञ्जस्स अञ्जासि कोण्डुञ्जो त्वेव नामं अहोसी'ति ।

धम्मचक्कप्पवत्तन सुत्तं निट्ठितं

## धर्मचक्रप्रवर्तन सूत्रया अर्थ

प्यंगू सत्य प्रकाश यानाः लोकया नाथ जुया विज्याकम्ह तथागतं सहम्पति नां जुयाच्चम्ह महाब्रह्मां प्रार्थना याःगुलिं ऋषिपतन धयागु मृगादावने पञ्चवर्गी भिक्षुपिन्त निवाणो थ्यंकीगु उत्तमगु धर्मचक्र देशना यानाविज्यात । देव ब्रह्मापिनि यःगु व लौकिक व लोकोत्तर सम्पत्ति सिद्ध जुडगु थुगु धर्मचक्र देशनायात सकल लोकपिन्त हित यायेया नितिं हे सज्जनपिं ! भीसं पाठ यायेनु ।

आनन्द नांम्ह जिं धर्मचक्र सूत्र थुकथं न्यनागु दु । छगू  
समये भगवान बुद्ध वाराणसिया लिकक ऋषिपतन नां जुया  
च्चंगु मृगदावने बिज्याना च्चंबले अन पञ्चवर्गीय भिक्षुपिन्त  
सःता बिज्यात ।

वाराणसी -

वरणा व असि धयागु निगू नदिया दथुइं ताःगु जुयाः श्व  
शहरयात वाराणसी धाःगु खः ।

इसिपतन -

न्यासःम्ह ऋषित (प्रत्येक बुद्धपिं) आकाशं ब्वया वना  
च्चंबले परिनिवांण जूगुलिं वसपोलपिनि शरीर अन जङ्गले  
कुतुं वन अथांत पतन जुल । उकिं श्व थाय्यात ऋषिपतन  
धकाः धाई ।

मिगदाये -

मिगदाय धयागु नं इसिपतनयात हे धाडगु खः । मृगतयेत  
अभयदान बिया तःगुलिं श्व थाय्यात मिगदाय नं धाई । थौं  
सारनाथ नामं प्रसिद्ध जुयाच्चंगु थाय् नं व हे खः । सारङ्ग  
धयाम्ह चल्ला छम्ह मृगते नायः जुया च्चंगुलिं नं सारङ्गनाथ  
सारनाथ नां जूगु खः ।

भावार्थ व्याख्या -

भिक्षुपिं गृहस्थाश्रम त्वःताः दुःखं मुक्त ज्वीया लागि  
प्रबजित जूपिसं पाये मज्यगु ज्या निगू दु - रूप, शब्द, गन्ध,

रस, स्पर्श श्व पंचकाम वस्तुस मुग्ध जुयाः रस स्वादे प्यपुना  
 च्वनेगु गुगु बानी खः व तसकं बांमलाःगु, नीचगु व असभ्यपिसं  
 सेवन याइगु खः । आर्य धायेमाःपिसं सेवन व भाविता याइ  
 मखु । श्व अनर्थगु खः । हानं अत्तकिलमथानुयोग धाःगु गुगु  
 कि शरीरयात पीडा व कष्ट बियाः क्लेश नाश ज्वीगु धकाः  
 भाःपाः याना च्वंगु श्व नं निन्दनीय खः । आर्य धाःपिसं  
 याइमखुगु ज्या खः । अनर्थ सहितगु लँपु खः । भिक्षुपिं  
 शरीरयात तसकं सुख बीगु व दुःख बीगु श्व निपु लँ मवंसे  
 जिं (बुद्धं) ल्वीकागु व अवबोध यानागु मध्यम मार्ग  
 (चक्खुकरणी) = चतुआर्य सत्ययात बांलाक खंका काये फइगु  
 ज्ञान दैगु खः । (ज्राण करणी) = थःगु मनं श्वीका काये फइगु  
 प्रतिभा दैगु खः । (उपसमाय) = क्लेश क्वत्यला छोये फइगु,  
 (अभिज्जाय) = प्यंगु आर्यसत्यया बारे विशेषं श्वीका कायेया  
 लागि, (सम्बोधाय) = व ज्ञान प्रत्यक्षं अवबोध यायेया लागि,  
 (निब्बानाय) = निर्वाण साक्षात् यायेया लागि उपकार जू ।

थुकिं छु धयातःगु धकाः श्वीका कायेगु धाःसा निर्वाण  
 लाभ यायेगु इच्छा याईपिसं कामसुखल्लिकानुयोग (मोजमज्जाय  
 भुले ज्वीगु) व अत्तकिलमथानुयोग (शरीरयात साप दुःख  
 बियाः सहयाना च्वनेगु) श्व निता त्वःता छोयेमाः । बुद्ध स्वयं  
 श्व निपु लँपु त्वःताः बिचे च्वंगु लँपुइ वनाः तिनि बोधिज्ञान  
 प्राप्त यानागु खँ न्हाय्कं क्यने थें कना बिज्यात ।

भावार्थ -

भिक्षुपि ! तथागतं अबबोध याःगु चतुआर्य सत्ययात बांलाक खंक्य फैगु ज्ञान दैगु, थःथम्हं श्वीका काये फैगु, क्लेश कोत्यलेत नं, चतुआर्य सत्य छु धयागु विशेषं श्वीका कायेत, निर्वाण साक्षात्कार याना कायेत उपकार ज्वीगु व मध्यम प्रतिपदा (पाय्छिगु लॅपु) छु ? श्व आर्य अष्टाङ्गिक मार्ग खः । व अङ्ग च्यागु छु छु ? संसारया स्वभाव सीकेगु मार्ग चित्ते उत्पन्न ज्वीगु सम्यक् दृष्टि धाःगु प्रजा चैतसिक । व नापं प्यपुना वड्गु मिथ्या वितर्कयात कोत्यला छोयाः दैगु उगु लोकोत्तर कुसल चित्त गुगुकि निर्वाणे थ्यंका बीगु सम्यक्संकल्प नां जुया च्वंगु वितर्क चैतसिक खः । व नापं प्यंगु वाक दुश्चरित्रयात कोत्यलाः उत्पन्न ज्वीगु सम्यक् वचन नां जुया च्वंगु विरति चैतसिक खः । वयां त्य स्वंगु काय दुश्चरित्रयात क्वत्यलाः उत्पन्न जुड्गु सम्यक् कर्मान्त नां जुयाच्वंगु विरति चैतसिक खः । अथे हे व चैतसिक नापं मिथ्या आजीव (मखुगु जीवन) तापाना च्वंगु सम्यक् आजीवन विरति चैतसिक खः । हानं मिथ्या व्यायामयात कोत्यलाः उत्पन्न ज्वीगु सम्यक् व्यायाम धयागु वीर्य चैतसिक खः । अथे हे मिथ्या स्मृतियात नाश यानाः प्यंगु स्मृतिप्रस्थान (सतिपट्ठान) नामं उत्पन्न ज्वीगु सम्यक् स्मृति धयागु स्मृति (सतर्क) जुया च्वनेगु चैतसिक खः । व तसकं चंचलगु चित्तयात वशे तथा बीफुगु

प्यंगू ध्यान चेतनाया रूपे उत्पन्न ज्वीगु सम्यक् समाधि धैगु  
 एकाग्रता चैतसिक थुपिं च्यागु अङ्ग वा च्यापु लेंपु भिक्षुपिं  
 आर्य अष्टाङ्गिक मार्गं नामं मध्यम प्रतिपदा मिखा मदुपिन्त  
 मिखा दइगु, जां दैगु, क्लेश कोत्यला छोये फँगु, अवबोध दैगु  
 अले निर्वाण लाभ यायेत उपकारकगु खः ।

भावार्थ -

भिक्षुपिं ! थ्व दुःख आर्यसत्य खः । व छु ? जन्म  
 ज्वीमाःगु दुःख, बुढा बुढी ज्वीमाःगु दुःख, ल्वे ज्वीका च्वनेमाःगु  
 नं दुःख, सीमाःगु नं दुःख, मयःपिं नाप ह्वना च्वने माःगु नं  
 दुःख, यःपिंनाप बाया च्वने माःगु नं दुःख, थःत यःगु चूमलाईगु  
 नं दुःख । चिकिहाकः यानाः धायेमाल धाःसा उपादान पंचस्कन्ध  
 शरीर हे दुःखया छँ खः ।

थुकें दुःख आर्यसत्य धयागु बांलाक सीदत । तथागतं  
 धमंचक्र प्रवर्तन सूत्रे जन्म आदि कथाः च्यागु प्रकारया दुःखया  
 खँ कना बिज्यात ।

(१) जातिपि दुक्खा = जन्म ज्वीगु नं दुःख ।

जन्म ज्वीगु धयागु गुगु संसारे स्कन्ध चतुर्महाभूत पुचः  
 जुयाः न्हापां उत्पन्न ज्वीगु खः । सुं प्राणीया मांया प्वाथे  
 प्रतिसन्धि (गर्भावास) काः वइगु इलनिसें प्वाथे पिहाँ वये  
 मत्यःतलेयात गुलि नं दुःख सीमाः व फुकं थ्व जन्म ज्वीगु नं  
 दुःख धागुली दुथ्याः ।

(२) जरापि दुक्खा = जरा जीणं ज्वीगु नं दुःख खः ।

बुढा बुढी ज्वीगु नं दुःख । बुढा ज्वीगु धयागु मिखा बुलुया वनीगु, न्हाय्पनं मताइगु, वा हाया वनीगु, ला ह्य्ह्य् कुना वनीगु, ल्हाः तुति कय्कुनाः धुसि लुयाःनं सँ नं भ्वइसे च्वनीगु स्वभाव खः ।

(३) ब्याधिपि दुक्खा = ल्वचं कयेका च्वनेगु नं दुःख ।

ब्याधि धयागु ल्वे खः । रोग कै बले शरीर, बल व बुद्धि नं गंसि जुयावनी । मेपिनिगु उपकार व ग्वाहालि मदेकं रोगी हानं म्वाना च्वने थाकुई । थ्व शरीर ल्वेया छँ खः । न्ह्याको मयः धाःसां ल्वे दया वइगु सुनां पने मफु । थ्व स्वभाव धर्म खः ।

(४) मरणाम्पि दुक्खं = सीमागु नं दुःख ।

सीगु धयागु जीवन फुना वनीगु खः । सिना वंमेस्यां थःगु फुक्क सम्पत्ति व अधिकार फुकं तोता वनी । म्वाना च्वनेगु सकस्यां यः । उकिं सिना वने माःगु छता तःधंगु दुःख खः ।

(५) अप्पियेहि सम्पयोगो दुक्खो =

मयःपिं नाप हना च्वने मागु नं दुःख खः । मनं मखंपिं वा मिले मजूपिं नाप च्वं च्वने माःगुयात अप्पिय सम्पयोग दुःख धाई ।



(६) पियेहि विप्पयोगो दुक्खो =

यःपिं नाप बाया च्वने माःगु नं दुःख खः । पलखयात  
जूसां यःपिं नाप बाया च्वने माःगु दुःख धकाः सकसिनं स्पूगु  
खँ खः । अये जुसेलि न्ह्याबलें यःपिं नाप बाया च्वने माली  
बले गुलि दुःख ज्वी धयागु धयाच्वने माःगु खँ मखु ।

(७) यम्पिच्छं न लभति तम्पि दुक्खं =

मनं तुनागु इच्छा पुरे मज्जीगु नं दुःख खः । संसारे नाना  
प्रकारया वस्तु दु । पृथग्जन (साधारण) मनूते नाना प्रकारया  
इच्छा ज्वी । व इच्छा परे मज्जुलकि तःधंगु दुःख जुल ।

(८) संखित्तेन पञ्चुपादानक्खन्धापि दुक्खा =

संक्षिप्तं धायेमाल धाःसा उपादान स्कन्ध न्यागु दुःख  
खः । स्कन्ध पंच धयागु रूप-वेदना-संज्ञा-संस्कार-विज्ञान  
थुपिं न्यागु खः । उपादान धयागु तुष्णा दृष्टिं क्वातुक ज्वना  
च्वनेगुयात धाई । नामरूप धकाः नं थुपिं न्यागुयात हे धाइगु  
खः । अये ज्वीबले रूप उपादानयात रूप हे धाई । वेदना,  
संज्ञा, संस्कार, विज्ञान थुपिं प्यंगुयात नाम धाई अर्थात् मन  
धाई । थुकथं पंचउपादान स्कन्ध धकाः वा नाम रूप धकाः  
धायेबले न्ह्यागु संसारे वंसां दुःख महु धयागु दैमखु । उकिं  
'संखित्तेन पञ्चुपादानक्खन्धापि दुक्खा' धयातःगु खः ।  
पञ्चस्कन्धया उत्पत्ति मज्जुगु जूसा दुःख धयागु दैमखु । सत्व

वा प्राणी सं दैमखु । 'दुखं तेभुमकं वट्टं' काम, रूप, अरूप  
 स्वंग् प्रकारं विद्यमानगु दुःखया द्वै धकाः धयातःगु दु । थन  
 स्वंग् लोकेसं फलना थाय् दुःख मद्दु धायेफुगु गनं  
 मद्दु । लौकिक भवसम्पत्ति यक्व दुपिनि दुःख ल्वःमना वनीगु  
 स्वाभाविक खः । तर इमिसं नं छकः बांलाक बिचाः यानाः  
 स्वत धाःसा भचासां दुःख दु धयागु थुयावई ।

भावार्थ -

भिक्षुपिं ! थव खः दुःख समुदय आर्य सत्य । गुगु तृष्णां  
 यानाः पुनर्जन्म देकीगु खः, उगुं थुगुं मदेक वस्तुई लय्लय्  
 तातां प्यपुना च्वनीगु स्वभाव दइगु खः व तृष्णा छु ?  
 कामतृष्णा, भवतृष्णा व विभव तृष्णा धकाः स्वथी दु । थुकिं  
 दुःख दया वइगु कारण आर्य सत्य धकाः बांलाक सीदत ।  
 समुदय धयागु उत्पन्नया कारण खः । छुं नं फलभोग याना  
 च्वनागु हे छुं नं छुं कारण दयाः खः । न्ह्यागुं अप्वः दतकि  
 उकिया फल अवश्य भोग याये माली । छुं नं हेतु वा कारण  
 मद्दुसा फल नं दै मखु । सत्व प्राणी धकाः पंचस्कन्ध धकाः  
 उत्पन्न ज्वीत कारण दु । अविद्या आदि हेतु खःसानं मुख्य  
 कारणला तृष्णा खः । उकिंयानाः हे थव पंचस्कन्ध दयावःगु  
 खः । तृष्णां यानाः हे हानं हानं जन्म कायेगु दत । बांबांलाःगु  
 वस्तुई लय्लय् तातां प्यपुना च्वनेगु स्वभाव दुगुलिं तृष्णा  
 नन्दिरागसहगता धयातःगु खः । जन्म जुक्व न्ह्यागुं भवे नं

लयल्यताया च्वनागु स्वभाव जूगुलिं हे 'तत्रतत्राभिनन्दिनी'  
न्याथाय् नं प्यपुना च्वनीगु खः ।

काम तण्हा -

काम तृष्णा धयागु मिखां रूप स्वयाः, न्हाय्पनं शब्द  
न्यनाः, म्ये रस कयाः, न्हासं गन्ध नतुनाः, शरीरं स्पशं  
यानाः मखुथे श्वीकाः आस्वाद कयाः भुले ज्वीगुयात कामतृष्णा  
धाई ।

भव तण्हा -

आत्म नित्य खः भाःपाः हानं हानं जन्म कायेवले थये सुख  
दयेमा वा हाकनं जन्म कायेगु इच्छा पायेगु शाश्वत दृष्टियात  
भव तृष्णा धाई ।

विभव तण्हा -

श्व हे जन्म छागू बाहेक मेगु जन्म मदु, उकिं मोज  
यायेफक्व मोजयानाः सीगु धकाः मती तयाः लाक्को पाक्को  
सना ज्वीगु उच्छेद दृष्टियात विभव तण्हा धाई । थुपिं स्वंगू  
नं तृष्णायाः श्व संसारे दक्व दुःख दया च्वंगुलिं हे श्व  
दुःखया कारण अर्थात् दुःख समुदय जुन ।

भावार्थ -

भिक्षुपिं ! श्व खः दुःख मदेका छोयेगु निरोध आर्य सत्य ।  
समुदय धयागु स्वंगू तृष्णायात छुं हे मल्यंकुसे छुकीसनं प्यमपुंकुसे  
च्वनेगु अर्थात् तृष्णायात चफुना छोयेगु हे अयवा तृष्णाया

वशे मच्चनेगु हे दुःखया अन्त खः । थुकिं सी दु तृष्णा निरोध  
हे दुःख निरोध खः । गुगु जीवने तृष्णायात सम्पूर्णं रूपं  
कोत्यला छोई अले पंचस्कन्ध दुःख गबले उत्पन्न ज्वी  
मखुत । अथे धयागु पंचस्कन्ध दुःख नाश जुया वनी । वेदयित  
सुख (अनुभव ज्वीगु सुख अर्थात आमिस सुख खः) अवेदयित  
सुख (निरामिस सुख = अनुभव मज्वीगु सुख) धकाः सुख  
निगू दु । निवांण धयागु अनुभव मज्वीगु सुख खः । छुं नं  
अनुभव जुल धाःसा व स्थिरगु सुख मखु । अनुभव ज्वीगु  
धयागु अनित्य खः । छाय्कि लिपा हानं दुःख ज्वी तिनि ।  
सुख नं दुःख नं छुं अनुभव मज्वीगु हे निवांणया स्वभाव खः ।  
निवांणया स्वभाव -

- १) निस्सरणट्ट = (क्लेशं व दुःखं मुक्तगु)
- २) विवेकट्ट = (क्लेशं व दुःखं तापाना च्वनागुलिं दैगु आनन्द)
- ३) असंखतट्ट = (हेतु प्रत्ययं बने ज्वीगु धयागु छुं मदु )
- ४) अमतट्ट = (अमर ज्वीगु)

थुपिं स्वभाव निवांणे दुथ्याना च्वंगु दु ।

निवांण निगु प्रकारया दु :- सउपादिसेस व अनुपादिसेस  
धकाः । सउपादिसेस निवांण धयागु पंचस्कन्ध दयेक निवांण  
प्राप्त यायेगु अर्थात क्लेश नाश यानाः अरहत् ज्वीगु ।  
अनुपादिसेस निवांण धयागु अरहन्त ज्वी धुकाः सिनाः भव  
निरोध ज्वीगु । हानं जन्म मकाइगु खः ।

भावार्य -

भिक्षुपि ! श्व जुल दुःख मदेका छ्वेगु आर्य सत्य थुकियात आर्य अष्टाङ्गिक मार्ग धाई । छु छु धाःसा सम्यक् दृष्टि, सम्यक् संकल्प, सम्यक् वचन, सम्यक् कर्मान्त, सम्यक् आजीव, सम्यक् व्यायाम, सम्यक् स्मृति, सम्यक् समाधि ।

निर्वाणे थ्यंका बीगु लैपुयात मार्गं सत्य धाई । थुकी सम्यक दृष्टि आदि च्यागू अङ्गं युक्त जुयाच्चंगु दु । निर्वाण लाभ यायेगु इच्छा दुम्ह त्रिहेतुक प्रतिसन्धिम्हेसिके १) शील विशुद्धि (= परिशुद्धगु प्यंगू संवर शील) २) चित्त विशुद्धि (=रूपावचर अरूपावचर समाधि) ३) दिट्ठि विशुद्धि (=नामरूप धर्मयात यथार्थं श्वीका कायेगु) ४) कंखावितरण विशुद्धि (= नामरूप धर्मयागु हेतुफल वादयात छुटेयानाः सीका कायेगु) ५) मग्गामग्ग ज्ञानदस्सन विशुद्धि (= मार्ग व अमार्गं खः मखु छुटे यानाः श्वीका कायेगु ज्ञान) ६) पटिपदा ज्ञानदस्सन विशुद्धि (= गुंगू महाविदर्शना ज्ञान) धयागु खुगू विशुद्धि ज्वीबले न्हेगूगु विशुद्धिया रूपे ज्ञान दर्शन विशुद्धि प्राप्त ज्वीगु श्व हे आर्य मार्गं सत्य खः । श्रोतापन्न, सकदागामी, अनागामी, अरहत् आदि नामं उत्पन्न जुयाच्चंगु नं श्व हे खः ।

सम्मदिट्ठि -

चतुआर्य सत्य धर्म अवबोध यायेगु कथं मार्गं चित्ते उत्पन्न ज्वीगु प्रजा चैतसिकयात सम्यक् दृष्टि धाई । खः थें श्वीका

कायेगु, मखुथें श्वीका मकायेगु हे सम्यक दृष्टिया अर्थ खः ।  
 थुकथं छगू जक प्रजा चैतसिक थें च्वंसां नं ज्या ला दुःख छु  
 धयागु श्वीका कायेगु, तृष्णा नाश यायेगु, निर्वाण साक्षात्कार  
 यायेगु आर्य अष्टांगिक मार्ग उन्नतियाना यंकेगु भावना आदि  
 प्यंगू ज्या सिद्ध जू ।

सम्मा संकप्पो -

सम्यक् दृष्टि नापं मार्गचित्ते उत्पन्न ज्वीगु वितर्क चैतसिक  
 खः । व नैष्कर्म्य संकल्प (=पंचकाम भोगं तापाना च्वनेगु  
 विचार) अव्यापाद संकल्प (द्वेष-भावं तापाना च्वनेगु मैत्री  
 सहगत विचार) अविहिंसा संकल्प (= दुःखीपिं सुखी यायेगु  
 करुणा सहगतगु फुक्क विचार) थुपिं स्वंगू प्रकारया चिन्तन  
 यात सम्यक् संकल्प धाई ।

सम्मा वाचा -

मखुगु खें ल्हायेगु, चुक्लि यायेगु, कडागु शब्दं खें ल्हायेगु,  
 बकवाद यानाः खें ल्हाना ज्वीगु, वाक दुश्चरित प्यंगुलिं  
 बचेजुया च्वनेगु विरति चैतसिकयात सम्यक् वचन धाई ।

सम्मा कम्मन्त -

मार्ग चित्ते शेष मार्ग नापं प्राणघातं तापाना च्वनेगु, खें  
 ज्यां तापाना च्वनेगु, काम मिथ्याचारं तापाना च्वनेगु, थुपिं  
 स्वंगू काय दुश्चरितं बचे जुयागुलिं उत्पन्न ज्वीगु विरति

चैतसिकयात सम्यक् कर्मान्त धाई ।

सम्मा आजीव -

जीविका यायेया लागि गुलि नं शारीरिक व वाक् दुश्चरित  
दु व फुक्क ज्यां तापाना च्वनेगुयात सम्यक् आजीव धाई ।

सम्मा वायाम -

फुक्क प्रकारया अकुशल विचारयात कोत्यला छोयेत  
कुतः यायेगु, उत्पन्न हे मज्जीनिगु अकुशल चेतना उत्पन्न हे  
मज्जीकेत कुतः यायेगु, उत्पन्न ज्वी धुंकूगु अकुशल चेतनायात  
कोत्यला छोयेत कुतः यायेगु, उत्पन्न ज्वी धुंकूगु कुशल  
चित्तयात रक्षा याना तयेगु कुतः यायेगु, उत्पन्न मज्जीनिगु  
कुशल चेतना उत्पन्न यायेगु कुतः यायेगु । थुपिं प्यता प्रकारया  
उत्साहयात सम्यक् व्यायाम धाई ।

सम्मा सति -

मनयात चिना तयेगु स्मृति । गथेकि शरीरं छु छु याना  
च्वन व चायेका च्वनेगुयात कायानुपस्सना धाई । थःत छुं नं  
सुख दुःखया अनुभव जूसा व श्वीका च्वनेगु वेदनानुपस्सना  
धाई । चित्ते छु छु कल्पना वया च्वन उकी होस तयाच्वनेगु  
यात चित्तानुपस्सना धाई । अकुशल व कुशल धर्म छुटेयानाः  
भिङ्गुली मन तयाच्वनेगुयात धम्मनुपस्सना धाई । थुकथं प्यंगू  
प्रकारया स्मृति दु ।

Dhamma.Digital

सम्मा समाधि -

मेगु मार्गाङ्ग नाप मार्ग चित्ते उत्पन्न ज्वीगु एकाग्रता चैतसिक हे सम्मासमाधि खः । थुकिं प्यंगू ध्यान प्राप्त याना कायेत ग्वाहालि बी । सम्मा समाधिं पंचनीवरण, सुख भोग पायेगु आशा, तं पिहाँ वैगु, अल्सी ज्वीगु, अहंभाव, पश्चाताप ज्वीगु, शंका थ्व न्याता अकुशलयात कोत्यला छोयेगु हे सम्यक् समाधि खः ।

१) दुःख आर्य सत्य

क) इदं दुःख अरिय सच्चंति मे भिक्खवे पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मसे चक्खुं उदपादि, जाणं उदपादि, पज्जा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

भावार्थ -

भिक्षुपि ! जि न्हापा गुबलें सुयाकें हे मन्यनानिगु प्यंगू उत्तमगु सत्य धर्म मध्ये जन्म, जरा, ब्याधि आदि दुःख आर्यसत्य धकाः थ्वीका काये फुगु दुनेया मिखा जिके दत, विशेष जान दत, प्रजा दत, क्लेशयात नाश पाये फुगु विद्या दत, छर्लङ्ग खने दइगु आलोक दत ।

भावार्थ -

थ्व दुःख आर्यसत्य थ्वीका तये बहःगु खः धका न्हापा गुबलें न्यना मतयागु कथं प्रजाचक्षु उत्पन्न जुल, जां दया बल, बुद्धि दयाबल, विद्या दया बल, आलोक दया बल ।



भावार्थ -

श्व दुःख आर्यसत्ययात बांलाक श्वीका काये धुन धयागु  
न्हापा गुबलें न्यये मनंगु दुनेया मिखा दत, ज्ञान दत, प्रज्ञा दत,  
विद्या दत, आलोक दत ।

२) दुःखसमुदयसत्य -

भावार्थ -

भिक्षुपि ! न्हापा जिं सुयाकें गुबलें न्यना मतयागु उत्तमगु  
प्यंगू सत्य धर्म मध्ये श्व तृष्णायाणाः दुःख दयावल धयागु  
बांलाक खंके फुगु ज्ञानया मिखा दत, श्वीका कायेफुगु ज्ञां  
दत, विशेष श्वीका कायेफुगु प्रज्ञा दत, क्लेश दमन यायेफुगु  
विद्या दत, खने मदुगु खने दैगु आलोक दत ।

भावार्थ -

न्हापा गुबलें न्यने मनंगु श्व दुःख दयाच्चंगुया कारण  
तृष्णायात प्यंगू मार्ग पाचुक पाला छोय्माः धकाः खंके फुगु  
मिखा, ज्ञां, प्रज्ञा, विद्या व आलोक दत ।

भावार्थ -

भिक्षुपि ! व दुःखया कारण जुयाच्चंगु तृष्णायात हानिसें  
लिनाः वांछ्वे धुन धयागु प्रज्ञा चक्षु व विद्या आदिया ज्ञां दत ।  
थये न्हापा गुबलें सुयाकें न्यना मतया कथं अनुभव जुल ।

३) दुःख निरोध सत्य -

भावार्थ -

भिक्षुपिं जिं न्हापा गुबलें हे सुयागु पाखें मन्यनानिगु चतुआर्य सत्य धर्म मध्ये निर्वाण दुःख मदैगु आर्यसत्य धकाः बांलाक श्वीका, सीका काये फुगु जिंके दुनेया मिखा दत, ज्ञान दत, विशेष बुद्धि दत, क्लेश मदयेका छोयेगु विद्या दत, अविद्या अन्धकार नाश ज्वीगु जः दयावल ।

भावार्थ -

भिक्षुपिं ! न्हापा गुबलें मन्यनागु दुःख मदैगु निर्वाण आर्यसत्य थःम्हं हे दुनुगलनिसें श्वीका कायेमाः धयागु ज्ञां दयावल, विद्या दत, प्रज्ञा दत, छर्लङ्ग खने दत ।

भावार्थ -

भिक्षुपिं ! न्हापा गुबलें मन्यनागु कथं दुःख मदुगु निर्वाणयात जिं थःम्हं हे बांलाक प्रत्यक्ष रूपं श्वीका काये धुन, अनुभव याये धुन धयागु दुनेया मिखा दत, ज्ञां दत, विद्या दत, छर्लङ्ग खने दत ।

भावार्थ -

भिक्षुपिं ! जिं गुबलें हे सुयागु पाखें न्यना मतयागु प्यंगु आर्यसत्य धर्म मध्ये आर्य अष्टाङ्गिक मार्ग दुःख मदैगु लेंपु अर्थात् निर्वाण प्राप्त यायेत मद्दनीगु लेंपु धयागु श्वीका काये फुगु मिखा दत, ज्ञां दत, विद्या दत, प्रज्ञा दत, आलोक दत ।

भावार्य -

आर्य अष्टाङ्गिक मार्गं प्यंगू मार्गं चित्ते हानं हानं उत्पन्न  
यायेमाःगु व अभ्यास याणा यंकेमाःगु धकाः अवबोध जुल,  
न्यलं चाल, थुया वल, छलंङ्ग खने दया वल । थये न्हापा  
गुबले मज्जनि ।

भावार्य -

श्व आर्य अष्टाङ्गिक मार्गं (उत्तमगु च्यापु लैपु) जिं बांलाक  
अभ्यास याये धुन, छ्यला स्वये धुन धयागु श्वीका कायेफुगु  
जां जिके दत, बुद्धि दत, विद्या दत, आलोक दत । थये न्हापा  
गुबले मज्ज ।

भावार्य -

भिक्षुपिं ! श्व चतुआर्य सत्यया बारे भिंनिगू प्रकार व  
स्वंगू तह दुगु ज्ञान दर्शन (मनं श्वीका कायेगु) शुद्धरूपं गुबले  
तक जिके मद्दनि अबले तक जिं बुद्धत्व प्राप्त जुल धकाः  
मनुष्यपिन्त जिं मधया । भिक्षुपिं ! गुबले जिके श्व प्यंगू  
उत्तमगु सत्यया बारे भिंनिगू प्रकारयागु धकाः बांलाक दुनें  
निसें श्वीका कया अबले भिक्षुपिं ! मनुते न्ह्यःने अनुत्तरगु  
बुद्धत्व प्राप्त याणाः बुद्ध जुया धकाः प्रकाश याणा । थुकथं बुद्ध  
ज्वी धुंकाः जिगु क्लेशं मुक्तगु श्व चित्तयात सुनानं स्यंके फैं  
मखु । श्व जिगु अन्तिम जन्म खः । हानं जन्म काये म्वाल  
धयागु प्रजा चक्षुं (दुनेया मिखां) खंका कया ।

भावार्थ -

भगवान् बुद्धं यथे आज्ञा जुया बिज्याःगुयात् लय् ताया च्वंपिं पञ्चवर्गीय भिक्षुपिंसं आदरपूर्वक स्वीकारयाना (अभिनन्दन याना) बिज्यात् ।

यथे भगवान् बुद्धं व्याख्या याना बिज्याःबले आयुष्मान् (आदरणीय) कोण्डन्य स्थविरयाके क्लेश मलं रहितगु धमं चक्षु श्रोतापत्ति मार्गं ज्ञान उत्पन्न जुल । हेतु प्रत्येय (कारण कार्य) दया बीगु नाम रूप धमं समूह खः व फुकं नाश ज्वी तिनि धयागु श्वीका कया ।

भावार्थ -

थुकथं भगवान् बुद्धं धर्मचक्र चाःहिका बिज्याये धुनेवं पृथ्वीइ च्वंपिं देवतापिं लय्लय् तातां भगवान् बुद्धं वाराणसीया लिक्क च्वंगु ऋषिपतने (सारनाथय्) थुकथं धर्मचक्र चाःहिका बिज्याःगु खः अथे सुं श्रमण, ब्राह्मण, देवता, मार, ब्रम्हा आदि सुनानं मयाःनि धकाः उद्घोषण यात् ।

थन पालि ताःहाकःथे खने दुसां नं वयेन्तुं जूगुलिं व नां छगूजक पाःगुलिं अर्थ पतिहाकः यानाच्चवना ।

भावार्थ -

पृथ्वी च्वंपिं देवतापिंगु शब्द न्यनाः चातुम्महाराजिक देवतापिंसं नं तावतिस, याम्मा, तुसित, निम्मानरति, परनिम्मित

वसवतिं, ब्रह्मपारिसज्ज, ब्रह्मपुरोहित, महाब्रह्मपरित्ताभ, अप्पमाणभा, आभस्सर, परित्तसुभ, अप्पमाणसुभ, सुभकिण्णक, वेहप्फल, अविहा, अतप्प, सुदस्स, सुदस्सी, अकनिट्ठक धयापिं देवतापिं लय्तायाः भगवान् बुद्धं वाराणसी ऋषिपतने सुं श्रमणं, ब्राह्मणं, देवतां, मारं ब्रह्मा हे नं याये मफुगु धमंचक्र प्रवर्तन याणा बिज्यात धकाः तस्सकं उद्घोषण यात ।

भावार्थ -

थुकथं उगु हे क्षणे ब्रह्मलोक थ्यंक् धमंचक्र प्रवर्तन तायेदया वन । थ्व दस सहश्र चक्रवाल कम्प जुल । बुद्धया प्रकाश देवतापिनिगु तेज सिकं अपो आलोकित जुयाः फिजे जुल ।

अले भगवान् बुद्धं थ्व प्रीति वाक्य धया बिज्यात । 'कोण्डुन्यं चतुआर्यं सत्ययात थ्वीका काल ।' उकिं आयुष्मान् कोण्डुन्यं स्थविरया अञ्जाकोण्डुञ्ज धका नां जुल ।

Dhamma.Digital

अर्थ -

अनंलि आयुष्मान् अञ्जासि कोण्डुञ्ज चतुरार्यं सत्य धमंयात बांलाक खंके धुकूम्ह जुयाः चतुरार्यं सत्य धर्मं बांलाक थ्यने धुकूम्ह जुयाः प्यंगू सत्य धमंयात बांलाक सीका काये धुकूम्ह जुयाः चतुआर्यं सत्य धमंयात ज्ञानं बांलाक क्वातुक्क ज्वना काये धुकूम्ह जुयाः भिंखुगू प्रकारया शंकां व च्यागू प्रकारया शंका उत्तिर्णाम्ह जुयाः खड्डला मखड्डला धयागु शंका रहितम्ह जुयाः तथागतया शासने शूरवीरम्ह जुयाः, स्वयं थम्हं हे

प्रत्यक्ष बोध जूम्ह जुया: करपिनिगु धाल खँय् विश्वास मयाइम्ह  
जुया: आयुष्मान अञ्जासि कोण्डुण्यं तथागतयाके थथे बिन्ति  
यात - 'भो भगवान ! जित: तथागतया समिपस प्रबज्या प्राप्त  
जुइ माल, उपसम्पदा प्राप्त जुइमाल ।'

'एहि भिक्खु', 'थन वा भिक्षु' धका: भगवानं ल्हा: तप्यंका:  
आज्ञा जुया विज्यात । धर्मयात जिं बांलाक देशना याये धुन ।  
सांसारिक दु:ख अन्त यायेत बांलाक ब्रह्मचर्य पालन या । श्व  
हे वाक्यद्वारा आयुष्मान कोण्डुञ्जया उपसम्पदा जूगु जुल ।

## अनतलवखन सुत

धम्म चक्कं पवत्तेत्वा आसाल्हियं हि पुण्णमे ॥  
नगरे वाराणसियं इसिपतनहवयेवने ॥  
पापेत्वादि फलं नेसं अनुक्कमेन देसयि ॥  
यंतं पक्खस्स पंचम्यं विभुत्तत्थं भणाम हे ॥

1. एवं मे सुतं - एकं समयं भगवा वाराणसियं विहरति  
इसिपतने मिगदाये तत्र खो भगवा पंचवग्गिये भिक्खू  
आमन्तेसि, 'भिक्खवो'ति भदन्ते ति, ते भिक्खू भगवतो  
पच्चस्सोसुं भगवा एतदवोच -
2. रूपं भिक्खवे अनत्ता रूपंच हिदं भिक्खवे अत्ता अभविस्स,  
नयिदं रूपं आबाधाय संबत्तेय्य, लब्भेथ च रूपे एवं मे

रूपं होतु एवं मे रूपं मा अहोसीति, यस्मा च खो भिक्खवे रूपं अनत्ता तस्मा रूपं आवाधाय संवत्तति, न च लब्धति रूपे एवं मे रूपं होतु एवं मे रूपं मा अहोसीति ।

३. वेदना अनत्ता वेदना च हिंदं भिक्खवे अत्ता अभविस्स, नयिदं वेदना आवाधाय संवत्तेय्य, लब्धेथ च वेदनाय एवं मे वेदना होतु एवं मे वेदना मा अहोसीति, यस्मा च खो भिक्खवे वेदना अनत्ता तस्मा वेदना आवाधाय संवत्तति, न च लब्धति वेदनाय एवं मे वेदना होतु एवं मे वेदना मा अहोसीति ।
४. सञ्जा अनत्ता सञ्जा च हिंदं भिक्खवे अत्ता अभविस्स, नयिदं सञ्जा आवाधाय संवत्तेय्य, लब्धेथ च सञ्जाय एवं मे सञ्जा होतु एवं मे सञ्जा मा अहोसीति । यस्मा च खो भिक्खवे सञ्जा अनत्ता, तस्मा सञ्जा आवाधाय संवत्तति, न च लब्धति सञ्जाय एवं मे सञ्जा होतु एवं मे सञ्जा मा अहोसीति ।
५. संखारा अनत्ता संखारा च हिंदं भिक्खवे अत्ता अभविस्सं, नयिदं संखारा आवाधाय संवत्तेय्यं, लब्धेथ च संखारेसु एवं मे संखारा होतु एवं मे संखारा मा अहेसु'न्ति, यस्मा च खो भिक्खवे संखारा अनत्ता, तस्मा संखारा आवाधाय

संवत्तन्ति, न च लब्धति संखारेसु एवं मे संखारा होतु  
एवं मे संखारा मा अहेसुन्ति ।

६. विज्जाणं अनत्ता, विज्जाणं च हिदं भिक्खवे अत्ता  
अभविस्स, नयिदं विज्जाणं आबाधाय संवत्तेय्य । लब्धेय  
च विज्जाणे एवं मे विज्जाणं होतु एवं मे विज्जाणं मा  
अहोसीति यस्मा च खो भिक्खवे विज्जाणं अनत्ता,  
तस्मा विज्जाणं आबाधाय संवत्तति, न च लब्धति  
विज्जाणे एवं मे विज्जाणं होतु एवं मे विज्जाणं मा  
अहोसीति ।

७. तं किं मज्झथ भिक्खवे रूपं निच्चं वा अनिच्चं वाति ?  
अनिच्चं भन्ते ।  
यं पनानिच्चं दुक्खं वा तं सुखं वाति ?  
दुक्खं भन्ते ।  
यं पनानिच्चं दुक्खं विपरिणामंधम्मं कल्लं नु तं  
समनुपस्सितुं एतं मम एसोहमस्मिं एसो मे अत्ताति ?  
नो हेतं भन्ते ।

८. वेदना निच्चा वा अनिच्चा वाति ?  
अनिच्चा भन्ते ।  
यं पनानिच्चं दुक्खं वा तं सुखं वाति ?  
दुक्खं भन्ते ।



यं पनानिच्चं दुक्खं विपरिणामधम्मं कल्लं नु तं  
समनुपस्सितुं एतं मम एसोहमस्मिं एसो मे अत्ताति ?  
नो हेतं भन्ते ।

९. सञ्जा निच्चा वा अनिच्चा वाति ?

अनिच्चा भन्ते ।

यं पनानिच्चं दुक्खं वा तं सुखं वाति ?

दुक्खं भन्ते ।

यं पनानिच्चं दुक्खं विपरिणामधम्मं कल्लं नु तं  
समनुपस्सितुं एतं मम एसोहमस्मिं एसो मे अत्ताति ?  
नो हेतं भन्ते ।

१०. संखारा निच्चा वा अनिच्चा वाति ?

अनिच्चा भन्ते ।

यं पनानिच्चं दुक्खं वा तं सुखं वाति ?

दुक्खं भन्ते ।

यं पनानिच्चं दुक्खं विपरिणामधम्मं कल्लं नु तं  
समनुपस्सितुं एतं मम एसोहमस्मिं एसो मे अत्ताति ?  
नो हेतं भन्ते ।

११. विञ्जाणं निच्चा वा अनिच्चं वाति ?

अनिच्चं भन्ते ।

यं पनानिच्चं दुक्खं वा तं सुखं वाति ?

दुक्खं भन्ते ।

यं पनानिच्चं दुक्खं विपरिणामंधम्मं कल्लं नु तं  
समनुपस्सितुं एतं मम एसोहमस्मिं एसो मे अत्ताति ?  
नो हेतं भन्ते ।

१२. तस्मातिह भिक्खवे यंकिञ्चि रूपं अतीतानागत पच्चुप्पन्नं  
अज्झत्तं वा, बहिद्धा वा, ओलारिकं वा, सुखुमं वा,  
हीनं वा, पणीतं वा, यं दूरे सन्तिके वा, सब्बं रूपं नेतं  
मम नेसो हमस्मि न मेसो अत्ताति एवमेतं यथाभूतं  
सम्मप्यञ्जाय दट्ठब्बं ।

१३. या काचि वेदना अतीतानागत पच्चुप्पन्ना अज्झत्तं वा,  
बहिद्धा वा, ओलारिका वा, सुखुमा वा, हीना वा,  
पणीता वा, या दूरे सन्तिके वा, सब्बत्तं वेदना नेतं मम  
नेसो हमस्मिं न मेसो अत्ताति एवमेतं यथाभूतं सम्मप्यञ्जाय  
दट्ठब्बं ।

१४. या काचि सञ्जा अतीतानागत पच्चुप्पन्नं अज्झत्तं वा,  
बहिद्धा वा, ओलारिका वा, सुखुमा वा, हीना वा,  
पणीत्तं वा, या दूरे सन्तिके वा, सब्बा सञ्जा नेतं मम  
नेसो हमस्मिं न मेसो अत्ताति एवमेतं यथाभूतं सम्मप्यञ्जाय  
दट्ठब्बं ।

१५. यं केचि संखारा अतीतानागत पच्चुप्पन्ना अज्झत्तं वा,  
बहिद्धा वा, ओलारिका वा, सुखुमा वा, हीना वा,

पणीता वा, ये दूरे सन्तिके वा, सब्बे संखारा नेतं मम  
नेसो हमस्मिं न मेसो अत्ताति एवमेतं यथाभूतं सम्मप्यञ्जाय  
दट्ठब्बं ।

१६. यं किञ्चि विञ्जाणं अतीतानागत पच्चुप्पन्नं अज्भत्तं  
वा, बहिद्धा वा, ओलारिकं वा, सुखुमं वा, हीना वा,  
पणीता वा, यं दूरे सन्तिके वा, सब्बं विञ्जाणं नेतं मम  
नेसो हमस्मिं न मेसो अत्ताति एवमेतं यथाभूतं सम्मप्यञ्जाय  
दट्ठब्बं ।

१७. एवं पस्सं भिक्खवे सुतवा अरियसावको रूपस्मिंपि  
निब्बिन्दति, वेदनायपि निब्बिन्दति, सञ्जायपि निब्बिन्दति,  
संखारेसुपि निब्बिन्दति, विञ्जाणस्मिंपि निब्बिन्दति ।

१८. निब्बिन्दं विरज्जति, विरागा विमुच्चति । विमुत्तस्मिं  
विमुत्तस्सीति जाणं होति खीणाजाति वुसितं ब्रम्हचरियं  
कतं करणीयं नापरं इत्थत्तायाति पजानाती'ति ।

१९. इदमवोच भगवा अत्तमना पञ्चवगिगया भिक्खू भगवतो  
भासितं अभिनन्दन्ति ।

२०. इमस्मिं च पन वेट्ठ्याकरणस्मिं भञ्जामाने पञ्चवगिगयानं  
भिक्खूनं अनुपादाय आसवेहि चित्तानि विमूच्चिंसूति ।

*अनत्तलक्खन सुत्तं निट्ठितं ।*

## अनतलक्खण सूत्रया अर्थ

भगवान् बुद्ध वाराणसी ऋषिपतन मृगदावने बिज्यानाः  
आषाढ पुन्हि खुन्हु धर्मचक्र सूत्र देशना यानाःलि कृष्णापक्षया  
पञ्चमी खुन्हु अनतलक्खण सूत्र देशना यानाबिज्यात । उगु  
देशना न्यनाः पञ्चवर्गीय भिक्षुपिसं अहंतत्व प्राप्त यानाकाल ।

जिं थथे न्यना -

१. छगू समये भगवान् बुद्ध वाराणसी ऋषिपतन मृगदावने  
विहार याना बिज्याना च्वंगु बखते अन भगवान्  
पञ्चवर्गीय भिक्षुपिन्त भिक्षुपिं ! धकाः सःता बिज्यात ।  
इपिं भिक्षुपिसं छाये थें भन्ते धकाः धासेलि, भगवान्  
थथे आज्ञा जुया बिज्यात -

२. भिक्षुपिं ! रूप (शरीर) अनात्म खः, भिक्षुपिं ! यदि थव  
रूप आत्म खः धयागु जूसा, थव रूप रोगादि पीडा  
मयःथें मज्जीमाःगु खः । थव रूप थम्हं धयाथें ज्वीमाःगु  
खः । (जिगु) रूप थुकथं ज्वीमा । (जिगु) रूप थुकथं  
मज्जीमा । थथे मज्जीगु निम्ति भिक्षुपिं ! थव रूप  
अनात्म खः । उकिं रूप रोगादि पीडा ज्वीगु  
खः । थव रूप थुकथं ज्वीमा थुकथं मज्जीमा धकाः  
थःम्हं धयाथें गबले ज्वीगु मखु ।

३. भिक्षुपिं ! वेदना (अनुभव) अनात्म खः । यदि श्व वेदना आत्म खः धयागु जूसा, श्व वेदना रोगादि पीडा मयःथे मज्जीमागु खः । श्व वेदना थम्हं धयाथे ज्वीमाःगु खः । (जिगु) वेदना थुकथं ज्वीमा । (जिगु) वेदना थुकथं मज्जीमा । थथे मज्जीगु निम्तिं भिक्षुपिं ! श्व वेदना अनात्म खः । उकिं वेदनां रोग पीडा ज्वीगु खः । श्व वेदना थुकथं ज्वीमा थुकथं मज्जीमा धकाः थम्हं धयाथे गबले ज्वीगु मखु ।
४. भिक्षुपिं ! संजा अनात्म खः । यदि श्व संजा आत्म खः धयागु जूसा, श्व संजा रोगादि पीडा मयःथे मज्जीमाःगु खः । श्व संजा थम्हं धयाथे ज्वीमाःगु खः । (जिगु) संजा थुकथं ज्वीमा । (जिगु) संजा थुकथं मज्जीमा । थथे मज्जीगु निम्तिं भिक्षुपिं ! श्व संजा अनात्म खः । उकिं संजा रोग पीडा ज्वीगु खः । श्व संजा थुकथं ज्वीमा थुकथं मज्जीमा धकाः थम्हं धयाथे गबले ज्वीगु मखु ।
५. भिक्षुपिं ! संस्कार अनात्म खः । यदि श्व संस्कार आत्म खः धयागु जूसा, श्व संस्कार रोगादि पीडा मयःथे मज्जीमाःगु खः । श्व संस्कार थम्हं धयाथे ज्वीमाःगु खः । (जिगु) संस्कार थुकथं ज्वीमा । (जिगु) संस्कार थुकथं मज्जीमा । थथे मज्जीगु निम्तिं

भिक्षुपिं ! श्व संस्कार अनात्म खः । उकिं संस्कार रोग पीडा ज्वीगु खः । श्व संस्कार थुकथं ज्वीमा थुकथं मज्वीमा धकाः थम्हं धयाथें गबलें ज्वीगु मखु ।

६. भिक्षुपिं ! विज्ञान अनात्म खः । यदि श्व विज्ञान आत्म खः धयागु जूसा, श्व विज्ञान रोगादि पीडा मयःथें मज्वीमाःगु खः । श्व विज्ञान थम्हं धयाथें ज्वीमाःगु खः । (जिगु) विज्ञान थुकथं ज्वीमा । (जिगु) विज्ञान थुकथं मज्वीमा । थथे मज्वीगु निम्तिं भिक्षुपिं ! श्व विज्ञान अनात्म खः । उकिं विज्ञान रोग पीडा ज्वीगु खः । श्व विज्ञान थुकथं ज्वीमा थुकथं मज्वीमा धकाः थम्हं धयाथें गबलें ज्वीगु मखु ।

७. गथे खः ले भिक्षुपिं ! रूप (श्व शरीर) नित्य ला कि अनित्य ?

अनित्य खः भन्ते ।

गुगु अनित्य खः उगु दुःख लाकि सुख ?

दुःख खः भन्ते ।

गुगु दुःखदायक वस्तु खः उकियात व जिगु, व हे जि, व जिगु आत्म धकाः धाये योग्य जूला ?

ज्वीमखु भन्ते ।

८. भिक्षुपिं ! वेदना नित्य ला कि अनित्य ?

अनित्य खः भन्ते ।

गुगु अनित्य खः उगु दुःख लाकि सुख ?  
दुःख खः भन्ते ।

गुगु दुःखदायक वस्तु खः उकियात व जिगु, व हे जि,  
व जिगु आत्म धकाः धाये योग्य जूला ?  
ज्वीमखु भन्ते ।

९. भिक्षुपिं ! संज्ञा नित्य ला कि अनित्य ?  
अनित्य खः भन्ते ।

गुगु अनित्य खः उगु दुःख लाकि सुख ?  
दुःख खः भन्ते ।

गुगु दुःखदायक वस्तु खः उकियात व जिगु, व हे जि,  
व जिगु आत्म धकाः धाये योग्य जूला ?  
ज्वीमखु भन्ते ।

१०. भिक्षुपिं ! संस्कार नित्य ला कि अनित्य ?  
अनित्य खः भन्ते ।

गुगु अनित्य खः उगु दुःख लाकि सुख ?  
दुःख खः भन्ते ।

गुगु दुःखदायक वस्तु खः उकियात व जिगु, व हे जि,  
व जिगु आत्म धकाः धाये योग्य जूला ?  
ज्वीमखु भन्ते ।

११. भिक्षुपिं ! विज्ञान नित्य ला कि अनित्य ?  
अनित्य खः भन्ते ।

गुगु अनित्य खः उगु दुःख लाकि सुख ?

दुःख खः भन्ते ।

गुगु दुःखदायक वस्तु खः उकियात व जिगु, व हे जि,  
व जिगु आत्म धकाः धाये योग्य जूला ?

ज्वीमखु भन्ते ।

१२. भिक्षुपिं ! उकिया निम्तिं न्हापायागु, लिपायागु, आः  
यागु, थःके दुगु, दुनेयागु, पिनेयागु, तःधंगु, चिकिधंगु,  
उत्तमगु, हीनगु, तापाक च्वंगु, सत्तिक च्वंगु, दया  
च्चक्व फुक्क रूपयात व जिगु मखु, व जि मखु, व  
जिगु आत्म मखु धकाः थुगुप्रकारं यथार्थं थें सम्यक्  
प्रज्ञाद्वारा खंकेमाः ।

१३. भिक्षुपिं ! गुगु न्हापायागु, लिपायागु, आः यागु, थःके  
दुगु, पिनेयागु, तःधंगु, चिकिधंगु, उत्तमगु, हीनगु, तापाक  
च्चंगु, सत्तिक च्वंगु, दया च्वक्व फुक्क वेदनायात व  
जिगु मखु, व जि मखु, व जिगु आत्म मखु धकाः  
थुगुप्रकारं यथार्थं थें सम्यक् प्रज्ञाद्वारा खंकेमाः ।

१४. भिक्षुपिं ! गुगु न्हापायागु, लिपायागु, आः यागु, थःके  
दुगु, पिनेयागु, तःधंगु, चिकिधंगु, उत्तमगु, हीनगु, तापाक  
च्चंगु, सत्तिक च्वंगु, दया च्वक्व फुक्क संज्ञायात व  
जिगु मखु, व जि मखु, व जिगु आत्म मखु धकाः  
थुगुप्रकारं यथार्थं थें सम्यक् प्रज्ञाद्वारा खंकेमाः ।



१५. भिक्षुपिं ! गुगु न्हापायागु, लिपायागु, आः यागु, थःके दुगु, पिनेयागु, तःधंगु, चिकिधंगु, उत्तमगु, हीनगु, तापाक च्वंगु, सत्तिक च्वंगु, दया च्वक्व फुक्क संस्कारयात व जिगु मखु, व जि मखु, व जिगु आत्म मखु धकाः थुगुप्रकारं यथार्थं थें सम्यक् प्रज्ञाद्वारा खंकेमाः ।
१६. भिक्षुपिं ! गुगु न्हापायागु, आः यागु, थःके दुगु, पिनेयागु, तापाक च्वंगु, सत्तिक च्वंगु, तःधंगु, चिकिधंगु, उत्तमगु, हीनगु, दया च्वक्व फुक्क विज्ञानयात व जिगु मखु, व जि मखु, व जिगु आत्म मखु धकाः थुगुप्रकारं यथार्थं थें सम्यक् प्रज्ञाद्वारा खंकेमाः ।
१७. भिक्षुपिं ! थुगु प्रकारं प्रज्ञा चक्षुं खंकेफुम्ह न्यनाःलि थ्वीके फुम्ह आर्यं श्रावक रूपे नं विरक्त ज्वी, वेदनाय् नं विरक्त ज्वी, थथे हे संज्ञा, संस्कार, विज्ञाने नं विरक्त ज्वी ।
१८. विरक्त ज्वीवं विराग ज्वी । विराग ज्वीवं आशा जालं मुक्त ज्वी; मुक्त ज्वीवं मुक्त जुल धकाः सिद्ध । आवंलि जि जन्म ज्वी माःम्ह मखुत । भिक्षु चर्या पूर्ण जुल । यायेमाक्व चर्या याये धुन । यायेमागु छुं नं मन्त धकाः थम्हंतुं स्युं ।
१९. थुलि भगवानयागु सद्धर्मांमृत न्यनाःलि सन्तोष जुयाः पञ्चवर्गीय भिक्षुपिं न्याम्हेसिनं नं प्रसन्न चित्तयानाः

भगवान् बुद्धं आज्ञा दयेका बिज्याःगु धर्मयात साधु !  
साधु !! साधु !!! धकाः अनुमोदन यानाबिज्यात ।

२०. भगवानं थुगुप्रकारं बोधिज्ञान आज्ञा दयेका बिज्याःगु  
न्यनाः पञ्चवर्गीणि आश्रवक्षय जुयाः अरहत् जुल ।

अनत्तलक्खन सूत्रया अर्थं क्वचाल ।



## महासमय सूत्रया निदान

राजगृह नगरया लिक्क च्वंगु बेडभार पर्वतया क्वय् दुगु  
सप्तपर्णी गुफाय् अजातशत्रु जुजुं दयेके ब्यगु ब्रह्मविमान थें  
बांलाक शोभायमान जुयाच्चंगु, न्हापांगु संगायना ज्वीगु  
मङ्गलगुणं युक्त मण्डपया दशवी च्वंगु धर्मासनय् आयुष्मान  
आनन्द स्थविर हस्तिदन्तया पंखा ज्वनाः पूर्वं पत्तिइ स्वयाः  
शान्तपूर्वकं फेतुना बिज्याना च्वन । मण्डप दुने दक्षिण पत्तिया  
अंगःयात ल्यूने लाकाः उत्तर पत्तिइ स्वयाः संघस्थविर  
जुयाच्चंम्ह महाकाश्यप महास्थविर धर्मासनय् शोभायमान ज्वीक  
च्चना बिज्यानाच्चन ।

सङ्गीतिकारक संघपिं ४९८ म्ह थेरक्रम (तःधिकः निसैं)  
मण्डप दुने तयातःगु तसकं उत्तमगु आसनय् इन्द्रिय संयमित  
जुयाः च्वनाच्चन ।

उगु इलय् संघनायक जुया च्वनादीम्ह आयुष्मान महाकाश्यप  
महास्थविरं 'महासमय सूत्र' भगवान बुद्धं गन देशना याना  
बिज्याःगु धकाः न्ह्यसः न्यन । आनन्द स्थविरं 'एवं मे सुत'  
आदि धका लिसः बिल ।

### निम्ह जुजुपिनिगु समस्या

स्वम्हम्ह ओक्काक जुजुया थःहे नातेदार कोलिय व शाक्य  
जुजुपिसं कपिलवस्तु व कोलिय निगू राज्यया दथुं बाः वनाच्चंगु  
रोहिणी खुसिया लः यंकाः निगुलिं राज्ययापिसं सिंचाईयानाः  
वा पिना वयाच्चंगु खः । वा भवःगुया कारणं बालीनाली  
दक्क गनावन । खुसिया लः थःथःगु बुई यंकेत निगुलिं राज्यया  
मनुते दथ्वी हानथाप जुयाः लःया नितिं लडाईं हे ज्वीगु  
सम्भावना अप्वया वल ।

### न्हापु ज्वीगु परिस्थिति

लः म्हो (कम) जक वःगुलिं बुँया लागि निगू राज्ययात नं  
गाःगु मखु । उकिं कोलिय राज्ययापिसं धया हल - 'निखें  
बालि बांलाकेत लः मगाःगुलिं जिमिथाय् बालि बांलाकेत  
गाक्क लः यंके ।

कपिलवस्तुया किसानपिसं नं छिमिके न्ह्याक्क हे वा दुसां  
जिमिसं लुँ, वह, धेबा ज्वनाः छिमिथाय् वयाः अनाज न्याः  
वये फैमखु । अथे जुयाः न्हापा जिमिसं लः यंके ।

थथे रोहिणी खुसिं यंका तःगु लःया विषययात कयाः  
निगू राज्यया किसानतय् दथुई भनाभन जुयाः ल्हा तयेगु जक  
मखु राजवंशयात तक नं धक्का लगे ज्वीक शब्द छ्यलाहल ।  
कोलिय राज्यया किसानपिसं धाल - 'शाक्यवंशया धाक खनाः  
जिपिं ग्याइं मखु । धौं, खिचातय्सं थें थःहे म्थ्याय्मचा, तता  
केहें नाप विवाह याइपिं नीच जुजुपिनिगु किसि, सल, सेना,  
शस्त्र अस्त्रं जिमित छु याये फइं धका ? जिपिं ग्याये हे मखु ।'

शाक्य राज्यया किसानतय्सं नं थज्याःगु अपशब्द न्यने  
मफयाः थथे धया हल - 'कुष्ठरोगीया सन्तान छिमिसं थथे  
फुइंयानां छु जुइमखु । छिपिं थें देशं पितिना हःपिं, अनाथ  
जुयाः पशु थें सिमा क्वय् च्वनाः ब्वलपिं सन्तानया किसि,  
सल, रथ, सेना, शस्त्र अस्त्रं जिमित छु हे याये फैमखु ।'

थथे निगुलिं राज्यया दथुइं छम्हेस्यां मेम्हसिगु जाति,  
वंशय् हे धक्का लगे ज्वीक आरोप प्रत्यारोप यानाः जूगु बूँ  
सम्बन्धी खँ अमात्यपिसं सीकाः थःथपिनि जुजुयात जाहेर  
याःवन । थज्याःगु अपशब्द छ्यलाः ब्वःब्यगु खँ जुजुया  
न्हाय्पने थ्यन । 'थःहे तता केहेंपिनिनाप ब्याहा याइपिनि  
सन्तान तयेगु शक्ति एकः स्व' धकाः कपिलवस्तुया सेनात  
कोलिय राज्यनाप लडाइं यायेत तयार जुल ।

अथे हे सिमा क्वय् च्वंपिनि सन्तान तयेगु शक्ति नं स्व'  
धकाः कोलिय राज्यया सेना नं लडाइं यायेत तयार जुल ।

## त्वापु शान्त यायेत धर्मदेशना

थुगु घटनायात महाकरुणा समापत्ति ध्यानं भगवान बुद्धं  
सीका बिज्यानाः बिचाः याना बिज्यात - 'श्व लःया विषययात  
कयाः जुयाच्चंगु कलहयात शान्त यायेत फन्दन जातक,  
पथवीउन्द्रिय जातक, लटुकिक जातकया बारे उपदेश बी  
माली । मेलमिलापया गुणया बारे सीका बिद्धत रुक्खधम्म  
जातक, वट्टक जातक कने धुंकाः हानं अत्तदण्ड सूत्र देशना  
यायेमाली । धर्मदेशना न्यनीपिं निगू नं राज्यया जुजुपिंसं  
मूतिं २५० म्ह राजवंशया हि दुपिं राजकुमारपिं जिथाय्  
छोया हई । जिं उपिं ५०० म्ह राजकुमारपिन्त प्रब्रजित याये ।  
उगु इलय् असंख्य देव ब्रम्हापिं नं वई धैगु खँ सर्वज्ञ ज्ञान पाखें  
तथागत बुद्धं सीका बिज्यात । थथे भगवान बुद्धं सर्वज्ञ ज्ञान  
पाखें लिपा जुइगु खँ सीके धुंकाः वस्पोल याकःचा पात्र  
चीवर धारण यानाः शाक्य व कोलिय सेनाया दथुई आकाशय्  
छवर्ण तेज पिकयाः बज्जासनय् च्वना बिज्यात ।

निखेयापिं जुजुपिंसं तथागत बुद्धयात खनेवं स्मृति व संवेग  
उत्पन्न जुइका 'जिमित शत्रु तेसं नाश याःसा थजु, कुल  
वंशया जेष्ठ जुया च्वना बिज्याःम्ह भगवान बुद्धया न्ह्यःने  
शस्त्र चलेयायेगु ठिक मजू धकाः बिचाःयानाः थःथःगु हतियार  
त्वःताः बुद्धया न्ह्यःने छ्यं क्वछुकाः च्वन ।

- भगवान बुद्धं थम्हं स्पूसां न्यना बिज्यात -
- न्त्यसः - छिपिं थन छाप् वया च्वनागु ?
- लिसः - मेगु छुं कारणं मखु, युद्ध यायेत वया च्वनागु ।
- न्त्यसः - छु कारणं युद्ध याये माःगु ?
- लिसः - लःया कारणं युद्ध याये माःगु ।
- न्त्यसः - लःया मू गुलि वं ?
- लिसः - भतिचा जक ।
- न्त्यसः - पृथ्वीया मू गुलि वं ?
- लिसः - यक्व वं ।
- न्त्यसः - पृथ्वीयात थःगु वशय् तइम्ह जुजुपिनिगु मू गुलि वं ले ?
- लिसः - अनर्घ ।
- न्त्यसः - भतीचा मू वंगु लःया लागि अनमोल जुया च्वपिं जुजुपिनि नाश यायेगु ठिक जूला ?

थये न्त्यसः न्यन्यं युद्धया अवगुणया बारे श्वीका बिइत फन्दन जातक देशना यानाबिज्यात ।

अनलिपा विना प्रमाण मेपिनिगु खँय् विश्वास यायेमज्यु धयागु बारे श्वीका बिइत पथवीउन्द्रिय जातक कनाबिज्यात ।

हानं मेलमिलापया बारे श्वीका बिइत रूक्खधम्म जातक कना बिज्यात । थये हे थवं यक्व विवाद कलहया अवगुणया बारे श्वीकेत वट्टक जातक देशना यानाबिज्यात ।

अथे हे संवेग उत्पन्न यायेत 'अत्तदण्डा भयं जात' आदि  
अत्तदण्ड सूत्र देशना यानाबिज्यात ।

तथागत बुद्धया देशना न्यनाः शाक्य व कोलिय जुजुपिं  
खुसि जुयाः थथे बिचाः यानाच्चन 'यदि भगवान बुद्ध थन  
बिमज्याःगु खःसा भी थवं थवय् त्वापुयानाः हि वाः वयेके  
धुंकल ज्वी । भगवान बुद्ध बिज्याःगुलिं भीगु प्राण ल्यन ।'

'भगवान बुद्ध राजदरवार त्याग यानाः प्रब्रजित मज्जू  
खःसा राज्यसुख अनुभव यानाः प्यंगू द्विपया अधिपति चक्रवर्ति  
ऐश्वर्यं अनुभव यायां यक्व काय्पिं दयेकाः राजकुमारपिं नाप  
चाःहिला च्चनजुई ।'

**भिक्षु जुद्धुकाः नं ध्यान भावना याये मफ्त**

भगवान बुद्धं राज ऐश्वर्यं सुख परिवार दक्व त्याग  
यानाः प्रब्रजित जुयाः बुद्धत्व प्राप्त याना बिज्यात । वस्पोलयात  
क्षेत्रीय जातिया भिक्षुपिं नापं जुडु दडुगु किसिमं निखेयापिं  
जुजुपिसं सत्त्वाहयानाः छखे पाखे २५० २५० म्ह यानाः न्यासःम्ह  
राजकुमारपिं छेत । भगवान बुद्धं थुपिं न्यासःम्ह राजकुमारपिन्त  
'एही भिक्खु' धैगु वचनद्वारा प्रब्रजित यानाः महावन लिहाँ  
बिज्यात ।

उपिं राजकुमारपिं भिक्षु जुडुगु इच्छा मदुसां भगवान  
बुद्धप्रति आदर गौरव यानाः जक भिक्षु जूगु खः । थुपिं

न्यासःम्ह राजकुमारपिं छै त्वःताः भिक्षु भेष्य् च्वंसां ल्याय्म्हया  
 वैशं जाःपिं छ्यै च्वंपिं कलाःपिं लुमंकाः पीडा सहयाये मफयाः  
 मन छटपट जुयाच्च्वन ।

### कुणाल दह व शासन मण्डल

भगवान बुद्ध उपिं भिक्षुपिं शासनय् मन मदुगु सीका  
 बिज्यात । उकिं वस्पोलं कुणाल दहया बयान यानाः अन  
 यंकूसा थुपिं ल्याय्म्ह भिक्षुपिनिगु मन हीके फइ धकाः  
 बिचाःयानाः उगु दहया बयान यानाबिज्यात । थये वस्पोलं  
 गृहस्थय् त्वःता वःपिं कलाःपिनिपाखे आशक्ति जुयाच्च्वंगु उमिगु  
 चित्तयात कुणाल दह पाखे यंकल । उगु इलय् बुद्धं छिमित  
 'कुणाल दह स्वयेगु इच्छा दुला' धकाः न्यनाबिज्यात । 'स्वयेगुला  
 इच्छा दु तर अनतक वनेगु शक्ति मदु । ऋद्धि दुपिंजक वने  
 फई ।' धकाः भगवान बुद्धयात धाल । 'छिमि वनेगु इच्छा  
 दुसा जिगु ऋद्धिं यंके ।' भिक्षुपिसं 'वनेगु इच्छा दु ।' धायेवं  
 भगवान बुद्धं थःगु ऋद्धिं नापं ब्वना यंकाबिज्यात । अन  
 थ्यनेवं भगवान बुद्धं धया बिज्यात - 'श्व दहलय् दुपिं न्या  
 तय्गु नां मस्यूसा जिके न्यं ।' भगवान बुद्धं भिक्षुपिसं न्यंगु  
 दक्व न्त्यसःया लिसः बियाबिज्यात । दहया लिक्कसं च्वंगु  
 तःधंगु जइलय् दुगु सिमाया जात, नां, अन पर्वतया क्वय्  
 जुयाच्च्वपिं निपा तुति दुपिं, प्यपा तुति दुपिं जनावर तय्गु बारे  
 नं भगवान बुद्धं जानकारी बियाबिज्यात । व हे इलय् निम्ह



कोइली भंगः नं कथिया जःखः थःथःगु त्वार्थं ज्वनाः दथुई  
कोइली भंगया जुजुयात तयाः न्ह्यःने ल्यूने कोइली तय्गु हे  
बथानं चाःहुयेका व्वयाः वयाच्चंगु खन । भिक्षुपिसं कथिया  
दथुई च्वना वःम्ह कोइलीया राजा व बाँकि दुपिं इमि हे  
परिवार ज्वी धकाः मनय् तल । थये भिक्षुपिनिगु मनय् लूगु  
खँ बुद्धया न्ह्यःने बिन्ति याःबले 'छिमिसं मनय् तःथे हे खः'  
धकाः धयाबिज्यात ।

'थुपिं कोइली भंगया वंश हे जिगु वंश खः धकाः आज्ञा  
जुया बिज्यात । थुलि आज्ञा जुइधुंका ३०० गाथां शोभायमान  
जुयाच्चंगु कुणाल जातक देशना यानाबिज्यात । उगु जातक  
देशना याना बिज्यागु इलय् भिक्षु जीवनय् मन प्रशन्न ज्वी  
मफुपिं भिक्षुपिनिगु मन प्रशन्न जुयावन । न्यासःम्ह भिक्षुपिं  
दक्व श्रोतापन्न फल प्राप्त जुयाः ध्यान अभिजा सहित ऋद्धिमन्त  
श्रोतापन्न जुल ।

**कपिलवस्तु महानगरया महावने हे लिहाँ बिज्यात**

भगवान बुद्ध थुपिं भिक्षुपिन्त श्रोतापन्न भावय् जक थ्यंसां  
बांलाइगु थ्वीका बिज्यात । छायाःसा न्हापा थें कलाःपिसं  
भुले यायेत स्वःसां च्यूत ज्वीगु सम्भावना मदुगुलिं निश्चिन्त  
जुयाः महावनय् तुं लिहाँ बिज्यात ।

न्यासःम्ह भिक्षुपिं कुणाल वनं थःथःगु ऋद्धिं हे लिहाँ  
बिज्यात ।

## छगू छगू याना: च्वय् थ्यंक: वनेगु वेशाना

महावन जङ्गल्य् लिहॉ वये धुंका: च्वय्यागु स्वंगू मार्गय् वनेगु कर्मस्थान भावना विधि स्यनाबिज्यात ।

भिक्षुपिसं नं थये बिचा: यात 'भगवान बुद्धं भ्नीपिं शासनय् च्वने मंमदुगु सीका बिज्याना: कुणाल दहलय् यंका: चित्त परिवर्तन यानाबिज्यात । अन कुणाल दहया नापं भ्नीत श्रोतापन्न भावय् थ्यंकेत यक्व हे मेहनतयाना: धर्मदेशना याना बिज्यात । आ: नं थन महावनय् च्वय्थ्यंक च्वंगु स्वंगू मार्गफल प्राप्त याकेत कर्मस्थान भावना स्यनाबिज्यात । भ्नीपिं श्रोतापन्न मार्गफलय् थ्यन । अपाय दुर्गतिं मुक्त जुल धका: सन्तोष जुया च्वने मज्य् । पुरुषार्थ क्यना: न्हापा न्हापायापिं सत्पुरुषपिसं परिश्रम या:थें भ्नीसं नं परिश्रम यायेमा: ।

अनलिपा दक्व भिक्षुपिं सं एकान्त पर्वतमा कापिडं, सु सिमा क्वय् आनन्दगु थासय् च्वना: थ:पिसं सयेकागु कर्मस्थान ध्यान बल्लाका यंकल ।

भगवान बुद्धं सीका बिज्यात कि 'थुपिं भिक्षुपिं श्रोतापन्न फल प्राप्त यायेधुंका: ध्यान यायेगुली प्रमादि मज्जनि । च्वय्च्वंगु मार्गय् थ्यंकेत जिके ध्यान विधि नं सयेका काये धुंकागु दु । अथेजुया: च्वय्थ्यंक वनेत उलि थाकुडं मखुत । विपश्यनायात वृद्धि याना यंका: याकनं हे अरहन्त फल प्राप्त यायेफडं ।

अनलिपा थःथःपिसं प्राप्त यानागु अरहन्त फलया गुण बारे  
जिथाय् वयाः कं वई । उगु इलय् भिद्वः चक्रवालया देवब्रम्हापिं  
नं बिज्याई ।

‘गुहस्थ व भिक्षुपिनिगु हुल मदुथाय् बुद्धपिन्त अनुकूल जूगु  
थासे च्वंवेने माल धकाः बिचाः यानाः सुं मदुथाय् एकान्तगु  
थासय् च्वं बिज्यात ।

भगवान बुद्धयाके ध्यान सयेकाः सीकाः अभ्यासयानाः  
याकनं हे प्यंगू प्रतिसम्भिदा नापं उपिं दक्व भिक्षुपिसं अर्हत्  
मार्गफल प्राप्तयात । उपिं भिक्षुपिं पुखुलिई पलेस्वां थें  
शोभायमान जुयाः च्वनाच्चन ।

दकले न्हापां अर्हत् फल प्राप्त याःम्ह भिक्षुं थम्हं प्राप्त  
यानागु अर्हत् फलया गुण कनेगु इच्छा यानाः भगवान बुद्धया  
न्त्यःने वन । थये हे मेमेपिं भिक्षुपिं नं बुद्धया न्त्यःने दं वन ।  
गथे प्रब्रजितपिं भिक्षाटन बिज्याइबले लाइन मिलेजुयाः बिज्याइगु  
खः अथे हे लाइन च्वनाः बुद्धया न्त्यःने थःथःपिसं प्राप्त  
यानागु अर्हत् फलया खँ कनेत थ्यंकः वल । उगु इलय् मेपिं  
नं यक्व भिक्षुपिं नं दुगु जुयाः उमित थःगु खँ कनेत मछिनाः  
अथे हे च्वना च्वन ।

न्यासः अरहन्त भिक्षुपिं भगवान बुद्धया न्त्यःने थ्यंबले  
सुपांय् मदुगु यचुगु आकाशय् पूर्वपाखें लूगु चन्द्रमा अतिकं

जाज्वल्यमान जुड्थे बुद्धोत्पाद नवम्क्षणा सुशोभित जुयाः तसकं  
बांलानाच्चन ।

थथे निष्कलंक चन्द्रमा लुयाच्चंगु इलय् क्लेश मदयेधुकूम्ह  
अरहन्त भिक्षुपिनि दथुई सम्यक सम्बुद्ध कपिलवस्तु सतिकया  
महावन जङ्गलय् अत्यन्त शोभायमान जुडुक च्वनाबिज्यात ।

थुगु घटना दकले न्हापां महावन जङ्गलया जःखःच्चपिं  
देवगणपिसं सीकाः मेपिं देवतापिन्त सःताः आह्वान यात -  
'भो देवगणपिं ! भगवान बुद्धयाथाय् वनेनु । वसपोलया दर्शन  
याःसा, धर्मश्रवण याःसा, संघपिनिगु दर्शन याःसा तःधंगु  
फल प्राप्त ज्वी ।' थुलि न्यंके धुंकाः उपिं दक्व देवगणपिं बुद्ध  
नापं नकतिनि अहंतु फल प्राप्त जूपिं न्यासःम्ह भिक्षुपिंत  
वन्दनायाना थःथगु थासय् दनाच्चन ।

थथे देवतापिसं छम्हेस्यां मेम्हेसित आह्वान याःगु न्यनाः  
स्वद्वःगु योजन ताःहाकःगु हिमवन्त जङ्गल, जम्बुद्विप,  
पुब्बविदेहद्विप, अपरगोयान द्विप, उत्तरकुरु द्विग सहित चिचीधंगु  
द्विप निद्वः दुगु थ्व चक्रवाल नापं भिद्वः चक्रवाल दुने दुगु  
दक्व देवाब्रम्हापिनिगु समागम जुल ।

द्वःछि चक्रवालयात छगू सहश्र लोकधातु धाई । थुगु  
भिगू सहश्र लोकधातुयात पालि भाषं 'दस हि लोकधातु हि  
च' धयातःगु दु । मुलु तयेगु थलय् जाय्क मुलु तयातःथे थुगु

चक्रवालं निसं ब्रम्हलोक्य् थ्यंक मुलु छपु जक नं तयेगु थाय्  
मदेक देवब्रम्हापिं जायाच्चन ।

सिंहल द्विप (श्रीलंका)य् दुगु न्हेगू गजू दुगु लोहप्रसाद  
नांया विहार थें तगवःगु त्वहं दकले क्वय्च्वंगु प्रथम ध्यान  
ब्रम्हभुवनं कुतके बले प्यला लिपाजक पृथ्वी थ्यनी । थये  
आकाशं तू छगः जक नं कुर्केगु थाय् मदेक देवब्रम्हापिं  
जायाच्चन ।

अथे जूसां चक्रवतीं जुजु च्वनेगु थाय् तःधं जुइथें भगवान्  
बुद्ध च्वना विज्यायेगु थाय् अथे हे तःधं जुयाच्चन । भचा  
लिवाक वःसां मेमेपिं जुजुपिं चक्रवतिं जुजुया लिक्क च्वने  
वइथें लिपा वःपिं देवतापिं, ब्रम्हापिन्त नं बुद्धया नाप च्वनेगु  
थाय् दयाच्चन ।

भगवान् बुद्धया लिक्कसं मृगया सँ समानगु थासय् नं  
नीम्ह स्वीम्ह देव ब्रम्हापिसं सूक्ष्म रूप धारणयानाः थाय्  
कयाः च्वनाच्चन । दकले ल्युने नं छवीम्ह देवतापिसं सूक्ष्मरूप  
धारण यानाः थाय् कयाच्चन ।

प्यम्ह सुद्धावास ब्रम्हापिं सुद्धावास भुवनय् समापत्ति ध्यानय्  
च्वनाच्चंगु अवस्थाय् महावन जइलय् देव ब्रम्हापिनि समागम  
जुया च्वंगु मसिया च्वन । थःपिसं धयातयागु ईं फुकाः  
समापत्ति ध्यानं दनाः स्वबले ब्रम्हभूवन सुनसान जुयाच्चंगु

खन । ब्रम्हापिं गन बिज्यात जुई धकाः ध्यानं बिचाः यानाः  
 स्वःबले कपिलवस्तुया महावन जङ्गल्य् देवब्रम्हापिं समागम  
 जुयाच्चंगु सिद्धकल । श्व समागम तःधंगु समागम खः ।  
 भीपिं समापत्ति ध्यान्य् च्वना च्वनागुलिं मसिल । आ लिवाय्  
 धुंकुगुलिं थाय् कायेत थाकुइगु जुल । अथे जुयाः भीपिं ल्हाः  
 खालिं वनेगु ठिक जुइमखु । छु नं उपहार ज्वनाः वनेमाली  
 धकाः बिचाः यानाः उगु समागम्य् थःपिं नं च्वनेगु जानकारी  
 बीत व भगवान बुद्धया गुण प्रशंसा यायेत दक्खस्यां छगू छगू  
 गाथा दयेकाः सुद्धावास ब्रम्हलोकं छम्ह ब्रम्हा पूर्व चक्रवालया  
 च्वकाय् क्वहाँ बिज्यात । गनं नं थाय् खालि मद्दुगुलिं चक्रवालया  
 च्वकाय् च्वना बिज्याःगु खः । नीलकसिण प्रधान जुयाच्चंगु  
 चतुर्थध्यान समापत्तिई च्वनाः वँचुगु रङ्गया तेज पिकयाः अन  
 महासमागम्य् बिज्यानाच्चवंपिं देवब्रम्हापिन्त मणिया कवच  
 तयातःथै यानाः थः थ्यंगु सुचं बिल ।

थथे सुचं बिइ धुंकाः भगवान बुद्धया लिक्क वनाः  
 आदरपूर्वक वन्दना यानाः पाय्छिगु थासय् दनाः थम्हं दयेकागु  
 गाथा व्वनाः न्यंकल -

महासमयो पवनस्मिं देवकाया समागता ।

आगतम्ह इमं धम्मसमयं दक्खिताये अपराजित संघन्ति ॥

अर्य - 'भो भगवान ! थुगु महावन्य् जङ्गलनिसें चक्रवालतक  
 भिद्धः चक्रवालं बिज्याःपिं देवब्रम्हापिसं जाःगु महासमागम

जुयाच्चंगु दु । थ्व महासमागम जुयाच्चंगुया मूल कारण  
 अभिसङ्खार मार, देवपुत्तमार, किलेसमार धयागु शत्रु सैन्य  
 नाप त्वाना: त्याकूपिं आर्य पुद्गलपिनि दर्शन घायेगु इच्छां  
 देवब्रम्हापिं समागम जुया च्वंगु ख: ।'

थये कने धुंका: थ: क्वहौंवया च्वनागु न्हापायागु चक्रवालया  
 च्वकाय् तुं च्वंवन ।

अनंलिपा निम्हम्ह ब्रम्हा दक्षिण चक्रवालया च्वकाय् क्वहौं  
 बिज्याना: पीतकसिण प्रधान जुयाच्चंगु चतुर्य ध्यानय् च्वना:  
 म्हासुगु वर्णया तेज पिकया: समागम जुयाच्चंगु देवब्रम्हापिंसं  
 म्हासुगु रङ्गया हे मूवंगु तासया लं फिना त:गु थें च्वंका:  
 देवब्रम्हाया न्त्य:ने थ: थ्यंगु जानकारी विडित न्हापायाम्ह  
 ब्रम्हां थें भगवान बुद्धया लिक्क वना: थम्हं दयेकागु गाया  
 व्वना: न्यंकल -

तत्र भिक्खवो समादहंसु  
 चित्तमत्तनो उजुकं अपसुं  
 सारथी व नेत्तानि गहेत्वा  
 इन्द्रियानि रक्खन्ति पण्डिता'ति ॥

अर्थ - 'भो भगवान ! थुगु समागमय् बिज्याना च्वंपिं  
 न्यास:म्ह भिक्षुपिं लोकुत्तर समाधिया आरम्मणपाखें सुमेरू  
 पवंत थें स्थीर चित्त जुयाच्चंपिं ख: । साधारण पृथकजनपिनि  
 'गोमुत्त वङ्ग' धैगु वक्र चित्त, 'चन्द्रलेखा' धयागु वक्र चित्त,

'नङ्गलकोटि' धैगु वक्र चित्त पाखे अलग जुयाः वाण थें तप्यंगु चित्त दुपि खः ।

थ्व खँयात भचा बांलाक थुइके । न्यासिवनाच्चंम्ह गोहं पिसाव याइं बले वं याःगु पिसाव छथाय् जक मलासे उखेंथुखें लाइगु थें जन्मभर दुश्चरित्र कर्मय् जुयाच्चंपिं प्राणीपिंके 'गोमुत्तवक्र' धैगु वक्र (ब्यक्वःगु) चित्त दयाच्चनी ।

चन्द्रमा नं दथुं निसें क्वय्थ्यंक बेक्वया च्वंगु दर्इ । अथे हे द्वितीय वैश, तृतीय वैशतक दुश्चरित्र कर्मय् जुयाच्चंपिं प्राणीपिंके 'चन्द्रलेखा' धैगु वक्र चित्त दयाच्चनी ।

हलोया फालिया च्वका नं बेक्वःथें तृतीय वैशय् थ्यंकाः दुश्चरित्र कर्मय् जुयाच्चंपिं प्राणीपिंके 'नङ्गलकोटी' धैगु वक्र चित्त दयाच्चनी ।

तर उपिं (न्यासःम्ह भिक्षुपिं) थ्व स्वंगू प्रकारया वक्र चित्तं अलग जुयाः जन्मभर दुश्चरित्र क्लेशं मुक्त जुयाः गनं हे गौचा मद्गु कथि थें तप्यंगु चित्त दुपिं जुयाच्चन ।

तसकं इयातु मजुइक भारी क्वबिकाः मायंवंगु लेंय् उत्तिकं बल दुपिं निम्ह सल तय्त उत्तिग्यंक यंका च्वंम्ह सारथी कोरां मदासे लगामं जक रथ न्ह्याका च्वंयें चक्षु आदि खुगू इन्द्रियरूपी मार्गय् चित्तरूपी रथ खुगू न्ह्याकाच्चंपिं न्यासः आर्य श्रावकपिन्त इष्टारम्मण अनिष्टारम्मया कारणं हषं व विस्मातपाखें अलग जुइत तःधंगु कोशिस, वीर्य, संयम जुइगु आवश्यक मदु ।



'छलङ्गपेक्ख' नांया मार्ग प्राप्त यायेत नं तःधंगु कोशिस,  
वीर्यं, संयम जुड्गु आवश्यक मदु । स्मृतिरूपी लगाम ज्वनेगु  
जक ज्यायानाः थः थ्यंके माःगु थासय् थ्यंके वनेफर्ड । थुगु  
प्रकारं गुणवान जुयाच्चंविं श्रावकसंघपिनि दर्शन यायेत जिपिं  
थन समागमय् वयागु खः धकाः बिन्ति यात । बिन्ति यायेधुंकाः  
थः क्वहाँ वयागु दक्षिण चक्रवाल पर्वतया च्वकाय् च्वं  
बिज्यात ।

अनंलिपा स्वम्हम्ह ब्रम्हा पश्चिम चक्रवालया च्वकाय् क्वहाँ  
बिज्यानाः लोहित कसिण प्रधान जुयाच्चंगु चतुर्थ ध्यानय् दुहाँ  
बिज्यानाः ह्यांगु वर्णया तेज पिकयाः समागम जया च्वंथाय्  
देव ब्रम्हापिं समेत ह्यांगु कम्बलं न्यया तःगुथें च्वंके थः  
वयागु जानकारी सुचं बिडित न्हापायापिं ब्रम्हापिसं थें गाथा  
ब्बनाः न्यंकल -

छेत्वा खीलं छेत्वा पलिघं  
इन्द्रखीलं ऊहच्च मनेजा  
ते चरन्ति सुद्धा विमला  
चक्खुमता सुदन्ता सुसुनागा'ति ।

अर्थ - अंगलय् वा बैय् ताना तःगु नकिं वा स्तम्भ लिडित  
थाकुड्गु थें सत्वप्राणीपिनिगु स्कन्ध सन्तती दुगु राग, द्वेष व  
मोह लिकायेत थाकुड्गु जूगुलिं इन्द्रखील धकाः धाःगु खः ।

नगरया लुखाय् चुक् तयाः खापा तिना तडबलय् नगरय्  
 द्वाहाँ वने मफड्गु थें राग, द्वेष व मोहं यानाः निर्वाणया  
 नगरय् द्वाहाँ वने मफयेक पना तड्गु जुगुलिं थुकियात 'पलिघ'  
 धाई । न्यागः मिखा दया बिज्याःम्ह भगवान बुद्ध थें ज्याम्ह  
 उपाध्याय गुरुया न्ह्यःने उपदेश ओवाद न्यनाः दमन याये  
 धुंकूगु इन्द्रिय दुम्ह अरहन्त पदगलपिसं खील, इन्द्रखील व  
 पलिघयात हां निसें त्यहें यने धुंकूगु दु । थःके दुगुलिई सन्तोष  
 घानाः परम सन्तुष्टि जुयाः नये, त्वनेगुलिइ सन्तोष जुयाः  
 प्यंगुलिं दिशाय् वने न्ह्याःसा सुनानं पने मफयेक स्वच्छन्दरूपं  
 विचरण याये फड्गु जूगुलिं उपिं न्ह्याबलें स्वतन्त्र जुयाच्चनी ।

अनलिपा हानं प्यम्हम्ह ब्रम्हा नं उत्तर दिशया चक्रवालया  
 च्वकाय् क्वहाँवयाः ओदात कसिण प्रधान जुयाच्चंगु तुयुगु  
 वर्णया तेज पिकयाः समागम जुयाच्चंथाय् च्वंपिं देवतापिं  
 नापं तुयुगु कुन्दपुष्य स्वांया वर्णयागु वस्त्र फिनातःगु थें च्वंक  
 थः वयागु सुचं बिइत थुगु गाथा न्यंकल -

ये केचि बुद्धं सरणं गतासे  
 न ते गमिस्सन्ति अपाय भूमिं  
 पहाय मानुसं देहं  
 देवकायं परिपूरेस्सन्ती'ति ॥

अर्थ - लोकुत्तर शरणाय् वनीपिं अवश्य नं प्यंगू अपाय  
 दुर्गतिई लाइमखु । छुं जुयाः पुनर्जन्म जुड्गु जूसां मनुष्य देह

त्वःतावनाः देवकाय (देवता) जुडखनी । थथे निगू फल प्राप्त जुई । तर लौकिक शरणाय् वनीपिं अपाय दुर्गतिड मवनीगु निश्चय जूसां मनुष्य देह तोते धुंकाः देवकाय ज्वी नं फु, मज्वी नं फु । थुके छुं निश्चय मदु ।

(बुद्धया शरणाय् वनेगु थें धर्मया शरणाय् वनेगु व संघया शरणाय् वनेगु आनिशंस नं उथें हे खः ।)

भगवान बुद्धं दिव्य चक्षु अभिजां अवलोकन याना बिज्याःबले क्वय् पृथ्वीलोकंनिसें अकनिट्ठ ब्रम्हलोकतक खचाखच च्वनाच्चंपिं देवब्रम्हापिं खनाबिज्यात । ' थुपिं भिक्षुपिसं थःके दिव्यचक्षु अभिजा दुसां उकियात मछ्यःगुलिं थुलि यक्व देवब्रम्हापिं समागम जुयाः नं उकिया छुं खें सिके मफुत । आः जिं थुपिं भिक्षुपिन्त थुकिया बारे धायेमाल धकाः 'येभुय्येन भिक्खवे दससु लोकधातु सु .....' आदि सूत्र चरित्र अनुसार देशना यानाबिज्यात ।

भगवान बुद्धं थुपिं देवब्रम्हापिसं छु बिचाः यानाच्च्वन धकाः 'चेतोपरिय जानं' स्वया बिज्याःबले 'महानुभाव जुया च्वंपिं देवब्रम्हापिनिगु कुलया नां जक सम्बोधन याइगु जुई, भीपिं थें अल्पानुभाव दुपिं देवब्रम्हापिनिगु नां काइ मखु ज्वी' धैगु मनय् बिचा यानाच्च्वंगु धकाः सीकाबिज्यात । उकिं वसपोलं महानुभाव व अल्पानुभाव दुपिं निगू पुचःयागु नां कयाः मन

प्रशन्न यानाबिज्यात । अनलिपा 'सम्मापरिब्बाजनीय' आदि  
सूत्र चरित्र अनुसार देशना यानाबिज्यात ।

थुकथं महाकाश्यप महास्थविरं न्हापांगु संगायना ज्वीगु  
मण्डप दुने लायातःगु धर्मासनय् विराजमान जुयाः न्यना  
बिज्याःगु न्थ्यसःपा आनन्द स्थविरं लिसः बियाबिज्यात ।

•

## महासमय सुतं

एवं मे सुतं एकं समयं भगवा, सक्केसु विहरति  
कपिलवत्थुस्मिं महावने महता भिक्खुसंघेन सट्ठिं पञ्चमत्तेहि  
भिक्खुसतेहि सब्बेहेव अरहन्तेहि । दसहि च लोकधातूहि देवता  
येभ्युयेन सन्निपतिता होन्ति भगवन्तं दस्सनाय भिक्खुसंघञ्च ।  
अथ खो चतुन्नं सुद्धावासकायिकानं देवानं एतदहोसि । अयं  
खो भगवा सक्केसु विहरति कपिलवत्थुस्मिं महावने महता  
भिक्खुसंघेन सट्ठिं पञ्चमत्तेहि भिक्खुसतेहि सब्बेहेव अरहन्तेहि ।  
दसहि च लोकधातूहि देवता येभ्युयेन सन्निपतिता होन्ति भगवन्तं  
दस्सनाय भिक्खुसंघञ्च । यन्नू येन मयम्पि । भगवा  
तेनुपसंकेमेय्याम उपसंकमित्वा भगवतो सन्तिके पच्चेकगाथं  
भासेय्यामाति ।

अथ खो ता देवता सेय्यथापि नाम बलवा पुरिसो सम्मिञ्जित  
वा बाहं पसारेय्य पसारितं वा बाहं सम्मिञ्जेय्य एवमेव

त्वःतावनाः देवकाय (देवता) जुइखनी । थथे निगू फल प्राप्त जुई । तर लौकिक शरणाय् वनीपिं अपाय दुर्गतिइ मवनीगु निश्चय जूसां मनुष्य देह तोते धुंकाः देवकाय ज्वी नं फु, मज्वी नं फु । थुके छुं निश्चय मदु ।

(बुद्धया शरणाय् वनेगु थें धर्मया शरणाय् वनेगु व संघया शरणाय् वनेगु आनिशंस नं उथें हे खः ।)

भगवान बुद्धं दिव्य चक्षु अभिजां अवलोकन याना बिज्याःबले क्वय् पृथ्वीलोकंनिसें अकनिट्ठ ब्रम्हलोकतक खचाखच च्वनाच्च्वंपिं देवब्रम्हापिं खनाबिज्यात । ' थुपिं भिक्षुपिसं थःके दिव्यचक्षु अभिजा दुसां उकियात मछ्यःगुलिं थुलि यक्व देवब्रम्हापिं समागम जुयाः नं उकिया छुं खें सिके मफुत । आः जिं थुपिं भिक्षुपिन्त थुकिया बारे धायेमाल धकाः 'येभ्ययेन भिक्खवे दससु लोकधातु सु .....' आदि सूत्र चरित्र अनुसार देशना यानाबिज्यात ।

भगवान बुद्धं थुपिं देवब्रम्हापिसं छु बिचाः यानाच्च्वन धकाः 'चेतोपरिय ज्ञानं' स्वया बिज्याःबले 'महानुभाव जुया च्वंपिं देवब्रम्हापिनिगु कुलया नां जक सम्बोधन पाइगु जुई, भ्नीपिं थें अल्पानुभाव दुपिं देवब्रम्हापिनिगु नां काइ मखु ज्वी' धैगु मनय् बिचा यानाच्च्वंगु धकाः सीकाबिज्यात । उकिं वसपोलं महानुभाव व अल्पानुभाव दुपिं निगू पुचःपागु नां कयाः मन

प्रश्न यानाबिज्यात । अनलिपा 'सम्मापरिब्बाजनीय' आदि सूत्र चरित्र अनुसार देशना यानाबिज्यात ।

थुकथं महाकाश्यप महास्थविरं न्हापांगु संगायना ज्वीगु मण्डप दुने लायातःगु धर्मासनय् विराजमान जुयाः न्यना बिज्याःगु न्त्यसःया आनन्द स्थविरं लिसः बियाबिज्यात ।



## महासमय सुत्तं

एवं मे सुत्तं एकं समयं भगवा, सक्केसु विहरति कपिलवत्थुस्मिं महावने महता भिक्खुसंघेन सद्धिं पञ्चमत्तेहि भिक्खुसतेहि सब्बेहेव अरहन्तेहि । दसहि च लोकधातूहि देवता येभुय्येन सन्निपतिता होन्ति भगवन्तं दस्सनाय भिक्खुसंघञ्च । अथ खो चतुन्नं सुद्धावासकायिकानं देवानं एतदहोसि । अयं खो भगवा सक्केसु विहरति कपिलवत्थुस्मिं महावने महता भिक्खुसंघेन सद्धिं पञ्चमत्तेहि भिक्खुसतेहि सब्बेहेव अरहन्तेहि । दसहि च लोकधातूहि देवता येभुय्येन सन्निपतिता होन्ति भगवन्तं दस्सनाय भिक्खुसंघञ्च । यन्नू येन मयम्पि । भगवा तेनुपसंकेमेय्याम उपसंकमित्वा भगवतो सन्तिके पच्चेकगाथं भासेय्यामाति ।

अथ खो ता देवता सेय्ययापि नाम बलवा पुरिसो सम्मिञ्जित वा बाहं पसारेय्य पसारितं वा बाहं सम्मिञ्जेय्य एवमेव

सुद्धावासेसु देवेसु अन्तरहिता भगवतो पुरतो पातुरहंसु । अथ  
खो ता देवता भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं अट्ठंसु । एकमन्तं  
ठिता खो एका देवता भगवतो सन्तिके इमं गाथं अभासि -  
महासमयो पवनस्मिं, देवकाया समागता ।

आगतम्ह इमं धम्मसमयं, दक्खिताये अपराजितसंघन्ति ॥१॥

अथ खो अपरा देवता भगवतो सन्तिके इमं गाथं अभासि -  
तत्र खो भिक्खवो समादहंसु, चित्तं अत्तनो उजुकमकंसु । सारथी  
व नेत्तानि गहेत्वा, इन्द्रियानि रक्खन्ति पण्डिताति ॥२॥

अथ खो अपरा देवता भगवतो सन्तिके इमं गाथं अभासि -  
छेत्वा खिलं छेत्वा पलिघं, इन्द्रखीलं उहच्चमनेजा । ते चरन्ति  
सुद्धा विमला, चक्खुमता सुदन्ता सुसुनागाति ॥३॥

अथ खो अपरा देवता भगवतो सन्तिके इमं गाथं अभासि -  
ये केचि बुद्धं शरणं गतासे, न ते गमिस्सन्ति अपाय । पहाय  
मानुसं देहं, देवकायं परिपुरेस्सन्तीति ॥४॥

अथ खो भगवा भिक्खु आमन्तेसि । येभुत्थेन भिक्खवे  
दससु लोकधातूसु देवता सन्निपतिता तथागतं दस्सनाय  
भिक्खुसंघञ्च । ये पि ते भिक्खवे अहेसुं अतीतमद्धानं अरहन्तो  
सम्मासम्बुद्धा तेसम्यि भगवन्तानं एतपरमायेव देवता सन्निपतिता  
अहेसुं सेय्यथापि मह्यं एतरहि ।

ये पि ते भिक्खवे भविस्सन्ति अनागतमद्धानं अरहन्तो  
सम्मासम्बुद्धा तेसम्पि भगवन्तानं एतपरमायेव देवता सन्निपतिता  
भविस्सन्ति सेय्यथापिं मह्यं एतरहि । आचिक्खिस्सामि भिक्खवे  
देवकायानं नामानि, कित्तयिस्सामि भिक्खवे देवकायानं नामानि,  
देसिस्सामि भिक्खवे देवकायानं नामानि । तं सुणाथ साधुकं  
मनसिकरोथ भासिस्सामीति । एवं भन्तेति खो ते भिक्खू  
भगवतो पच्चस्सोसुं । भगवा एतदवोच -

सिलोकमनुस्सामि, यत्थ भुम्मा तदस्सिता ।

ये सिता गिरिगढभारं, पहितत्ता समाहिता ॥५॥

पुथुसीहाव सल्लीणा, लोमहंसाभिसम्भुनो ।

ओदात-मनसा सुद्धा, विप्पसन्नमनाविला ॥६॥

भिय्यो पञ्चसते जत्वा, वने कापिलवत्थवे ।

ततो आमन्तयी सत्था, सावके सासने रते ॥७॥

देवकाया अभिक्कन्ता, ते विजानाथ भिक्खवो ।

ते च आतप्पमकरुं, सुत्वा बुद्धस्स सासन ॥८॥

तेसं पातुरहु ज्ञाणं, अमनुस्सानदस्सनं ।

अप्पके सतमद्दक्खुं सहस्सं अथ संत्तति ॥९॥

सतं एके सहस्सानं, अमनुस्सानमद्दसुं ।

अप्पेकेनन्तमद्दक्खुं, दिसा सब्बा फुठा अहु ॥१०॥



सुद्धावासेसु देवेसु अन्तरहिता भगवतो पुरतो पातुरहंसु । अथ  
खो ता देवता भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं अट्ठंसु । एकमन्तं  
ठिता खो एका देवता भगवतो सन्तिके इमं गाथं अभासि -  
महासमयो पवनस्मिं, देवकाया समागता ।

आगतम्ह इमं धम्मसमयं, दक्खिताये अपराजितसंघन्ति ॥१॥

अथ खो अपरा देवता भगवतो सन्तिके इमं गाथं अभासि -  
तत्र खो भिक्खवो समादहंसु, चित्तं अत्तनो उजुकमकंसु । सारथी  
व नेत्तानि गहेत्वा, इन्द्रियानि रक्खन्ति पण्डिताति ॥२॥

अथ खो अपरा देवता भगवतो सन्तिके इमं गाथं अभासि -  
छेत्वा खिलं छेत्वा पलिघं, इन्द्रखीलं उहच्चमनेजा । ते चरन्ति  
सुद्धा विमला, चक्खुमता सुदन्ता सुसुनागाति ॥३॥

अथ खो अपरा देवता भगवतो सन्तिके इमं गाथं अभासि -  
ये केचि बुद्धं शरणं गतासे, न ते गमिस्सन्ति अपाय । पहाय  
मानुसं देहं, देवकायं परिपुरेस्सन्तीति ॥४॥

अथ खो भगवा भिक्खु आमन्तेसि । येभ्येन भिक्खवे  
दससु लोकधातूसु देवता सन्निपतिता तथागतं दस्सनाय  
भिक्खुसंघञ्च । ये पि ते भिक्खवे अहेसुं अतीतमद्धानं अरहन्तो  
सम्मासम्बुद्धा तेसम्यि भगवन्तानं एतपरमायेव देवता सन्निपतिता  
अहेसुं सेट्थथापि मह्यं एतरहि ।

ये पि ते भिक्खवे भविस्सन्ति अनागतमद्धानं अरहन्तो  
सम्भासम्बुद्धा तेसम्पि भगवन्तानं एतपरमायेव देवता सन्निपतिता  
भविस्सन्ति सेट्थयापिं मह्यं एतरहि । आचिक्खिस्सामि भिक्खवे  
देवकायानं नामानि, कित्तयिस्सामि भिक्खवे देवकायानं नामानि,  
देसिस्सामि भिक्खवे देवकायानं नामानि । तं सुणाथ साधुकं  
मनसिकरोथ भासिस्सामीति । एवं भन्तेति खो ते भिक्खु  
भगवतो पच्चस्सोसुं । भगवा एतदवोच -

सिलोकमनुस्सामि, यत्थ भुम्मा तदस्सिता ।

ये सिता गिरिगब्भारं, पहितत्ता समाहिता ॥५॥

पुथुसीहाव सल्लीणा, लोमहंसाभिसम्भुनो ।

ओदात-मनसा सुद्धा, विप्पसन्नमनाविला ॥६॥

भिट्ठयो पञ्चसते जत्त्वा, वने कापिलवत्थवे ।

ततो आमन्तयी सत्था, सावके सासने रते ॥७॥

देवकाया अभिक्कन्ता, ते विजानाथ भिक्खवो ।

ते च आतप्पमकरुं, सुत्वा बुद्धस्स सासन ॥८॥

तेसं पातुरहु ज्राणं, अमनुस्सानदस्सनं ।

अप्पके सतमद्दक्खुं सहस्सं अथ संत्तति ॥९॥

सतं एके सहस्सानं, अमनुस्सानमद्दसुं ।

अप्पेकेनन्तमद्दक्खुं, दिसा सब्बा फुठा अहु ॥१०॥

तञ्च सब्बं अभिञ्जाय, ववक्खित्त्वान चक्खुमा ।  
 ततो आमन्तयी सत्था, सावके सासने रते ॥११॥  
 देवकाया अभिक्कन्ता, ते विजानाथ भिक्खवो ।  
 ये वोहं कित्तयिस्सामि, गिराहि अनुपुब्बसो ॥१२॥  
 सत्त सहस्सा ते यक्खा, भुम्मा कापिलवत्थवा ।  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥१३॥  
 छ सहस्सा हेमवता, यक्खा नानत्तवण्णिणो ।  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥१४॥  
 सातागिरा तिसहस्सा, यक्खा नानत्तवण्णिणो ।  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥१५॥  
 इच्चेते सोलससहस्सा, यक्खा नानत्तवण्णिणो ।  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥१६॥  
 वेस्सामित्ता पञ्चसता, यक्खा नानत्तवण्णिणो ।  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥१७॥

कुम्भीरो राजगहिको, वेपुल्लस्स निवेसनं ।  
 भिय्यो नं, सतसहस्सं, यक्खानं पयिरूपासति ।  
 कुम्भीरो राजगहिको, सोपाग समितिं वनं ॥१८॥  
 पुरिमञ्च दिसं राजा, धतरट्ठो तं पसासति ।  
 गन्धब्बानं आधिपति, महाराजा यसस्सि सो ॥१९॥  
 पुत्तापि तस्स बहवो, इन्दनामा महब्बला ।  
 इट्ठिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥२०॥  
 दक्खिणं च दिसं राजा, विरूल्हो तं पसासति ।  
 कुम्भण्डानं आधिपति, महाराजा यसस्सि सो ॥२१॥  
 पुत्तापि तस्स बहवो, इन्दनामा महब्बला ।  
 इट्ठिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥२२॥  
 पच्छिमञ्च दिसं राजा, विरूपक्खो तं पसासति ।  
 नागानं आधिपति, महाराजा यसस्सि सो ॥२३॥  
 पुत्तापि तस्स बहवो, इन्दनामा महब्बला ।  
 इट्ठिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥२४॥  
 उत्तरञ्च दिसं राजा, कुवेरो त पसासति ।  
 यक्खानं आधिपति, महाराजा यसस्सि सो ॥२५॥

तञ्च सब्बं अभिञ्जाय, ववक्खित्त्वान चक्खुमा ।  
 ततो आमन्तयी सत्था, सावके सासने रते ॥११॥  
 देवकाया अभिक्कन्ता, ते विजानाथ भिक्खवो ।  
 ये वोहं कित्तपिस्सामि, गिराहि अनुपुब्बसो ॥१२॥  
 सत्त सहस्सा ते यक्खा, भुम्मा कापिलवत्थवा ।  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥१३॥  
 छ सहस्सा हेमवता, यक्खा नानत्तवण्णानो ।  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥१४॥  
 सातागिरा तिसहस्सा, यक्खा नानत्तवण्णानो ।  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥१५॥  
 इच्चेते सोलससहस्सा, यक्खा नानत्तवण्णानो ।  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥१६॥  
 वेस्सामित्ता पञ्चसता, यक्खा नानत्तवण्णानो ।  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥१७॥

कुम्भीरो राजगहिको, वेपुल्लस्स निवेसनं ।  
 भिद्यो नं, सतसहस्सं, यक्खानं पयिरूपासति ।  
 कुम्भीरो राजगहिको, सोपाग समितिं वनं ॥१८॥  
 पुरिमञ्च दिसं राजा, धतरट्ठो तं पसासति ।  
 गन्धब्बानं आधिपति, महाराजा यसस्सि सो ॥१९॥  
 पुत्तापि तस्स बहवो, इन्दनामा महब्बला ।  
 इट्ठिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥२०॥  
 दक्खिणं च दिसं राजा, विरूहो तं पसासति ।  
 कुम्भण्डानं आधिपति, महाराजा यसस्सि सो ॥२१॥  
 पुत्तापि तस्स बहवो, इन्दनामा महब्बला ।  
 इट्ठिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥२२॥  
 पच्छिमञ्च दिसं राजा, विरूपक्खो तं पसासति ।  
 नागानं आधिपति, महाराजा यसस्सि सो ॥२३॥  
 पुत्तापि तस्स बहवो, इन्दनामा महब्बला ।  
 इट्ठिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥२४॥  
 उत्तरञ्च दिसं राजा, कुवेरो त पसासति ।  
 यक्खानं आधिपति, महाराजा यसस्सि सो ॥२५॥

पुतापि तस्स बहवो, इन्दनामा महब्बला ।  
 इट्ठिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥२६॥  
 पुरिमं दिसं धतरट्ठो, दक्खिणेन विरूल्हको ।  
 पच्छिमेन विरूपक्खो, कुवेरो उत्तरं दिसं ॥२७॥  
 चत्तारो ते महाराजा, समन्ता चतुरो दिसा ।  
 दहल्लमाना अट्ठंसु, वने कापिलवत्थवे ॥२८॥  
 तेसं मायाविनो दासा, आगुं वञ्चनिका सठा ।  
 माया कुटेण्डु वेटेण्डु, विट्ठच्च विट्ठो सह ॥२९॥  
 चन्दनो कामसेट्ठो च, किन्नुघण्डु निघण्डु च ।  
 पणादो ओपमञ्जो च, देवसूतो च मातली ॥३०॥  
 चित्तसेनो च गन्धब्बो, नलो राजा जनेसभो ।  
 आगुं पञ्चसिखो चेव, तिम्बरू सुरियवच्छसा ॥३१॥  
 एते चञ्चे च राजानो, गन्धब्बा सहरागुभि ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥३२॥  
 अथागु नाभसा नागा, वेसाला सह तच्छका ।  
 कम्बलस्सतरा आगुं, पायागा सह जातिभि ॥३३॥  
 यामुना धतरट्ठा च, आगुं नागा यसस्सिनो ।  
 एरावणो महानागो, सोपाग समितिं वनं ॥३४॥

ये नागराजे सहसा हरन्ति,  
 दिब्बा दिजा पक्खि विसुद्ध चक्खु ।  
 वेहासया ते वनमञ्जुपत्ता,  
 चित्रा सुपण्णा इति तेसं नामामि ॥३५॥  
 अभयं तदा नागराजानमासि,  
 सुपण्णतो खेममकासि बुद्धो ।  
 सण्हाहि वाचाहि उपह्वयन्ता,  
 नागा सुपण्णा सरणमगंसु बुद्ध ॥३६॥  
 जिता वजिरहत्थेन, समुद्दं असुरासिता ।  
 भातरो वासवस्सेते, इद्धिमन्तो यसस्सिनो ॥३७॥  
 कालकञ्जा महाभिंसा, असुरा दानवेघसा ।  
 वेपचिति सुचिति च, पहारादो नमुची सह ॥३८॥  
 सतं च बलिपुत्तानं, सब्बे वेरोचनामका ।  
 सन्नद्धित्वा बलिं सेनं, राहुभद्दमुपागमुं ।  
 समयोदानि भद्दन्ते, भिक्खूनं समितिं वनं ॥३९॥  
 आपो च देवा पठवी च, तेजो वायो तदागमुं ।  
 वरुणा वारुणा देवा, सोमो च यससा सह ।  
 मेत्ता करुणा कायिका, आगुं देवा यसस्सिनो ॥४०॥  
 दसेते दसधा काया, सब्बे नानत्तवण्णिनो ।  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥४१॥



पुतापि तस्स बहवो, इन्दनामा महब्बला ।  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥२६॥  
 पुरिमं दिसं धतरट्ठो, दक्खिणेन विरूल्हको ।  
 पच्छिमेन विरूपक्खो, कुवेरो उत्तरं दिसं ॥२७॥  
 चत्तारो ते महाराजा, समन्ता चतुरो दिसा ।  
 दट्ठल्लमाना अट्ठंसु, वने कापिलवत्थवे ॥२८॥  
 तेसं मायाविनो दासा, आगुं वञ्चनिका सठा ।  
 माया कुटेण्डु वेटेण्डु, विटुच्च विटुडो सह ॥२९॥  
 चन्दनो कामसेट्ठो च, किन्नुघण्डु निघण्डु च ।  
 पणादो ओपमञ्जो च, देवसूतो च भातली ॥३०॥  
 चित्तसेनो च गन्धब्बो, नलो राजा जनेसभो ।  
 आगुं पञ्चसिखो चैव, तिम्बरू सुरियवच्छसा ॥३१॥  
 एते चञ्चे च राजानो, गन्धब्बा सहरागुभि ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥३२॥  
 अथागु नाभसा नागा, वेसाला सह तच्छका ।  
 कम्बलस्सतरा आगुं, पायागा सह ज्ञातिभि ॥३३॥  
 यामुना धतरट्ठा च, आगुं नागा यसस्सिनो ।  
 एरावणो महानागो, सोपाग समितिं वनं ॥३४॥

ये नागराजे सहसा हरन्ति,  
 दिब्बा दिजा पक्खि विसुद्ध चक्खु ।  
 वेहासया ते वनमञ्जुपत्ता,  
 चित्रा सुपण्णा इति तेसं नामामि ॥३५॥  
 अभयं तदा नागराजानमासि,  
 सुपण्णतो खेममकासि बुद्धो ।  
 सण्हाहि वाचाहि उपट्टवयन्ता,  
 नागा सुपण्णा सरणमगंसु बुद्ध ॥३६॥  
 जिता वजिरहत्थेन, समुद्धं असुरासिता ।  
 भातरो वासवस्सेते, इद्धिमन्तो यसस्सिनो ॥३७॥  
 कालकञ्जा महाभिंसा, असुरा दानवेघसा ।  
 वेपचिति सुचिति च, पहारादो तमुची सह ॥३८॥  
 सतं च बलिपुत्तानं, सब्बे वेरोचनामका ।  
 सन्नद्धित्वा बलिं सेनं, राहुभट्टमुपागमं ।  
 समयोदानि भट्टन्ते, भिक्खूनं समितिं वनं ॥३९॥  
 आपो च देवा पठवी च, तेजो वायो तदागमं ।  
 वरुणा वारुणा देवा, सोमो च यससा सह ।  
 मेत्ता करुणा कायिका, आगं देवा यसस्सिनो ॥४०॥  
 दसेते दसधा काया, सब्बे नानत्तवण्णिनो ।  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥४१॥

वेणू च देवा सहली च, असमा च दुवे यमा ।  
 चन्दस्सूपनिसा देवा, चन्दमागु पुरक्खत्वा ॥४२॥  
 सुरियस्सुपनिसा देवा, सुरियमागु पुरक्खत्वा ।  
 नक्खत्तानि पुरक्खत्वा, आगुं मन्दवलाहका ।  
 वसूनं वासवो सेट्ठे, सक्कोपाग पुरिरन्ददो ॥४३॥  
 दसेते दसधा काया, सब्बे नानत्तवण्णिणो ।  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥४४॥  
 अथागु सहभू देवा, जलमगिगसिखारिव ।  
 अरिट्ठका च रोजा च, उमापुप्फनिभासिनो ॥४५॥  
 वरुणा सह धम्मा च, अच्चुता च अनेजका ।  
 सूल्लेय्यरुच्चिरा आगुं, आगुं वासवनेसिनो ॥४६॥  
 दसेते दसधा काया, सब्बे नानत्तवण्णिणो ।  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥४७॥  
 समाना महासमाना, मानुसा मानुसुत्तमा ।  
 खिड्डा पदुसिका आगुं, आगुं मनो पदुसिका ॥४८॥  
 अथागुं हरयो देवा, ये च लोहितवासिनो ।  
 पारगा महापारगा, आगुं देवा यसस्सिनो ॥४९॥

दसेते दसधा काया, सब्बे नानत्तवण्णिणो ।  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥५०॥  
 सुक्का करुम्हा अरुणा, आगुं वेघनसा सह ।  
 ओदात गह्या पामोक्खा, आगुं देवा विचक्खणा ॥५१॥  
 सदा मत्ता हारगजा, मिरसका च यसस्सिनो ।  
 थनयं आम पज्जुन्तो, यो दिसा अभिवस्सति ॥५२॥  
 दसेते दसधा काया, सब्बे नानत्तवण्णिणो ।  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥५३॥  
 खेमिया तुसिता यामा, कट्ठका च यसस्सिनो ।  
 लम्बीतका लामसेट्ठा, जोतिनामा च आसवा ।  
 निम्मानरतिनो आगुं, अथागुं परनिम्मिता ॥५४॥  
 दसेते दसधा काया, सब्बे नानत्तवण्णिणो ;  
 इद्धिमन्तो जुतिमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।  
 मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥५५॥  
 सट्ठेते देवनिकाया, सब्बे नानत्तवण्णिणो ।  
 नामन्वयेन आगच्छुं, ये चञ्जे सदिसा सह ॥५६॥  
 पवुत्थ जातिं अखिल, ओघतिण्णमनासवं ।  
 दक्खे मोघतरं नागं, चन्दव असितातिगं ॥५७॥

सुब्रह्मा परमन्तो च, पुत्ता इद्धिमतो सह ।  
सनडुकुमारो तिस्सो च, सोपाग समितिं वनं ॥५८॥  
सहस्सं ब्रह्मलोकानं, महा ब्रह्माभितिट्ठति ।  
उपपन्नो जुतिमन्तो, भिस्सा कायो यसस्सि सो ॥५९॥  
दसेत्थ इस्सरा आगुं, पच्चेकवसवत्तिनो ।  
तेसञ्च मज्झतो आग, हारितो परिवारतो ॥६०॥  
ते च सब्बे अभिक्कन्ते, सद्दन्दे देवे ब्रह्मके ।  
मारसेना अभिक्कामुं, पस्स कण्हस्स मन्दियं ॥६१॥  
एथ गण्हथ बन्धथ, रागेन बुद्धमत्थुवो ।  
समन्ता परिवारेथ, मा वो मुञ्चिच्चत्थ कोचि नं ॥६२॥  
इति तत्थ महासेनो, कण्हसेनं अपेसयी ।  
पाणिना तलमाहच्च, सरं कत्वानं भेरवं ॥६३॥  
यथा पावुस्सको मेघो, थनयन्तो सविज्जुको ।  
तदा सो पच्चुदावति, संकुट्टो असयं वसी ॥६४॥  
तञ्च सब्बं अभिञ्जाय, ववक्खित्वान चक्खुमा ।  
ततो आमन्तयी सत्था, सावके सासने रते ॥६५॥  
मारसेना अभिक्कन्ता, ते विजानाथ भिक्खवो ।  
ते च आतप्पकरं, सुत्वा बुद्धस्स सासनं ॥६६॥  
वीतरागेहि पक्कामुं, तेसं लोमं पि इञ्जयुं ।  
सब्बे विजितसंगामा, भयातीता यसस्सिनो ।  
मोदन्ति सह भूतेहि, सावका ते जनेसुताति ॥६७॥

## मैत्री भावना

१. अहं अवेरो होमि, अव्यापज्जो होमि, अनिघो होमि, सुखी अत्तानं परिहरामि, दुक्खामुच्चामि यथा लद्ध सम्पत्तितो मा विगच्छामि कम्मस्सको ॥
२. मम आरक्खदेवता, अवेरा होन्तु, अव्यापज्जा होन्तु अनीघा होन्तु, सुखि अत्तानं परिहरन्तु, दुक्खा मुच्चन्तु यथा लद्ध सम्पत्तितो मा विगच्छन्तु कम्मस्सका ॥
३. इमस्मिं आरामे आरक्ख देवता पट्ठाय भुमठ्ठ देवता, रुक्खन्थ देवता, आकासन्थ देवता सब्ब देवतायो अवेरा होन्तु, अव्यापज्जा होन्तु, अनीघा होन्तु, सुखि अत्तानं परिहरन्तु, दुक्खा मुच्चन्तु यथा लद्ध सम्पत्तितो मा विगच्छन्तु कम्मस्सका ॥
४. मम मातापिता आचरिया जाति समूहा, उपासक उपासिका अम्हाकं चतुपच्चय दायका, पटिघ पुग्गला, वेरीपुग्गला, पियपुग्गला, मज्झन्थपुग्गला, अवेरो होन्तु, अव्यापज्जा होन्तु, अनीघा होन्तु, सुखि अत्तानं परिहरन्तु, दुक्खा मुच्चन्तु यथा लद्ध सम्पत्तितो मा विगच्छन्तु कम्मस्सका ॥
५. अम्हाकं गोचर गामे जेट्ठक मनुस्से आदि कत्वा सब्बे सत्ता, सब्बे पाणा, सब्बे भूता, सब्बे पुग्गला, सब्बे अत्तभाव परियापन्ना, सब्बा इत्थियो, सब्बे पुरिसा, सब्बे

अरिया, सब्बे अनरिया, सब्बेदेवा, सब्बे मनुस्सा, सब्बे विनिपातिका अवेरो होन्तु, अब्यापज्जा होन्तु, अनीघा होन्तु, सुखि अत्तानं परिहरन्तु, दुक्खा मुच्चन्तु यथा लद्ध सम्पत्तितो मा विगच्छन्तु कम्मस्सका ॥

६. पुरत्थिमाय दिसाय, पच्छिमाय दिसाय, उत्तराय दिसाय, दक्खिणाय दिसाय, पुरत्थिमाय अनुदिसाय, पच्छिमाय अनुदिसाय, उत्तराय अनुदिसाय, दक्खिणाय अनुदिसाय, हेट्ठिमाय दिसाय, उपरिमाय दिसाय, सब्बे सत्ता, सब्बे पाणा, सब्बे भूता, सब्बे पुगला, सब्बे अत्तभाव परियापन्ना सब्बा इत्थियो, सब्बे पुरिसा, सब्बे अरिया, सब्बे अनरिया, सब्बे देवा, सब्बे मनुस्सा, सब्बे विनिपातिका अवेरो होन्तु, अब्यापज्जा होन्तु, अनीघा होन्तु, सुखि अत्तानं परिहरन्तु, दुक्खा मुच्चन्तु यथा लद्ध सम्पत्तितो मा विगच्छन्तु कम्मस्सका ॥

उद्धंयाव भवग्गाच, अधोयाव अवीचितो समन्ता चक्कवालेसु ये सत्ता पथवी चरा अब्यापज्जा निवेरा च निदुक्खा च नुपह्वा । उद्धंयाव भवग्गा च अधोयाव अवीचितो समन्ता चक्कवालेसु ये सत्ता उदके चरा अब्यापज्जा निवेरा च निदुक्खा च नुपह्वा । उद्धंयाव भवग्गाच अधोयाव अवीचितो समन्ता चक्कवालेसु ये सत्ता आकासे चरा अब्यापज्जा निवेरा च निदुक्खा च नुपह्वा ॥

## मैत्रीभावनाया अर्थ

- १) जि शत्रुभाव मतसे ज्यायाये फुम्ह ज्वीमा । द्वेष, तं मदुम्ह ज्वीमा । दुःख मदुम्ह ज्वीमा । सुखपूर्वक च्वने फयेमा । दुःखं मुक्त ज्वी फयेमा । दुगु सम्पत्ति नाश मजुइमा । फुक्क कर्मया अधिनय् दु ।
- २) जितः आरक्षा यानाच्च्वपिं देवतापिं मैत्री दुपिं जुइमा । क्रोध मदुपिं जुइमा । दुःख मदुपिं जइमा । दुगु सम्पत्ति नाश मजुइमा, अलग मजुइमा । फुक्क कर्मया अधिनय् दु ।
- ३) थुगु थासे च्वना बिज्याना च्वपिं आरक्षा देवतापिंनिसें भूमिइं च्वपिं देवतापिं, सिमाय् च्वपिं देवतापिं, आकासय् च्वपिं देवतापिं, दक्वं देवतापिं शत्रु भाव मदुपिं, द्वेष भाव मदुपिं, दुःखी मजूपिं, सुखपूर्वक च्वने दयेमा, दुःखं मुक्त जुयेमा, दुगु सम्पत्ति नाश मजुइमा । फुक्क कर्मया अधिनय् दु ।
- ४) जिमि मां, अबु व गुरु, थःथितिपिं, उपासक, उपासिकापिं, जिगु चतुप्रत्यय दातापिं, शत्रुत, घृणा याइपिं मनूत, यःपिं मनूत, साधारण मनुष्यत, वैरी मजुइमा, द्वेषभाव मदुपिं जुइमा, दुःख कष्ट मदुपिं जुइमा, सुखी ज्वीमा, दुःखं



मुक्तपिं जुड्ढमा, यथा लाभ जूगु सम्पत्ति नाश मजुड्ढमा ।  
फुक्क कर्मया अधिनय् दु ।

५) भ्नीगु गां नगरया प्रमुख सहित दक्व मनुष्यपिं, दक्व प्राणीपिं, दक्व भूतपिं, दक्व शरीर अन्तर्गत दक्व मिसापिं, दक्व मिजपिं, दक्व आर्यपिं, दक्व अनार्यपिं, दक्व देवतापिं, दक्व मनुष्यपिं, दक्व दुर्गतिड्ढ लानाच्च्वपिं, वैरी मजुड्ढमा, द्वेषभाव मदुपिं जुड्ढमा, दुःख कष्ट मदुपिं जुड्ढमा, सुखी ज्वीमा, दुःखं मुक्तपिं जुड्ढमा, यथा लाभ जूगु सम्पत्ति नाश मजुड्ढमा, फुक्क कर्मया अधिनय् दु ।

६) पूर्व दिशाय् च्वपिं, पश्चिम दिशाय् च्वपिं, उत्तर दिशाय् च्वपिं, दक्षिण दिशाय् च्वपिं, पूर्व दिशाया कुंकुलामय् च्वपिं, पश्चिम दिशाया कुंकुलामय् च्वपिं, उत्तर दिशाया कुंकुलामय् च्वपिं, दक्षिण दिशाया कुंकुलामय् च्वपिं, च्वेया दिशाय् च्वपिं, च्वेया दिशाय् च्वपिं, दक्व मनुष्यपिं, दक्व प्राणीपिं, दक्व भूतपिं, दक्व पुद्गलपिं, दक्व शरीर अन्तर्गत दक्व मिसापिं, दक्व मिजपिं, दक्व आर्यपिं, दक्व अनार्यपिं, दक्व देवतापिं, दक्व मनुष्यपिं, दक्व दुर्गतिड्ढ लानाच्च्वपिं, वैरी मजुड्ढमा, द्वेषभाव मदुपिं जुड्ढमा, दुःख कष्ट मदुपिं जुड्ढमा, सुखपूर्वक च्वने दयेमा, दुःखं मुक्तपिं जुड्ढमा, यथा लाभ जूगु सम्पत्ति नाश मजुड्ढमा, फुक्क कर्मया अधिनय् दु ।

७) च्चे ववं अकनिष्ट ब्रह्मलोकतक, क्वे ववं अवीचि नर्कतक, संसारया प्येखेरं च्वंपिं, पृथ्वीच्च्वंपिं दक्वं, दुःखि मन म्दुपिं, शत्रु म्दुपिं, दुःख म्दुपिं, विघ्न म्दुपिं ज्वीमा । च्चे ववं अकनिष्ट ब्रह्मलोकतक, क्वे ववं अवीचि नर्कतक, समस्त चक्रवाल्य् च्वंपिं, लख्य् च्वंपिं, रीसरग म्दुपिं जुइमा, शत्रुभाव म्दुपिं जुइमा, दुःख म्दुपिं जुइमा, उपद्रव म्दुपिं जुइमा ।

च्चे ववं अकनिष्ट ब्रह्मलोकतक, क्वे ववं अवीचि नर्क तक, समस्त चक्रवाल्य् च्वंपिं, आकास्य् च्वंपिं, द्वेषभाव म्दुपिं जुइमा, शत्रुभाव मतसे ज्यायाइपिं जुइमा, दुःख म्दुपिं जुइमा, उपद्रव म्दुपिं जुइमा ।



## सम्बुद्धे गाथा

१. सम्बुद्धे अट्ठवीसञ्च, द्वादसञ्च सहस्सके ।  
पञ्चसतसहस्सानि नमामि सिरसा महं ॥
२. अप्पका वालुका गङ्गा महन्ता निब्बुता जिना ।  
तेसं धम्मञ्च संघञ्च आदरेन नमामहं ॥
३. नमक्कारानुभावेन हित्वा सब्बे उपद्दवे ।  
अनेक अन्तरायापि विनस्सन्तु असेसतो ॥

अर्थ -

१. ५१२०२८ बुद्धपिन्त जिं छ्यं क्वच्छुना वन्दना याये ।
२. गङ्गा खुसिया फि बरु कम जुइ, परिनिर्वाण जुया  
बिज्याये धुक्कपिं जित बुद्धपिं यक्व दु । यनयागु धर्म  
व संघयात नं आदरपूर्वकं नमस्कार याये ।
३. थथे नमस्कार यानागु आनुभावं दक्क उपद्दव, भय  
अन्तरायत निरवशेष रूपं मदया वनेमा ।



## नीच्याम्ह बुद्ध

तण्हंकरो महावीरो, मेधंकरो महायसो ।  
सरणंकरो लोकहितो, दीपङ्करो जुतिन्धरो ॥१॥

कोण्डञ्जो जनपामोक्खो, मङ्गलो परिसासभो  
सुमनो सुमनो धीरो, रेवतो रतिवद्धनो ॥२॥

सोभितो गुणसम्पन्नो, अनोमदस्सी जनुत्तमो ।  
पदुमो लोकपज्जोतो, नारदो वरसारथी ॥३॥

पदुमुत्तरो सत्तसारो, सुमेधो अग्गपुग्गलो ।  
सुजातो सब्बलोकगो, पिट्ठ्यदस्सी नरासभो ॥४॥

अत्थदस्सी कारुणिको, धम्मदस्सी तमोनुदो ।  
सिद्धत्थो असमो लोके, तिस्सो वरद संवरो ॥५॥

फुस्सो वरद सम्बुद्धो, विपस्सी च अनूपमो ।  
सिखी सब्बहितो सत्था, वेस्सभू सुखदायको ॥६॥

ककुसन्धो सत्थवाहो, कोणागमणो रणंजहो ।  
कस्सपो सिरिसम्पन्नो, गोतमो सक्क्य पुंगवो ॥७॥

तेसं सच्चवेन सीलेन, खन्तिमेत्ता बलेन च ।  
तेपि मं अनुरक्खन्तु, आरोग्येन सुखेनचा'ति ॥८॥

## विद्यम बाधा हटे जुड़गु मळज

- |                      |                       |
|----------------------|-----------------------|
| १. हेतु पच्चयो       | २. आरम्मण पच्चयो      |
| ३. अधिपति पच्चयो     | ४. अनन्तर पच्चयो      |
| ५. समनन्तर पच्चयो    | ६. सहजात पच्चयो       |
| ७. अञ्जमञ्ज पच्चयो   | ८. निस्सय पच्चयो      |
| ९. उपनिस्सय पच्चयो   | १०. पुरेजात पच्चयो    |
| ११. पच्छाजात पच्चयो  | १२. आसेवन पच्चयो      |
| १३. कम्म पच्चयो      | १४. विपाक पच्चयो      |
| १५. आहार पच्चयो      | १६. इन्द्रिय पच्चयो   |
| १७. भ्रान पच्चयो     | १८. मग्ग पच्चयो       |
| १९. सम्पयुत्त पच्चयो | २०. विप्पयुत्त पच्चयो |
| २१. अत्थि पच्चयो     | २२. नत्थि पच्चयो      |
| २३. विगत पच्चयो      | २४. अविगत पच्चयो      |
- हो ती'ति



## पुण्यानुमोदन

इदंनो ज्ञातिनं होतु सुखिता होन्तु ज्ञातयो (स्वको)

एत्तावता च अम्हेहि सम्भतं पुञ्ज सम्पदं  
सबे देवा अनुमोदन्तु सब्ब सम्पत्ति सिद्धिया ॥

एत्तावता च अम्हेहि सम्भतं पुञ्ज सम्पदं  
सबे सत्ता अनुमोदन्तु सब्ब सम्पत्ति सिद्धिया ॥

एत्तावता च अम्हेहि सम्भतं पुञ्ज सम्पदं  
सबे भूता अनुमोदन्तु सब्ब सम्पत्ति सिद्धिया ॥

अर्थ :

श्व जिगु पुण्य जिमि थःथित्तिपिन्त प्राप्त जुयेमा । श्व  
पुण्यया प्रभावं इमित सुख ज्वीमा ।

थुथाय् तक्क जिमिसं प्राप्त यायां वयागु पुण्य सम्पत्ति  
सकल देवतापिसं अनुमोदन या । सर्वं सम्पत्ति सिद्ध ज्वीमा ।

थुथाय् तक्क जिमिसं प्राप्त यायां वयागु पुण्य सम्पत्ति  
सकल सत्व (प्राणी) पिसं अनुमोदन या । सर्वं सम्पत्ति सिद्ध  
ज्वीमा ।

थुथाय् तक्क जिमिसं प्राप्त यायां वयागु पुण्य सम्पत्ति  
सकल मदया वने धुकूपिसं अनुमोदन या । सर्वं सम्पत्ति सिद्ध  
ज्वीमा ।

# परित्राण यायेगु दिन व बार

## बार अनुसार

आइतबार - आवाहन सूत्र व मङ्गल सूत्र

सोमबार - रत्न सूत्र व मेत्त सूत्र

मङ्गलबार - खन्ध सूत्र, मोर सूत्र व वट्ट सूत्र

बुधबार - धजगसूत्र

विहिबार - आटानाटिय सूत्र

शुक्रबार - अंगुलिमाल सूत्र, बोज्झङ्ग सूत्र व पुब्बण्ह सूत्र

शनिबार - अनत्तलक्खन सूत्र

## तिथि अनुसार

हरेक पुन्हि - धर्मचक्रप्रवर्तन सूत्र

हरेक आमाई - अनत्तलक्खन सूत्र

हरेक बहनी - मैत्री भावना

## पुग्घि अनुसार

गुरुपुन्हि निसैं गुपुन्हितक - धर्मचक्रप्रवर्तन सूत्र

गुपुन्हि निसैं यैया: पुन्हितक - अनत्तलक्खन सूत्र

यैया: पुन्हि निसैं कतिपुन्हितक - महासमय सूत्र

---

## ग्वाहालि सफूत

१) त्रिरत्न वन्दना र परित्राण पाठ - सम्पाविका वीर्यवती गुरुमां

२) महासमय सूत्र - अनुवादक कुसुम गुरुमां

## माया गुण

पार गथे जुइ मामयागु गुण नं ।  
सेवा याये मफु जि नं थव पापी मन नं ॥१॥

गर्भवास च्वना बले गुलि दुःख सिया दिल ॥  
जित दुःख जुइ धका गुलि म्हुतु म्हाला दिल ॥  
अति कष्ट सहयाना जन्म ब्यम्ह मामया ॥  
भक्ति याये मफु जि नं थव पापी मन नं ॥१॥

खि फाय् च्वफाय् धाये मसः उखें युखें फाना बी ॥  
नवः घनाः सहयाना हुयेका च्वयेका छ्वयाबी ॥  
भ्वातिं थें दुःखसिया हुकें याःम्ह मामया ॥  
तहल यायेमफु जि नं थव पापी मन नं ॥२॥

चिकं चाकं बुडका बी पितु पिका मुले तई ॥  
ख्वा स्वया मुसुं न्हिला दुःख फुकं तंका छ्वइ ॥  
अमृतधारा दुरू त्वंका ब्वलंकुम्ह मामया ॥  
सेवा याये मफु जि नं थव पापी मन नं ॥३॥

नय् त्वने धाय् मसः इलय् बिलय् त्वंकः वनी ॥  
न्हयागु ज्याखें याना च्वंसां जि हे तुं लुमकां च्वनी ॥  
चान्हं न्हिनं जुजु धका घय्घय् पुइम्ह मामया ॥  
भक्ति याये मफु जि नं थव पापी मन नं ॥४॥



छथु नियु मुसु वई म्हे ज्यू मदेक धन्वा काई ॥  
 मिखा दंक छ्वबि तया अजि बैद्य केना स्वई ॥  
 चोकि होले हाले याना म्वाका तःम्ह मामया ॥  
 तहल याये मफु जि नं श्व पापी मन नं ॥५॥  
 न्यादँ उमेर दसां निसँ आखः ब्वंके थाले घाई ॥  
 ह्येका अनेक जतनयाना ईलम कमाई देका बिई ॥  
 विवाह कर्म फुक्क याना लय्लय् ताइम्ह मामया ॥  
 सेवा याये मफु जि नं श्व पापी मन नं ॥६॥  
 जिमिगु निम्तिं दुःख स्युस्युं उमेर नं धल्के जुल ॥  
 ल्हाः तुति सिथिल जुया सनेसाने मफुत ॥  
 अले छिमिगु भरे धकाः भर काःम्ह मामया ॥  
 भक्ति याये मफु जि नं श्व पापी मन नं ॥७॥  
 श्व अनमोल चोला हानं लिपा दइगु मखु ॥  
 लाख चौरासी हित्तु हिला तरेज्वीत ब्युगु ॥  
 माया मोह जाले केना चेत काय् मफुत ॥  
 आः गथे याये दैव बेर थन फुइन ॥८॥

(भ्रिपिं सकस्यां माया गुण लुमंका व्यवहारय् छ्येले फुपिं  
 जुइमा धकाः आशिका याना च्वना ।)



## थःगु धुं मदु

जिगु जिगु धका हाला जुल, छंगु धैगु छु हे दत ।धु  
सिना वनेवं गन वन धन, सुनानं छुं नं ज्वना मवं ।  
मां बौ दाजु किजा फुकं थन, सुं नं लिसें वैगु मखु ॥  
जिगु जिगु धका हाला जुल, छंगु धैगु छु हे दत ।धु  
धन सम्पत्तिया लोभ याना भ्की, सी म्वाःपिथे सना जुल ।  
आखिरे वनेमानि फुकं वाना, वनेमफु सुनानं छुं हे ज्वना ॥  
जिगु जिगु धका हाला जुल, छंगु धैगु छु हे दत ।धु  
नापं ज्वना वनेगु जूसा, यायेमाल दान पुण्य थन ।  
अले दै छन्त छंगु धका, ज्वना वनेत पुण्य धन ॥  
जिगु जिगु धका हाला जुल, छंगु धैगु छु हे दत ।धु  
याये माल भाव भक्ति थन, बुद्धया शरणे वना ।  
अन्तिम दिन बखते, काय् म्ठ्याय् सकलें ख्वयाच्चवनी ॥  
जिगु जिगु धका हाला जुल, छंगु धैगु छु हे दत ।धु  
तर ख्वसां हाःसां त्वतावनी, आखिरे यंकेगु छुं हे मदु ।  
या थन पुण्य साधना, बुद्धया शरणे वना ॥  
जिगु जिगु धका हाला जुल, छंगु धैगु छु हे दत ।धु



# धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाल भाषा)

१	१	१०	१०
२	२	११	११
३	३	१२	१२
४	४	१३	१३
५	५	१४	१४
६	६	१५	१५
७	७	१६	१६
८	८	१७	१७
९	९	१८	१८
१०	१०	१९	१९
११	११	२०	२०
१२	१२	२१	२१
१३	१३	२२	२२
१४	१४	२३	२३
१५	१५	२४	२४
१६	१६	२५	२५
१७	१७	२६	२६
१८	१८	२७	२७
१९	१९	२८	२८
२०	२०	२९	२९
२१	२१	३०	३०
२२	२२	३१	३१
२३	२३	३२	३२
२४	२४	३३	३३
२५	२५	३४	३४
२६	२६	३५	३५
२७	२७	३६	३६
२८	२८	३७	३७
२९	२९	३८	३८
३०	३०	३९	३९
३१	३१	४०	४०
३२	३२	४१	४१
३३	३३	४२	४२
३४	३४	४३	४३
३५	३५	४४	४४
३६	३६	४५	४५
३७	३७	४६	४६
३८	३८	४७	४७
३९	३९	४८	४८
४०	४०	४९	४९
४१	४१	५०	५०
४२	४२	५१	५१
४३	४३	५२	५२
४४	४४	५३	५३
४५	४५	५४	५४
४६	४६	५५	५५
४७	४७	५६	५६
४८	४८	५७	५७
४९	४९	५८	५८
५०	५०	५९	५९
५१	५१	६०	६०
५२	५२	६१	६१
५३	५३	६२	६२
५४	५४	६३	६३
५५	५५	६४	६४
५६	५६	६५	६५
५७	५७	६६	६६
५८	५८	६७	६७
५९	५९	६८	६८
६०	६०	६९	६९
६१	६१	७०	७०
६२	६२	७१	७१
६३	६३	७२	७२
६४	६४	७३	७३
६५	६५	७४	७४
६६	६६	७५	७५
६७	६७	७६	७६
६८	६८	७७	७७
६९	६९	७८	७८
७०	७०	७९	७९
७१	७१	८०	८०
७२	७२	८१	८१
७३	७३	८२	८२
७४	७४	८३	८३
७५	७५	८४	८४
७६	७६	८५	८५
७७	७७	८६	८६
७८	७८	८७	८७
७९	७९	८८	८८
८०	८०	८९	८९
८१	८१	९०	९०
८२	८२	९१	९१
८३	८३	९२	९२
८४	८४	९३	९३
८५	८५	९४	९४
८६	८६	९५	९५
८७	८७	९६	९६
८८	८८	९७	९७
८९	८९	९८	९८
९०	९०	९९	९९
९१	९१	१००	१००

